

- ◆ OŽIVLJANJE GOSPODARSTVA –
GA BODO NESMISELNA PRAVILA IN
ZMEDENE ODLOČITVE ZAUSTAVILE?

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

- ◆ K STRATEGIJI ODTUJITVE
GOSPODARSKIH DRUŽB V DRŽAVNI
LASTI

Franjo Štiblar

- ◆ ANALIZA TRGA ENERGIJE IN
DEJAVNOSTI »ORGANIZATORJA
TRGA ENERGIJE« V OSMIH
DRŽAVAH

France Križanič, Žan Oplotnik

- ◆ STATISTIČNA PRILOGA

EIPF

GOSPODARSKA GIBANJA

458

Ljubljana, maj 2013

UREDNIŠKI ODBOR:

Meta Ahtik, Pravna fakulteta UL, Ljubljana;
Wilfried Altzinger, Wirtschaftsuniversität, Wien, Avstrija;
Jani Bekó, Univerza v Mariboru, Maribor;
Velimir Bole, EIPF, Ljubljana;
Enrico Colombatto, Università di Torino, Italija;
France Križanič, EIPF, Ljubljana;
Jože Mencinger, EIPF, Ljubljana – urednik;
Žan Oplotnik, Univerza v Mariboru, Maribor;
Steve Pejovich, University of Texas, ZDA;
Franjo Štiblar, EIPF, Ljubljana;

GOSPODARSKA GIBANJA objavljajo rezultate raziskovanj EIPF o tekočih gospodarskih dogajanjih. Prva številka je izšla junija 1971, od novembra istega leta pa izhajajo redno vsak mesec (z eno dvojno številko v letu). Do novembra 1974 so objavljala rezultate raziskovanj EIPF za Jugoslavijo in so bila pisana v srbohrvaščini. Od novembra 1974 do oktobra 1991, ko so prenehala izhajati, so rezultate raziskovanj za Jugoslavijo objavljala PRIVREDNA KRETANJA JUGOSLAVIJE, GOSPODARSKA GIBANJA pa so se omejevala na Slovenijo. Publikacijo od 2009 sofinancira Javna agencija za knjigo RS.

Pogoji naročila: Naročilo začenja z dogovorno določenim mesecem, naslednja leta se samodejno podaljšuje, konča pa z decembrom tistega leta, v katerem je bilo pisno odpovedano.

© 2013 EIPF, Ekonomski institut d.o.o., Ljubljana, p.p.1722, Prešernova 21,
Tel: (01) 2521688, 2518776, 2518704; Fax: (01) 4256870;
Elektronska pošta: INFO@EIPF.SI,

Domača stran: WWW.EIPF.SI

ISSN številka: 0351-0360

Zaščita vključuje vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje, ne glede na tehniko, celote in posameznih delov.

Tiskala tiskarna CICERO v 400 izvodih.
Oblikovanje in priprava za tisk: Rogač RMV, d.o.o.

KAZALO

OŽIVLJANJE GOSPODARSTVA – GA BODO NESMISELNA PRAVILA IN ZMEDENE ODLOČITVE ZAUSTAVILE? 6

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

1. Pričakovano trošenje se krepi	10
2. Aprilsko nadaljevanje mesečnih presežkov v skupni blagovni menjavi	13
3. Gospodarska klima v maju ustaljena	14
4. Industrijska produkcija manjša	15
5. Tuje turistično povpraševanje je delno nadomestilo upad domačega	15
6. Maja največje letošnje znižanje brezposelnosti	16
7. Rast cen se znižuje znatno hitreje od pričakovanj	17
8. Plače in enotni stroški se dolgoročno še naprej zmanjšujejo	18
9. Kreditna podpora bank se je še poslabšala	20
10. Prvo četrtletje z velikim presežkom v tekoči bilanci in zmanjšanim zunanjim dolgom	23

5

K STRATEGIJI ODTUJITVE GOSPODARSKIH DRUŽB V DRŽAVNI LASTI 25

Franjo Štiblar

I. Splošni vsebinski okvirji - vizija	27
II. Predlog postopka odtujitve	33

ANALIZA TRGA ENERGIJE IN DEJAVNOSTI »ORGANIZATORJA TRGA ENERGIJE« V OSMIH DRŽAVAH 43

France Križanič, Žan Oplotnik

1. Uvod	45
2. O trgu energetske surovine	45
3. Velikost, gospodarska razvitost in razvojna intenzivnost analizirane skupine držav	46
4. O porabi energije v analizirani skupini držav	47
5. Cene električne energije in zemeljskega plina v analizirani skupini držav	49
6. Značilnosti »organizatorja trga energije« glede na velikost, gospodarsko razvitost in razvojno intenzivnost analiziranih držav	50
7. Značilnosti »organizatorja trga energije« glede na porabo energije v analizirani skupini držav	52
8. Značilnosti »organizatorja trga energije« glede na cene električne energije in zemeljskega plina v analizirani skupini držav	54
9. Sklepi	55

STATISTIČNA PRILOGA 58

OŽIVLJANJE GOSPODARSTVA - GA BODO NESMISELNA PRAVILA IN ZMEDENE ODLOČITVE ZAUSTAVILE?

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

6

Domače povpraševanje je marca poraslo, a povečanje ni doseglo sezonskega prispevka; dolgoročna dinamika se je zato poslabšala. Vse sestavine domačega trošenja so se povečale, opazne spremembe bolj dolgoročne dinamike ni kazala nobena. Tuje povpraševanje se je marca precej umirilo, vendar april kaže, da je bilo pešanje izvoza le začasno. Zaostajanje BDP za rastjo v drugih državah se je skokovito povečalo po sprožitvi varčevalnega paketa, izvozno povpraševanje, ki ga omejitve ZUJF-a niso dosegle, ostaja edina protiutež; narašča tako hitro kot izvozno povpraševanje evro območja. Pričakovana dinamika končnega trošenja se v vseh dejavnostih krepi. Tudi aprila je bil saldo blagovne menjave s tujino pozitiven zaradi presežka v menjavi z nečlanicami EU in manjšega primanjkljaja v menjavi s članicami EU. Gospodarska klima se je v maju ustalila na ravni iz aprila letošnjega in maja preteklega leta; zaupanje in pričakovanja v predelovalnih dejavnostih, trgovini na drobno in celo preostalem gradbeništvu se je okreplila, v storitvenih dejavnostih pa ne; premajhno povpraševanje ostaja kamen za vratom gospodarstva. Tudi gospodarska klima v EU27 se je maja v primerjavi z majem lani popravila.

Industrijska produkcija z izjemo rudarstva se je marca v medletni primerjavi poslabšala; upadla je tudi v EU27 in še bolj v evro območju. Med-mesečno pa je zrasla v šestnajstih in padla v sedmih državah, za katere so podatki. Vrednost gradbenih del je bila marca nižja od februarske, v letu se je skrčila za tretjino. Število turističnih prenočitev se je rahlo povečalo po zaslugi tujih gostov, saj je bilo domačih manj. Trendi v transportu se nadaljujejo; kriza koristi le javnemu mestnemu prevozu, najbolj pa škoduje zračnemu potniškemu prometu. Na trgu dela se je stanje nekoliko popravilo, čeprav se je število aktivnih, delovno aktivnih in zaposlenih v letu dni zmanjšalo. Število iskalcev zaposlitve se je maja močno skrčilo; prijavilo se je precej manj novih iskalcev, med njimi je več kot polovica zaradi izteka zaposlitve za določen čas. Med tistimi, ki so zapustili zavode, jih je dve tretjini našlo zaposlitev ali samozaposlitev. Stopnja brezposelnosti na evrskem področju je z 19.4 milijoni preseгла 12 odstotkov, v EU27 pa je s 26.6 milijoni preseгла 11 odstotkov. Rekordna je v Španiji in Grčiji, najmanj problemov imata Avstrija in Nemčija.

Rast cen se je tudi maja zniževala; razlike med skupinami proizvodov so bile velike. K rasti so največ prispevale podražitve hrane, obleke in obutve ter počitnic v paketu, najbolj

pa ga je zavrla pocenitev nafnih derivatov. Harmoniziran indeks cen kaže, da medletna inflacija v Sloveniji ostaja malo višja kot v evrskem območju. Tudi pri cenah proizvajalcev se je medletna dinamika zmanjšala; nadpovprečno so narasle cene proizvodov namenjenih izvozu izven evro območja, manj pa cene proizvodov namenjenih v evro območje. Dejansko zniževanje rasti cen je hitrejše od pričakovanj, saj pričakovane cene na drobno ostajajo malo nad, pričakovane cene proizvajalcev pa nihajo okrog dolgoletnega povprečja. Cene surovin so se nekoliko dvignile, najbolj cene kovin, najmanj cene kmetijskih surovin. Na daljše razdobje so se najbolj podražila nafta, najmanj pa kmetijske surovine; zlato se je najbolj pocenilo.

Marca so plače narasle, a povečanje ni doseglo sezonskega učinka, trendna rast je postala negativna. Rast plač v javnofinančnih sektorjih je zaostala za rastjo v gospodarstvu. Medletno so se povprečne plače, razen v oskrbi z električno industrijo, krčile skoraj v vseh gospodarskih dejavnostih; še mnogo bolj so se krčile v javnih sektorjih; najbolj v izobraževanju in razvedrilnih dejavnostih. Razlike v dinamiki stroškov dela se med sektorji še naprej povečujejo; medtem ko so povprečni enotni stroški dela v državi enaki kot pred štirimi leti, so enotni stroški dela v predelovalni dejavnosti za več kot desetino višji kot pred štirimi leti. V prvem četrtletju so enotni stroški dela širše države še povečali zaostanek; od začetka krize so najbolj, za več kot desetino, padli stroški dela v izobraževanju.

Aprila so se krediti ponovno skrčili, znižala se je tudi medletna dinamika; diktira jo hitro krčenje kreditov podjetjem. Po marcu se je kreditno napajanje gospodarstva še skrčilo, finančne omejitve pa so se kljub povečanemu povpraševanju močno povečale; prehitro razdolževanje podjetij potiska vse več podjetij v likvidnostne težave in propad, onemogoča okrepitev gospodarske aktivnosti in slabša bančni portfelj. Temu botruje odtekanje posojilnih skladov tujih bank, ki krčijo kredite hčeram na evropski periferiji. Pri nas pa k krčenju kreditov prispevajo še nove in nove vnaprejšnje ovire bančnega regulatorja in ostrejša obravnava realiziranih slabih terjatev.

Ob vseh težavah je Slovenija v prvem četrtletju in še posebno v marcu ustvarila velik presežek na tekočem računu in za skoraj 4 odstotke BDP zmanjšala neto zunanji dolg. Že lani je bil presežek na tekočem računu v višini 2.7% BDP šesti največji med 17 članicami EMU in deveti med 27 članicami EU; letos na bi bila Slovenija s presežkom v višini 4.8% BDP na četrtem in petem mestu; s takšnimi presežki gotovo ni kritični dolžnik, saj je pravo merilo kritične zadolžitve zunanji in ne celoten javni dolg.

ECONOMIC RECOVERY – WILL IT BE FOILED BY POINTLESS RULES AND CONFUSED ECONOMIC POLICIES?

8 Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

Domestic demand grew in March, but the increase did not reach the normal seasonal contribution; longer-term dynamics therefore worsened. All components of domestic demand increased but there were no noticeable changes in their long-term dynamics. While foreign demand slowed considerably in March, data for April suggest that the slowdown was only temporary. The lag of GDP growth behind the growth of other euro zone countries increased rapidly after the initiation of the austerity package. Export demand, which was not affected by austerity measures, remains the only bright point growing as fast as exports in the euro area. The expected rate of growth of final demand expenditures in all activities strengthened. In April, trade balance was positive due to a surplus in trade with non-EU countries and a smaller deficit in trade with EU member states. Economic sentiment in May stabilized at the level in April and in May last year; the confidence and expectations in manufacturing, retail trade, and even the rest of the construction sector have strengthened, while this has not been the case in services. The lack of demand remains the major problem. The business climate in the EU27 in May compared to May last year improved.

In March, industrial production, with the exception of mining, deteriorated; it declined in the EU27 and even more in the euro area as well. In March, industrial production increased in sixteen and fell in seven countries for which data are available. The value of construction works put in place was lower than in February; in a year, it had fallen by a third. The number of tourist overnight stays increased slightly thanks to foreign tourists. Trends in the transport sector continued; crisis benefits the public city transportation only, and it is most harmful in air transportation. Labor market situation has somewhat recovered, although the number of active population and employees decreased compared to a year ago. The number of job seekers declined sharply in May, there were less new entrants, more than half of them entered due to expiry of fixed-term employment. Among those who left the labor offices two-thirds found employment or self-employment. The unemployment rate in the euro area, with 19.4 million unemployed exceeded 12 per cent; while with 26.6 million in the EU27 exceeded 11 percent. Records were attained in Spain and Greece, while Austria and Germany have the least problems.

Price growth declined in May, the differences between product groups were large. The growth was mainly due to higher prices of food, clothing and footwear, as well as package holidays, cheaper petroleum prevented higher inflation. Harmonized index of consumer prices indicates that the annual inflation in Slovenia is a little higher than in the euro area. The annual rate of growth of producers prices declined. Prices of products intended for export outside the euro zone increased the most, prices of products for the euro area increased the least. Indeed, the reduction of actual inflation was faster than expected; expected retail prices are slightly above long term average, expected producer prices fluctuate around the long-term average. Commodity prices on the world market rose slightly, metals prices the most, prices of non-food agricultural commodities the least. Over the longer term, oil prices increased the most while agricultural raw materials prices increased the least; gold prices dropped.

In March, wages increased, but the increase did not reach the seasonal effect, and trend growth turned negative. The growth of wages in the public sector lagged behind the growth in the business sector. Year on year average earnings, except in supply of electricity sector, shrank in almost all business activities, wages in the public sector lagged and shrank the most in education and entertainment industries. Differences in the dynamics of labor costs between the sectors continue to grow. While the average unit labor costs in the public sector are at the level reached four years ago, the unit labor costs in manufacturing increased for more than a tenth. In the first quarter of 2013, the gap between unit labor costs in the business and public sectors widened, since the beginning of the crisis the unit labor costs fell more than ten percent in education.

In April, loans shrunk again, their dynamics was dictated by rapid contraction of loans to non financial companies. After March, the credit supply has shrunk due mainly to financial restrictions, despite the significantly increased demand. Too rapid reduction of credits to companies is pushing more and more companies to illiquidity and collapse, it prevents the revival of economic activity, and also weakens the banking portfolio. The reason for this is outflow of lending funds of foreign banks from credit activity of daughters in the EU periphery. In Slovenia, one could add new and new absurd barriers of the central bank and harsh treatment of realized bad loans.

Despite all the problems, Slovenia, in the first quarter and especially in March, created a large current account surplus and reduced in net foreign debt. Last year, a surplus in the current account of 2.7% of GDP was the sixth largest among EMU and ninth largest among EU27 member states. Surplus in this year (4.8% of GDP) would put Slovenia in the fourth and fifth place. Slovenia is therefore certainly not a critical debtor; particularly if a proper measure of critical indebtedness is external rather than the whole public debt.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Pričakovano trošenje se krepi

Domače povpraševanje je marca sicer opazno poraslo, vendar povečanje ni doseglo niti sezonskega prispevka. Zato se je bolj dolgoročna dinamika poslabšala, rast impulznega trenda je postala celo negativna (-1.5% letno). Vse komponente domačega trošenja so se marca povečale, vendar opazne spremembe (povečanja) bolj dolgoročne dinamike ni kazala nobena.

10

BDP in komponente

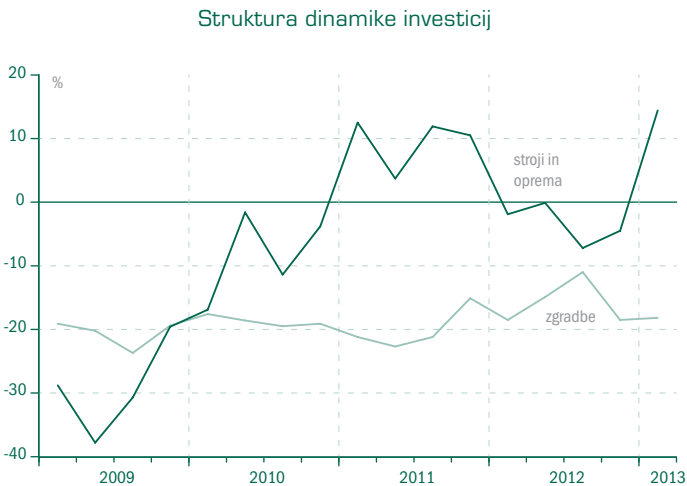
Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: BDP in komponente; desezonirane vrednosti

Pri prebivalstvu se je trošenje povečalo za 15.2%, navkljub temu sta se poslabšala oba indikatorja bolj dolgoročne dinamike. Sicer je res, da se je medletno padanje pospešilo predvsem zaradi spremembe osnove primerjave (hitrega pešanja rasti trošenja prebivalstva v lanskem marcu zaradi najave paketa ukrepov), vendar je padla tudi rast impulznega trenda, torej je marca dejansko prišlo do dodatnega umirjanja bolj dolgoročne dinamike trošenja prebivalstva.

Investicije v osnovna sredstva so se marca povečale še bolj kot trošenje prebivalstva (za 22.7%), vendar se bolj dolgoročna dinamika ni spremenila; rast impulznega trenda je namreč ostala praktično enako močna (okoli 12% letno), medtem ko je bil padec medletne stopnje zelo verjetno posledica premika osnove primerjave (precejšnje pospešitve investicij v lanskem marcu).

11

Zelo variabilno trošenje države za blago in storitve je marca prav tako opazno poraslo (za 32%), porasla pa sta tudi oba indikatorja bolj dolgoročne dinamike. Medtem ko je močno povečanje medletne stopnje v večji meri verjetno posledica spremembe osnove (lansko leto se je marca, ko se je začela implementacija ukrepov, tekoče trošenje države za blago in storitve hitro močno zmanjšalo), pa opazno povečanje rasti impulznega trenda kaže, da se je tekoče trošenje države marca okrepilo tudi trendno.

Vir: SURS; lastni izračuni

Opomba: Nedesezonirane vrednosti komponent investicij v fiksna sredstva; medletne stopnje rasti

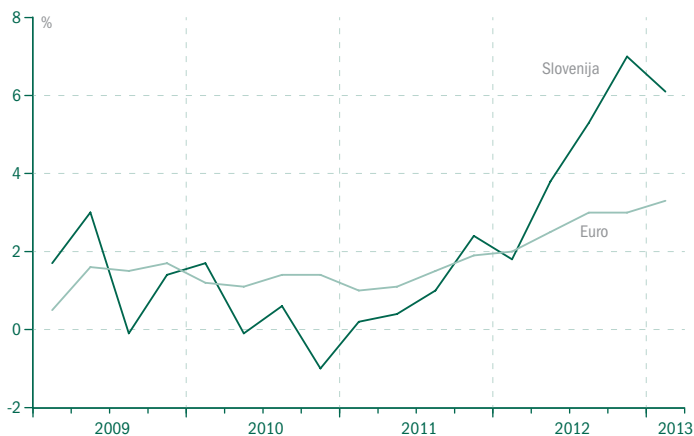
Tuje povpraševanje se je marca precej umirilo; skupen izvoz blaga je sicer porastel za 9.7%, vendar le sezonsko, tako da se je bolj dolgoročna dinamika opazno zmanjšala. Še zlasti močno se je zmanjšalo povpraševanje evropskih držav (izvoz v EU). Izvozno povpraševanje izven EU je tudi oslabilo, vendar je dolgoročno še naraščalo opazno hitro (po 6.7% letno)

in predvsem hitreje od ustreznega izvoznega povpraševanje po produktih EU. Kaže, da je bilo marčevsko pešanje izvoza le začasno, saj se je aprila izvoz zopet povečal (za 1.1%), bolj dolgoročna rast pa se je dvignila celo na preko 10%!

12

Konec maja so objavljeni podatki o domačem produktu in komponentah končnega povpraševanja v prvem četrtletju letos. Bolj dolgoročna rast domačega produkta je od konca 2011 začela sistematično zaostajati za rastjo domačega produkta v evro območju. Zaostajanje se je skokovito povečalo po sprožitvi varčevalnega paketa v lanskem letu. Nenadno povečanja zaostajanja je bilo posledica predvsem popolnega prestrukturiranja končnega povpraševanja, do katerega je prišlo lani po sprožitvi paketa varčevanja. Medtem ko izvozno povpraševanje še naprej ostaja glavni motor rasti, ki prav nič ne zaostaja za izvozom evro območja, pa sta po sprožitvi varčevalnih ukrepov trošenje prebivalstva in države drastično zaostala za ustrezno dinamiko v evro območju. Trošenje gospodinjstev, ki je celotno obdobje po začetku krize prehitevalo trošenje gospodinjstev v evro območju, se je na začetku lanskega drugega četrtletja začelo pospešeno zmanjševati (glede na evro območje). Podobno je bilo pri tekočem trošenju države za blago in storitve. To je po začetku krize v 2009 stalno nihalo okoli povprečne rasti trošenja držav iz evro območja, po prvem četrtletju lani pa je začelo pospešeno zaostajati.

Prispevek neto izvoza k bruto domačemu produktu

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Izvoz manj uvoz blaga in (nefaktorskih) storitev v odstotkih BDP

Kot rečeno, izvozno povpraševanje (za blago in nefaktorske storitve), ki ga omejitve ZIJF-a niso dosegle, še naprej narašča natanko tako hitro kot izvozno povpraševanje evro območja.

Pri investicijah v fiksna sredstva se dinamika trošenja v Slovenji povečuje glede na dinamiko fiksnih investicij v evro območju. V prvem četrtletju letos je po več kot štirih letih dinamika

investicij v fiksna sredstva v Sloveniji prehitela dinamiko investicij v evro območju, čeprav je bila pri obeh zelo piškava. Slika strukturne dinamike investicij nazorno kaže, da izboljševanje rasti investicij v Sloveniji poganja izključno hitro naraščanje investicij v opremo in stroje; te so namreč na začetku 2013 naraščale po preko 10% letno. Navkljub velikemu dosedanjemu »čiščenju«¹ gradbenega sektorja (propadu največjih gradbenih podjetij), se gradbeni sektor še naprej zelo hitro krči, saj so investicije v gradbene objekte tudi v prvem četrtletju 2013 padale po okoli 20% letno! Vendar v zadnjem času h krčenju manj prispeva neustrezno (šibko) povpraševanje in več nadaljnje poslabševanje možnosti financiranja, še zlasti manjših podjetij.

Čeprav se investicije v opremo in stroje (in torej ustrezen uvoz) hitro povečujejo, je neto izvoz (izvoz zmanjšan za uvoz blaga in nefaktorskih storitev) v Sloveniji bistveno višji kot v povprečju evro območja (v zadnjih dveh četrtletjih presega 6% BDP).

Pričakovana dinamika končnega trošenja se krepi na vseh segmentih. Pričakovan izvoz tako narašča že osem mesecev, pri tem v Sloveniji narašča precej bolj intenzivno kot v EU. Maja je pričakovano izvozno povpraševanje že skoraj doseglo dolgoročne povprečne vrednosti. Če sodimo po pričakovanjih v trgovini na drobno in predelovalni dejavnosti, se opazno krepi tudi domače končno povpraševanje po blagu, saj pričakovane prodaje v trgovini na drobno presegajo dolgoletno povprečje, pričakovano povpraševanje v predelovalni dejavnosti pa se sistematično povečuje že približno osem mesecev, tako da je naraščanje doslej že »nevtaliziralo«² 4/5 padca, do katerega je prišlo lani ob najavi in sprožitvi varčevalnih ukrepov. V gradbeništvu pričakovana naročila še naprej (počasi a vztrajno) naraščajo, maja so praktično že dosegla dolgoletne povprečne vrednosti, izboljšanje potrjujejo tudi proste tehnične zmogljivosti gradbeništvu, ki so se maja letos prvič po štirih letih in pol zmanjšale na dolgoletne povprečne vrednosti. Po decembru se je začelo popravljati celo pričakovano povpraševanje v storitvenih sektorjih, ki (med dejavnostmi) sicer najbolj zaostaja za dolgoletnimi povprečnimi vrednostmi.

2. Aprilsko nadaljevanje mesečnih presežkov v skupni blagovni menjavi

Tudi aprila je bil dosežen pozitiven saldo skupne blagovne menjave s tujino zahvaljujoč tako velikemu presežku v menjavi z nečlanici EU kot vse manjšemu relativnemu primanjkljaju v menjavi s članicami EU.

Aprila 2013 je bil skupni izvoz 1907 milijonov €, kar je 9.8% več kot aprila lani, skupni uvoz 1886 milijonov € (4.2% več kot v enakem mesecu lani), kar daje presežek 21 milijonov € in 101.2% pokritje uvoza za izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1300 milijonov € (8.1% več kot leto prej), prejem blaga iz EU 1397 milijonov € (0.7% več). Primanjkljaj znaša 97 milijonov €, pokritje uvoza z izvozom v menjavi s članicami EU pa je bilo 93.1%. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz 607 milijonov € (kar 13.6 več

kot aprila 2013), uvoz 489 milijonov € (15.4% več kot pred letom), kar daje presežek 118 milijonov € oziroma 124.1% pokritje uvoza z izvozom.

V štirih mesecih je znašal skupni izvoz 7167 milijonov € (3.5% več kot v enakem obdobju 2012), skupni uvoz 7429 milijonov € (0.1% več kot lani), kar da primanjkljaj 262 milijonov € oziroma 96.5% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi v okviru EU je bila štirimesečna odprema blaga 4952 milijonov € (0.5% več kot lani), prejem blaga 5505 milijonov € (2.1% manj kot pred letom), kar da primanjkljaj 553 milijonov € oziroma 90.0% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanici EU je bil skupni izvoz v štirih mesecih letos 2215 milijonov € (10.7% več kot lani), skupni uvoz 1924 milijonov € (6.8% več kot lani), kar da presežek 291 milijonov € ali 115.1% pokritje uvoza z izvozom.

14

3. Gospodarska klima v maju ustaljena

Gospodarska klima se je v maju ustalila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je njen kazalnik v maju ostal na isti vrednosti kot mesec prej pa tudi kot v maju 2012, hkrati pa je njegova vrednost za 12 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila v maju za štiri odstotne točke višja kot predhodni mesec, glede na maj 2012 je bila višja za šest odstotnih točk, glede na dolgoletno povprečje pa nižja za dve odstotni točki. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišale, med njimi najbolj vrednost pričakovanega izvoza.

V storitvenih dejavnostih se je klima nekoliko ohladila, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v maju za pet odstotnih točk nižja kot mesec prej in hkrati za 29 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja; v primerjavi z majem lani je bila vrednost nižja za 7 odstotnih točk.

Zaupanje v gradbeništvu se je ponovno popravilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v maju za 7 odstotnih točk višja kot aprila in za 24 odstotnih točk višja kot maja 2012, hkrati pa je bila le za dve odstotni točki nižja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi z marcem večinoma zvišale, znižali sta se le vrednosti kazalnikov tehnične zmogljivosti in pričakovana skupna naročila. V maju je bil glavni omejitveni dejavnik v gradbeništvu nezadostno povpraševaje, s čimer se je spopadala polovica gradbenih podjetij.

Ankete SURS-a kažejo, da se je zaupanje v trgovini na drobno okrepilo; v maju se je vrednost v primerjavi z mesecem prej zvišala za dve odstotni točki, glede na maj 2012 pa je bil kazalnik nižji za 6 odstotnih točk. Pričakovanja so se v maju v primerjavi z aprilom

v glavnem izboljšala, zvišali sta se le vrednosti kazalnikov obseg zalog in pričakovana prodaja. V maju je bil delež podjetij, ki jih tare premajhno povpraševanje 55 odstoten, slaba polovica podjetij pa je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi.

Gospodarska klima se je maja v primerjavi z majem v letu 2012 popravila tudi v celotni EU27. V gradbeništvu so se naročila glede na mesec prej zvišala za 2,2 odstotne točke, glede na maj lani pa so nižja za polovico odstotne točke. Glede na april so se v maju za dobre 4 odstotne točke zvišala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se v enakem obdobju popravila za dobri odstotni točki. Splošni poslovni optimizem je v celotni sedemindvajseterici ostal na enaki ravni kot aprila, v primerjavi z majem lani pa je bil za pol odstotne točke nižji.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija manjša

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi poslabšala. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila v marcu za 5,7% nižja kot maja 2012. Impulzni trend kaže, da se je v marcu industrijska produkcija zniževala po stopnji 0,84%. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v marcu za 0,1% manjše kot mesec prej, v primerjavi z marcem lani pa so bila za dobra dva odstotka manjše.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v marcu v primerjavi z marcem 2012 povečala za slabo četrtno. Impulzni trend pa kaže, da se je v marcu dejavnost rudarstva zviševala po stopnji 1,04%.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v marcu v primerjavi z marcem 2012 znižala za 8,3%, merjena z impulznim trendom pa se je dejavnost predelovalne industrije zniževala po stopnji 1,18%.

Po podatki Eurostata je v marcu glede na februar industrijska produkcija v EU27 zrasla za 0,9%, na območju evra (EA17) pa za 1,0%. Glede na marec lani pa je industrijska produkcija v EU27 upadla za 1,1%, na območju evra pa za 1,7%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v marcu glede na mesec poprej zrasla v šestnajstih, padla pa v sedmih državah in sicer največ v Sloveniji, Bolgariji in na Irskem.

5. Tuje turistično povpraševanje je delno nadomestilo upad domačega

Vrednost gradbenih del je bila marca za štiri odstotke nižja od februarske, v primerjavi z marcem 2012 pa se je zmanjšala za skoraj tretjino; hkrati se je v enakem obdobju za 9,9% zmanjšalo število opravljenih gradbenih ur, njihov impulzni trend pa znaša -1,54%.

Skupno število turističnih prenočitev se je rahlo povečalo. Marca jih je bilo za 0,6% več kot v enakem mesecu 2012, število prenočitev pa se je zviševalo po mesečni stopnji 0,08%. Pri tem je prišlo do upada domačega turističnega povpraševanja, saj je število turističnih prenočitev domačih gostov glede na marec 2012 upadlo za 8,2%. Impulzni trend prenočitev domačih gostov v letošnjem marcu kaže na rast po stopnji 0,65%. Število prenočitev tujih gostov pa se je marca povečalo in sicer za 9,3% glede na enak mesec v letu 2012, impulzni trend prenočitev tujih gostov v marcu kaže na rast po stopnji 0,29%.

16

Podatki o transportu za marec kažejo, da je bilo v zračnem prevozu prepeljanih za 8,7% manj potnikov kot marca lani, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v zračnem prevozu za 5,1% manjše. V cestnem mestnem prevozu je bilo marca prepeljanih za slabih 14% več potnikov kot v istem mesecu 2012. Potniški promet na brniškem letališču se je v marcu glede na marec lani zmanjšal za slab odstotek. V luki Koper je bil blagovni promet v marcu za 5,1% manjši marca lani.

6. Maja največje letošnje znižanje brezposelnosti

Na trgu dela se je stanje nekoliko popravilo. Število aktivnih prebivalcev se je v marcu zmanjšalo na 912702 oziroma glede na mesec prej za 227, glede na marec 2012 pa se je število zmanjšalo za slabih 13 tisoč oziroma za 1,4 odstotka. V marcu je bilo v Sloveniji 788863 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na februar se je število delovno aktivnih povečalo za 1209 oseb, glede na marec 2012 pa se je število zmanjšalo za dobrih 24 tisoč oziroma za tri odstotke. Med zaposlenimi osebami jih je bilo v marcu slabih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od marca lani zmanjšalo za dobre tri odstotke. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na marec 2012 zmanjšalo za 7,9%. Med samozaposlenimi pa je bilo 58% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v marcu povečalo za 160, od marca 2012 pa se je zmanjšalo za 478 oseb oziroma 0,9%.

Po zadnjih podatkih ZRSZ je bilo konec maja registriranih 118576 brezposelnih oseb, kar je za 2756 oseb oziroma 2,3% manj kot ob koncu aprila, v primerjavi z majem 2012 pa je bilo brezposelnih za 11780 oziroma 11% več. V letošnjem maju se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 6926 brezposelnih oseb, kar je dobrih 15% manj kot aprila, in za 6,9% več kot maja 2012. Med novo prijavljenimi je bilo 823 iskalcev prve zaposlitve, 1670 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3417 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je maja letos znašal 9682 oseb, med katerimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 6464, kar je dobrih 1,9% več kot aprila, v primerjavi z majem 2012 pa je bilo zaposlitev več za dobrih 38%.

Po podatkih Eurostata je bila aprila 2013 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA17) 12,2%, kar je glede na mesec prej za desetinko odstotne točke več ter za 1 odstotno točko več kot aprila lani. V celotni sedemindvajseterici je bila stopnja brezposelnosti v aprilu

11,0% in se je glede na enak mesec v 2012 povečala za 0,7 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo marca v EU27 26,6 milijona brezposelnih oseb, od teh 19,4 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v aprilu najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli v Avstriji (4,9%) in v Nemčiji (5,4%), najvišjo pa v Španiji (26,8%) in v Grčiji, za katero februarski podatek znaša 27,0%.

CENE, PLAČE IN STROŠKI DELA

7. Rast cen se znižuje znatno hitreje od pričakovanj

17

Maja so cene porasle za 0.3%, bolj dolgoročna inflacija se je zmanjšala še bolj, medletna stopnja rasti je padla na 1.2%.

Čeprav se je blago podražilo enako kot storitve (za 0.3%), so bile razlike med drobnejšimi skupinami proizvodov velike. Najbolj so se podražili proizvodi iz skupine hrane in brezalkoholnih pijač. Največ je k temu prispeval sezonski dvig cen sadja in zelenjave. Opazno bolj od povprečja so porasle tudi cene obleke in obutve in sezonsko povečanje cen počitnic v paketu (porasle so za 2.6%). K povečanju skupnega indeksa cen so največ prispevale višje cene hrane (0.4 odstotne točke); povečanje cen proizvodov v ostalih omenjenih skupinah proizvodov (obleka in obutev, počitnice v paketu) pa je dodalo precej manj (0.1 ali manj).

Rast življenjskih stroškov je najbolj zmanjšala pocenitev naftnih derivatov; pocenitev tekočih goriv (za 4.4%) in pogonskih goriv (za 2.8%) je znižala rast življenjskih stroškov za 0.2 odstotne točke, vse ostale pocenitve skupaj pa so rast življenjskih stroškov zmanjšale še za 0.1 točke.

Primerjavo inflacije med državami EU omogoča harmoniziran indeks cen. Ta je v Sloveniji maja porasel za 0.3%, medletno pa se je znižal na 1.6%. V evro območju je bila medletna rast cen še vedno nižja kot v Sloveniji, le 1.4%.

Podatki o proizvajalčevih cenah industrije so dostopni do aprila, ko so se proizvajalčeve cene povečale za 0.1%. Navkljub aprilskemu (skromnemu) povečanju, se je bolj dolgoročna dinamika zmanjšala, medletna rast je padla celo na 0.5%.

Tudi aprila so proizvajalčeve cene najbolj porasle pri proizvodih, ki so namenjeni za izvoz izven evro območja (za 0.4%), najmanj pa cene proizvodov, ki so namenjeni za domači trg (te cene so stagnirale). Bolj dolgoročna dinamika proizvajalčevih cen se še naprej znižuje. V letu dni do aprila so se največ (za 0.8%) povečale proizvajalčeve cene proizvodov za izvoz izven evro območja, najmanj (za 0.3%) pa cene izvoznih produktov za evro območje.

Čeprav se dejanska dinamika cen opazno znižuje, tako pri cenah na drobno kot pri proizvajalčevih cenah, pa je umirjanje rasti pričakovanih cen bolj malo vidno. Pri proizvajalčevih cenah tako pričakovanja že skoraj dve leti nihajo okoli dolgoročnega povprečja; po drugi strani so pričakovane cene blaga na drobno že nekaj časa malo nad dolgoročnim povprečjem; opazno pod dolgoročnim povprečjem (približno na isti ravni kot v drugi polovici 2009 in prvi polovici 2010) so le cenovna pričakovanja pri storitvah.

18

V zadnjem mesecu (do konca maja) so cene surovin v evrih porasle za 0.4%. Najbolj so poskočile cene kovin (za 2.4% v evrih), najnižjo dinamiko pa so imele neprehrambene kmetijske surovin (padle so za 2.4%). Še naprej hitro padajo tudi cene zlata; v zadnjem mesecu so se zmanjšale za 3.6%. V letu dni so se cene surovin v evrih zmanjšale za 3.8%. Na daljši rok imajo najšibkejšo dinamiko neprehrambene kmetijske surovine (padle so za 9.5% v evrih), najmočnejšo pa nafta (cene so porasle za 6.7% v evrih). Zlato se je v letu dni pocenilo za skoraj 18% v evrih.

8. Plače in enotni stroški se dolgoročno še naprej zmanjšujejo

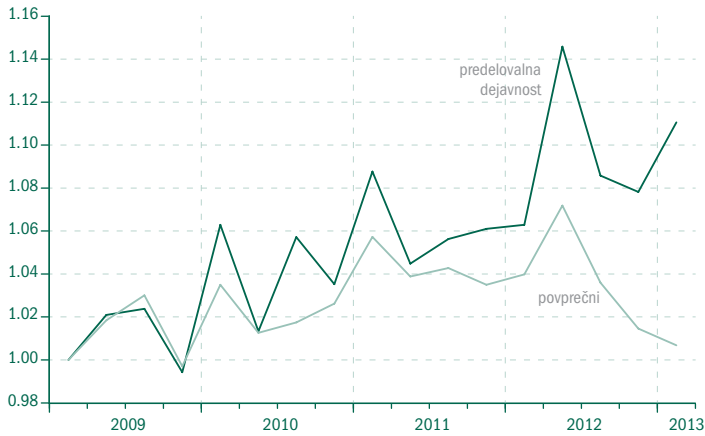
Podatki o plačah so do marca, ko so povprečne plače porasle za 1.5%. Povečanje ni doseglo niti sezonskega učinka, zato se je trendna rast zmanjšala in ponovno postala negativna (povprečen plače padajo trendno po približno 1% letno). Takšno je bilo tudi medletno zmanjšanje plač v celotnem prvem četrtletju. Marca so zaradi sezone porasle povprečne plače v večini dejavnosti. Najbolj so se povečale v kmetijstvu in gozdarstvu, oskrbi z električno energijo (za preko 8%). Najmanj so v gospodarstvu porasle plače v predelovalni dejavnosti (za 0.8%).

V javnofinančnih sektorjih je marčevska rast plač precej zaostale za gospodarstvom, izjema so bile le povprečne plače v kulturnih in razvedrilnih dejavnostih. Od vseh sektorjev države so se plače zmanjšale samo v ožji državi (za 0.5%).

Bolj dolgoročna (medletna rast) povprečnih plač je bila, navkljub tekočemu povečanju, v večini sektorjev še naprej negativna. Močno je štrlel le sektor oskrbe z električno energijo, vodo in paro, saj so v letošnjem marcu povprečne plače v tem sektorju presegle plače v lanskem letu za skoraj 11%. V večini ostalih sektorjev gospodarstva so, kot rečeno, povprečne plače v letošnjem marcu zaostale za ustreznimi plačami v lanskem letu; najbolj so zaostale v gradbeništvu, za 2.9%.

V državi so plače marca zaostale za ustreznimi vrednostmi v lanskem marcu precej več kot v gospodarstvu. Najbolj so zaostale v izobraževanju (za 5.4%) in, še posebej, v kulturnih ter razvedrilnih dejavnostih (za 7.5%), navkljub opaznemu tekočemu marčevskemu povečanju.

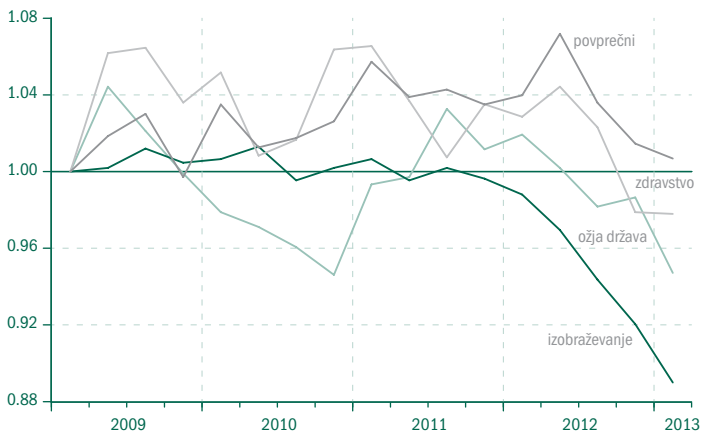
Povprečni enotni stroški dela in stroški dela v predelovalni dejavnosti

Vir: SURS; lastni izračuni

Opomba: Povprečni stroški dela in stroški dela v predelovalni dejavnosti; desezonirani stroški dela; normirano na 2009/1=1.

Povprečni stroški dela in stroški dela v sektorjih države

Vir: SURS; lastni izračuni

Opomba: Desezonirani stroški dela; normirano na 2009/1=1.

Podatki o stroških dela v EU kažejo, da so enotni stroški dela v Sloveniji padli daleč najbolj. Razlike v dinamiki stroškov dela med sektorji se še naprej povečujejo. Še zlasti močno odstopajo sektorji države in predelovalna dejavnost. Medtem ko so povprečni enotni stroški dela v državi v prvem letošnjem četrtletju enaki kot pred štirimi leti, so enotni stroški dela v predelovalni dejavnosti doslej kumulativno že porasli za preko 11%.

V prvem četrtletju letos so enotni stroški dela države še povečali zaostanek za povprečjem celotne države (gospodarstva in države). Od začetka krize so najbolj padli stroški dela v izobraževanju, saj so bili v prvem letošnjem četrtletju za preko 11% nižji kot v prvem četrtletju 2009. V ožji državi in zdravstvu so enotni stroški dela sicer prav tako zaostali za ravnijo na začetku krize, vendar manj kot v izobraževanju; zaostanek v ožji državi nekaj večji (5.3%) kot v zdravstvu (2.3%).

FINANČNA GIBANJA

20

9. Kreditna podpora bank se je še poslabšala

Skupni krediti podjetjem in gospodinjstvom so aprila ponovno padli (za 0.6%). Znižala se je tudi bolj dolgoročna (medletna) dinamika (padla je na -7%). Krediti podjetjem še naprej diktirajo dinamiko padanja obsega vseh kreditov. Aprila so se zmanjšali za 0.8%, bolj dolgoročno (medletno) pa so padali po preko 9%. Krediti gospodinjstvom so se le malenkost zmanjšali, tako da je stopnja medletnega padanja ostala praktično enaka kot marca.

Po marcu se je kreditno napajanje gospodarstva dodatno poslabšalo. Tako v predelovalni dejavnosti, v gradbeništvu in v storitvah so se finančne omejitve poslovanja opazno povečale. Čeprav se je pri podjetjih iz vseh treh sektorjev povpraševanje po njihovih proizvodih začelo v zadnjem četrtletju 2012 povečevati in čeprav denarni tok iz tekočega poslovanja sistematično raste, prehitro razdolževanje bank potiska vse več podjetij v likvidnostne težave, omejevanje poslovanja in, končno, v nesolventnost.

Vedno nove vnaprejšnje zahteve-ovire (storitvene garancije, diferencialne sektorske zahteve, zahteve drugega stebra, ipd), ki jih postavlja-povečuje bančni regulator (v nasprotju s prakso drugih bančnih regulatorjev v EU) in sistematično odtekanje posojilnih skladov v tujino (umikanje financiranja tujih bank) sili banke v (pre)hitro razdolževanje in tako, ne le onemogoča okrepitev gospodarske aktivnosti, temveč tudi sistematično slabša bančni portfelj¹. Umikanje(»domestication«) iz obveznic (podjetniških in suverenih) drugih evro članic, na katero, kot veliko nevarnost, opozarja Financial Times (11. junij) je namreč že druga (manj boleča) faza procesa finančnega razpadanja EU, ki se je pričelo po 2009. Banke iz osrednjega dela evro območja namreč že več kot dve leti drastično krčijo kredite svojim hčeram in drugim bankam na evrski in EU periferiji. Estonija je, na primer, zaradi takšnega umikanja tujih bank samo v razdobju 2010/III-2012/II izgubila za okoli 25% BDP posojilnih skladov! Slovenija je bila med novimi članicami EU, z 10% BDP tretja

¹ Glej, na primer, Banka Slovenije, 2013, »Poročilo o finančni stabilnosti«.

najbolj izčrpana². Bančni regulator v Veliki Britaniji³ je, na primer, zaradi pešanja kreditov vnaprejšnje omejitve drastično zmanjšal, okrepil pa obravnavano (slabljenje) realiziranih slabih terjatev, v Sloveniji pa se vnaprejšnje zahteve zaostrejuje, obravnava realiziranih slabih terjatev pa je že sicer opazno ostrejša kot v povprečju EU (glej, «Poročilo o finančni stabilnosti» str.68)

Denarni tok in število podjetij

Leto		Predelava	Storitve	Gradbeništvo
2007	N	4419	17304	3378
	denarni tok	0.118	0.118	0.112
2008	N	4371	17145	3496
	denarni tok	0.121	0.120	0.113
2009	N	3836	16249	3034
	denarni tok	0.088	0.091	0.080
2010	N	3995	16630	2932
	denarni tok	0.090	0.089	0.081
2011	N	4216	16954	2979
	denarni tok	0.094	0.090	0.083
2012	N	4138	16297	2920
	denarni tok	0.097	0.092	0.089

Vir: AJPES; Bole, Prašnikar in Trobec, 2013, «Collateralization and contagion as crisis amplification mechanisms in Slovenia»; lastni izračuni

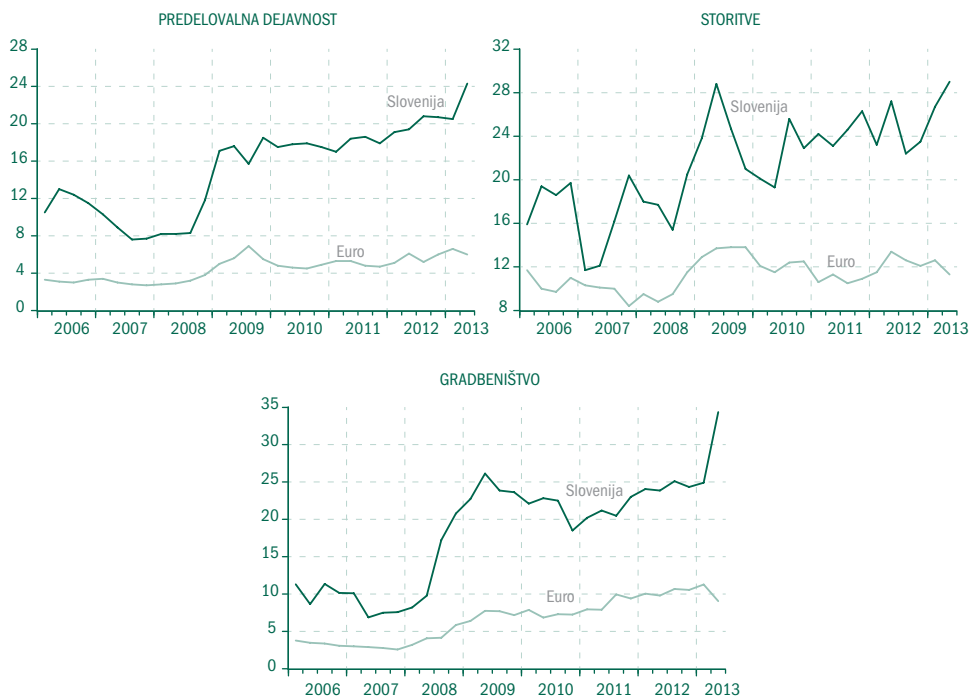
Opomba: N število podjetij ; mediana denarnega toka (delež bilančne vsote) iz tekočega poslovanja; upoštevana so podjetja, ki imajo najmanj enega zaposlenega in pozitivni denarni tok v ustreznem letu

² Glej, Vienna Initiative, november 2012, «Deleveraging report».

³ (Financial Service Authority UK, 2012, «Adjustments to FSA's liquidity and capital regime for UK banks and building societies»).

Finančne omejitve poslovanja

22

Vir: EU Komisija; lastni izračuni

Opomba: Odstotek podjetij, ki jih finančne omejitve močno ovirajo pri poslovanju

Marčevsko dodatno blokiranje finančne podpore je bilo najmočnejše v gradbeništvu, vendar je bilo nenadno poslabšanje vidno tudi pri predelovalni dejavnosti in storitvah. V gradbeništvu se je delež podjetij, ki jih nezadostna finančna podpora opazno zavira pri poslovanju, v dveh mesecih povečal za preko 12% vseh (še »živih«) podjetij v sektorju.

Po skoku v marcu so se aprila skupni depoziti podjetij in prebivalstva zopet znižali na malo nad 19 milijard in bili za 1.2% nižji kot pred letom. Tako kot marca so tudi aprila z močno dinamiko navzgor odstopali depoziti podjetij; aprila so bili depoziti podjetij celo za 5.4% višji kot pred letom.

Obrestne mere ECB so se zadnjikrat spremenile na začetku maja. V mesecu dni po spremembi se je Euribor pri vseh ročnostih malenkost znižal. Na detajlističnem trgu so se (malo) spremenile predvsem depozitne obrestne mere; v Sloveniji so se depozitne obrestne mere znižale za približno 0.1 točke; za EU so podatki do aprila, ko so se depozitne obrestne mere prav tako znižale (za okoli 0.2 točke). Posojilne obrestne mere so se pri prebivalstvu v maju malenkost povečale (za 0.1 točke), pri podjetjih pa so ostale nespremenjene.

10. Prvo četrtletje z velikim presežkom v tekoči bilanci in zmanjšanim zunanjim dolgom

V marcu je bil presežek na tekočem računu kar 295.6 milijonov € (marca lani je primanjkljaj znašal 199.1 milijonov €) ki je rezultat blagovnega presežka 99.0 milijonov € (1.2 milijona €), storitvenega presežka 214.8 milijonov € (158.1 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev 53.2 milijonov € (52.2 milijonov €) in presežka v tekočih transferih 35.0 milijonov € (96.0 milijonov €).

Plačilna bilanca Slovenije
v milijoni evrov

23

	januar-marec		marec	
	2012	2013	2012	2013
I. Tekoči račun	28	221,2	199,1	295,6
1. Blago	-166,5	-44,9	1,2	99
2. Storitve	404,1	484,5	158,1	214,8
3. Dohodki	-179,2	-162,6	-57,2	-53,2
4. Tekoči transferi	-30,3	-55,8	96,9	35
II. Kapitalski in finančni račun	136,2	-867,2	-159,8	-396,5
A. Kapitalski račun	6,2	5,8	3,2	2,6
1. Neposredne naložbe	189,1	-13,7	116,3	-125,6
2. Naložbe v vrednostne papirje	-932,8	133,8	-324	272,7
3. Finančni derivativi	-22,7	-28,8	-31,3	-5,4
4. Ostale naložbe	857,7	-1.031,10	28,2	-574,2
5. Mednarodne denarne rezerve	38,7	66,9	47,8	33,4
III. Neto napake in izpustitve	-164,2	646	-39,2	100,8

Vir : BS

V prvem četrtletju 2013 skupaj je bil dosežen presežek tekočega računa 221.2 milijonov € (v enakem obdobju leto 2012 le 28.0 milijonov €) kot rezultat primanjkljaja v blagovni menjavi 44.9 milijonov € (v enakem razdobju 2012 je znašal primanjkljaj 166.5 milijonov €), presežka v bilanci storitev 484.5 milijonov € (404.1 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev 162.6 milijonov € (179.2 milijonov €) in primanjkljaja v tekočih transferih 55.8 milijonov € (30.3 milijonov €).

Četrletni saldo na kapitalnem in finančnem računu znaša -867.2 milijonov € (lani 136.2 milijonov €), kar pomeni da se Slovenija neto hitro razdolžuje. Pri tem je bil neto odliv prek neposrednih tujih investicij 13.7 milijonov € (v enakem obdobju lani je priliv znašal 189.1 milijonov €), neto portfeljskih naložb za 133.8 milijonov € (lani -992.6 milijonov €), neto ostalih naložb pa -1031.1 milijonov € (857.7 milijonov €). Mednarodne rezerve Banke Slovenije so se povečale za 66.9 milijonov € (v prvem četrletju lani za 38.7 milijonov €).

24

Po podatkih iz majskega 2013 Biltena BS je neto zunanji dolg Slovenije konec marca znašal 13130 milijonov €, kar je znova 782 milijonov € manj kot mesec prej in 1248 milijonov manj kot konec 2012. Pri tem je bil bruto zunanji dolg 40517 milijonov €, terjatve pa 27387 milijonov €. V bruto dolgu je 48.7% suverenega dolga, nekaj manjši delež kot mesec prej, torej država uspešneje odplačuje kot privatni sektor. Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so znašale konec aprila 622.0 milijonov €, kar je 33.7 milijonov € manj kot mesec prej in 100.2 milijona € manj kot konec 2012. V rezervah je 115.0 milijonov € zlata, 222.3 milijonov € imetij SDR, 145.1 milijonov € rezervne pozicije pri MDS, 138.2 milijona € deviznih rezerv in za 1,5 milijona € finančnih derivativov.

Po podatkih Eurostata je bil slovenski presežek na tekočem računu plačilne bilance v 2012 v višini 2.7% BDP šesti med 17 članicami EMU in deveti med 27 članicami EU. Napoved Eurostata za letošnje leto daje s 4.8% BDP Slovenije celo četrti največji presežek med članicami EMU in peti med 27 članicami EU. Podobna je napoved za 2014 s presežkom 4.7% BDP. S takim presežkom Slovenija res ni kritični dolžnik, posebno, če je po novem mnenju (CEPS) zunanji in ne celoten javni dolg pokazatelj kritične zadolžitve države.

K STRATEGIJI ODTUJITVE GOSPODARSKIH DRUŽB V DRŽAVNI LASTI¹

Komentar vladnega predloga o odtujitvi kapitalskih deležev države v gospodarskih družbah

Franjo Štiblar

25

POVZETEK

Teoretično; razlog postopnosti v privatizaciji je bila želja po času za vnaprejšnjo akumulacijo zadostnih domačih prihrankov, da bi nekatere javne družbe lahko kupili domačini. Pri privatizaciji vsi trije kriteriji za njeno uspešnost: poštenost/razvidnost, donosnost in hitrost ne morejo biti izpolnjeni hkrati, primaren naj bi bil prvi. Prodaja v sili je zavržna. Državni Zbor (DZ) naj ohranja ključno funkcijo prodajalca, Slovenski državni holding (SDH) naj bo le agent, saj bo tako najširša politična strankarska kontrola odtujitev. Država je lahko dober lastnik v sistemu prevladujoče humanistične morale, neizbežno slab v sistemu »ekonomistične morale«, v katerem sploh ni brez neekonomskih vrednot. Tuje ustanavljanje novih družb pri nas je zeleno, če nima negativnih eksternalij. Zavzemanje za domačo last je potrebno pojasniti z vidika subjekta, objekta lastnine in pravice. Tako domače lastništvo pomeni, da naj v nekaterih strateško pomembnih družbah (in področjih) ostane večinsko odločanje o ključnih zadevah (razporeditve dobička, investicij, okoljskih in socialnih vplivov na domače okolje) v rokah večinsko domačega prebivalstva.

Predlaga se trifazni postopek v procesu odtujitve družb, v katerem se uporabijo štiri skupine kvantitativnih kriterijev za večjo preglednost in lažje odločanje.

Prva faza: vlada da predlog družb za odtujitev skupaj s kriterijem razlogov/ciljev odtujitve, ki ga Državni Zbor (DZ) oceni po kriteriju primernosti družbe za odtujitev (strateški pomen, ekonomski in neekonomski učinki, zaščita know-how) in odobri postopek za primerne družbe (izračunana preko 50% primernost).

¹ Tekst je bil napisan konec maja in pred zadnjimi spremembami v postopkih. Ne glede na to, pa kriteriji za odločanje ostajajo relevantni.

Vladni predlog iz letošnjega maja (47600-5/2013/11) pravilno govori o odtujitvi (mogoče bi bilo tudi o prodaji), ne pa o privatizaciji kapitalskih deležev države v gospodarskih družbah, saj so kupci poleg privatnih pravnih oseb (domačih ali tujih) lahko tudi tuje družbe, ki so de iure ali de facto v državni lasti (na primer državno dokapitalizirane tuje banke ali podjetja) ali pa mednarodne finančne institucije (na primer: EBRD, IFC).

Druga faza: Slovenski državni holding (SDH) napravi tržno raziskavo (s pomočjo svetovalcev ali brez) in seznanji DZ s ponujenimi cenami (ki morajo preseči vsaj knjigovodsko vrednost družbe) in primernostjo kupca, če slednji preseže vsaj 50% zahtevanih kriterijev. DZ odobri (ali zavrne) prodajo in pooblasti SDH za pripravo pogodbe.

Tretja faza: SDH predstavi DZ predlog odtujitvene pogodbe (po želji kupca lahko interno, do sklenitve posla). DZ pogodbo preveri glede izpolnjevanja vseh štirih kriterijev in jo odobri.

Post festum: DZ s svojimi telesi (pol)letno preveri kupčeva izpolnjevanje pogodbe o odtujitvi in v primeru neizpolnitve zahteva ustrezne sankcije, vse do njene razveljavitve.

26

Konkretna ideja je, da mora vlada v predlogu za začetek odtujitve prikazati vzroke/cilje zanjo. Ocene o družbenem pomenu prodaje so osnova za zeleno luč s strani DZ za prvo fazo odobritve začetka postopka, če je ocena primernosti nad 50%. DZ tudi odobri uporabo zunanjih svetovalcev. Agent države SDH,...) predstavi rezultate tržne raziskave v drugi fazi postopka, pri čemer se upošteva finančno-dolžniški položaj objekta morebitne odtujitve in oceno primernosti kupca. DZ v tretji fazi odobri pogodbo, ki jo potem SDH podpiše s kupcem.

Rezultati empirične analize predlaganih 15 javnih gospodarskih družb za odtujitev kažejo, da nikakor ne bi smeli odtujevati Telekoma, Cinkarne, Fotone in Heliosa, delni zadržek velja tudi za NKBM, ostalih 10 pa bolj ali manj ustreza za odtujitev. V vladnem predlogu je doseženih največ polovico taksativno naštetih razlogov za odtujitev 15 družb, kar je malo. Celotna knjigovodska vrednost državnega kapitala v 15 predloženih družbah dosega le dobro 1 milijardo €, premalo za znatno znižanje javnega dolga, tudi če bi se družbe v kriznih časih uspešno prodale, kar je vprašljivo. S prodajo znatne razdolžitve ne bo.

Na predlog vlade za prodajo kapitalskih deležev države v 15 gospodarskih družbah v maju 2013 je Državni Zbor odgovoril z zahtevo po pripravi celovite strategije »odtujevanja«. Članek predlaga elemente zanjo. Sestavljen je iz splošnega okvira kot vizije z zgodovinsko, teoretično in komponento provenience lastnikov ter iz konkretnega predloga postopka odtujitve v treh fazah. Pri tem se uporabi štiri vrste izračunljivih kriterijev, ki s pomočjo kvantifikacije odtujitev preko delovne tabele naredijo sliko o odtujevanju družb mnogo bolj jasno in celovito, da bi bilo odločanje lažje. Gre za kakovostni dvig priprave predlogov odtujitve na višjo stopnjo skrbnosti, preglednosti in sistematičnosti. Prispevek temelji, med drugim, na pogledih prve samostojne slovenske gospodarske strategije iz prve polovice 1990-tih in na prispevku o lastnini v Sobotni prologi DELA iz 18.2.2010.

I. SPLOŠNI VSEBINSKI OKVIRI - VIZIJA

1. Zgodovinsko opravičenje

V gradualističnem pristopu v oblikovanju slovenskega samostojnega ekonomskega sistema in vodenju ekonomske politike, ki je bil izbran takoj po osamosvojitvi (tudi prva ekonomska strategija iz prve polovice 1990-tyh let), je **postopnost privatizacije** bila utemeljena s tem, da nekaterih sektorjev pač ne privatiziraš (infrastruktura), in to zaradi zagotovitve javnih storitev ki sodijo v minimalni življenjski standard, za druge družbe pa je bila postopnost predvidena za to, da se ustvari dovolj domačih prihrankov, torej kapitala, da bodo v privatizaciji sodelovali tudi domačini in ne bo samo prodaja tujcem kakor v drugih tranzicijskih državah. Bili smo dovolj razviti in pametni, da nam s tranzicijo in izgubo jugoslovanskih trgov prizadetih družb ni bilo potrebno takoj prodati (podariti) tujcem pod ceno, ampak smo jih sami sanirali – preko uspešnega saniranja ključnih bank. Vse izgube se namreč v krizi na koncu koncentrirajo v bankah.

27

Če kakšna, je bila **napaka** v tem, da smo zaupali v pošteno privatizacijo s kupninami iz vnaprejšnjih prihrankov. Vodilni gospodarstveniki pa niso bili na ravni zahtev, tako da po 20 letih samostojnosti razprodajamo tujcem vse, kar smo prej celo v časih nesamostojnosti na Slovenskem uspeli ustvariti.

2. Temeljni teoretični okviri

V privatizaciji (odtujevanju) se teoretično sledi **trem kriterijem**, ki pa v konkretnih primerih ne morejo biti izpolnjeni hkrati: (1) poštenost (transparentnost, pravičnost) in smiselnost s stališča ohranitve makroekonomske suverenosti Slovenije, (2) ekonomska učinkovitost (zaslužek prodajalca) in (3) hitrost.

Državni Zbor (DZ) mora oblikovati prioritete med temi kriteriji in hkrati minimalne zahteve za vsakega, da bi konkretna družba sploh bila prodana. Prvi kriterij poštenosti in ohranitve suverenosti naj bi ostal primaren; če je izpolnjen, se upošteva drugi kriterij dosežene cene, in šele, če je le-ta izpolnjen, se proda. Torej ima hitrost zadnjo prioriteto.

Časovno gledano namreč **prodaja v sili** (»fire sale«) ni potrebna, dokler se lahko za tekoče financiranje primanjkljaja in servisiranje dolga pridobi kredite v tujini in tudi doma (!), katerih strošek obresti je nižji od izgube razlike med kupnino v dobri ekonomski situaciji (»poštena vrednost« v sodobni terminologiji) in brez pritiska časa od kupnino v kriznih časih in v prodaji pod pritiskom (fire sale).

Večja transparentnost postopka in premajhna strokovnost vodstva Slovenskega Državnega Holdinga (SDH) sta razloga, da mora **odtujitev potekati preko DZ**, SDH pa nastopati

samo kot agent države. Koncentracija prodaje milijardnega državnega premoženja v rokah vodstva SDH, ki je lahko prav tako kontaminirano politično (domače stranke, tuji kupci) in nezadostno strokovno, je absurdna zloraba demokratičnosti, transparentnosti in »kraja državljanom«, ne glede na to, kar bi zunanji svetovalci želeli (EU, IMF,...).²

Odtujitev družb v državni lasti je lahko izvršena domačim privatnim ali tujim kupcem. Pri slednjih se lahko znajde kot lastnik kupca tudi država (kot primer KBC v dejanski lasti države in nekatere druge tuje banke pri nas po krizi), ali mednarodna finančna institucija (EBRD, IFC). Prodati tuji državi, če domačo državo odpravljamo kot lastnika, ni smiselno niti logično.

28

Pojavi se vprašanje, kaj pa, če bomo s postopkom in vsebinskimi kriteriji prodajo preveč omejevali, tako da sploh **nič ne bo prodano**. Kaj takrat? Lahko se zgodi, da za nekatere družbe sploh ne bo zanimanja kupcev, tako da se na koncu znajdejo v stečajju. V tem primeru je potrebno na vladni ravni, po mandatu DZ vladi, presoditi, ali je mogoče s spremembo vodstev družb in z novimi programi pridobiti tolikšno zaupanje bank in drugih finančnih institucij, da se pridobijo finančna sredstva za nadaljevanje njihovega poslovanja, če je perspektivno.

Dva elementa, ki **povezujeta lastništvo družbe z upravljanjem** in ju je potrebno upoštevati, sta provenienca lastnika (tuj-domač, privatni-javni) in koncentracija v strukturi lastništva (en lastnik – razpršeno lastništvo).

Jasno je, da bodo **strokovnjaki vsake stroke v odločanju uveljavljali prvenstveno svoj specifični optimum**, ekonomisti ekonomskega, ekologi ekološkega, socialni delavci socialnega. Vendar, imajo DZ, vlada in premier mandat, da pri iskanju rešitev iz vseh ozkih parcialnih maksimumov najdejo družbeni optimum kot kompromis med navedenimi konstitutivnimi elementi blaginje. To morajo znati, biti sposobni vsaj izbrati, kar pomeni razumeti po eni strani prevladujoče interese prebivalstva, po drugi strani znati razbrati težnje posameznih skupin strokovnjakov - prišepetovalcev in se zaščititi pred prevlado ene skupine (več o tem v prispevku v Sobotni prilogi DELA, 18.2.2010).

Prodaja državnih podjetij tujcem pogosto ni družbeni optimum naše države, saj ekološki, socialni, etnični vidiki niso upoštevani. Vendar pa s tem ni dosežen niti ekonomski

² Pod krinko prodaje družb za odpravo vmešavanja slovenske države v njihovo upravljanje je v resnici cilj razvitih zahodnih članic EU, da končno lastniško prevzamejo ključne slovenske blue chipse in infrastrukturne družbe. Temu se je med tranzicijskimi državami uspešno upirala edino Slovenija, ker je želela biti vsaj pol-center EU in ne vzhodna provinca kot ostale tranzicijske države. Pa se je našel način izpeljave po ovinku: najprej so nas kreditirali za igro na borzi; na borzah smo amaterji ljudje, podjetja, banke aktivo izgubili (če ni prišlo celo do prisvajanja domače in tuje elite preko slabo zavarovanih bančnih kreditov), vračanje kreditov na pasivi je ostalo. Ker so zadoženi akterji sredstev nimajo, je delno vstopila država, da bi omilila negativne posledice stečajev; dolg pa naj bi plačevali s prodajo državnega premoženja. Tako bi bil dosežen začetni cilj razlastitve Slovenije, sicer po daljši poti, in Slovenija se končno uvrsti tja med ostale tranzicijske članice EU, kamor v očeh razvitih članic EU spada - v podrejeno provinco.

optimum(!) za vse generacije in tudi ne za ne-elito sedanje generacije, kot sicer želijo prikazati najglasnejši ekonomski liberalci. Če bi enkrat prodali vse domače premoženje v državni lasti tujcem, da bi se rešili iz krizne situacije (primanjkljaja in dolga), kaj pa ostane za ukrepanje, ko bo prišla **naslednja kriza** in sredstev v obliki premoženja za prodajo kot načina reševanja iz krize več ne bo?

Ekonomska znanost ni eksaktna, njene rešitve niso matematično enotne in gotove, tudi zato, ker nujno vsebujejo vrednostne sodbe, mnogo dejavnikov gospodarjenja pa je neizmerljivih. Zato ni mesta za fascinacijo nad »nenadkriljivimi rešitvami« ekonomske vede.³ Ob prodaji tujcem tako ne le družbeni, temveč v resnici niti ekonomski maksimum slovenske družbe (domače družbe vseh stalnih rezidentov- prebivalcev Slovenije) ni dosežen. Pri tem je potrebno samo spomniti na temeljni članek Paula Samuelsona iz leta 1948, za katerega je poleg knjige (»Foundations of microeconomic analysis«) dobil Nobelovo nagrado za ekonomijo, o **medčasovnem–medgeneracijskem optimumu funkcije koristnosti – blaginje**. Statični maksimum koristnosti za eno (sedanje, tekoče) obdobje sedanje generacije nikakor ni nujno, niti običajno, hkrati tudi dinamični optimum za celotno dolgo obdobje vseh domačih generacij. Je samo parcialni optimum sedanje generacije. V danem primeru: prodaja slovenskega gospodarstva tujcem za pokritje proračunskega primanjkljaja ali odplačilo dolga (namesto, da bi si za te namene prihranili iz tekočih dohodkov sodobniki, ki so dolgove ali proračunsko luknjo naredili) pomeni, da pridobljeni izkupiček ne bo produktivno naložen, da bi povečeval bogastvo in blaginjo bodočih generacij. Otrokom od prodaje ne ostane nič; starši so jim porabili premoženje, da bi odplačali, kar so se zadolžili in zapravili, kar so dobili od svojih staršev in bi morali predati naslednji generaciji.

Ali je sploh mogoče brez tveganja napake izračunati ekonomsko optimalno rešitev naložbe podjetja, ključne odločitve? Ni. Pri tem je namreč največ, kar se lahko uporabi, **cost - benefit analiza**, ki ji manjka eksaktnosti in visoke verjetnosti uresničitve, saj gre za izračun za vnaprej.

a) Prihodnost prinaša bodoča objektivno negotova dejstva, za katera se današnje napovedi pogosto izkažejo kot nepravilne. V času sprejemanja ključnih odločitev, tako v proizvodnji kot v delitvi, torej aktivizacije investicij, ki traja tudi nekaj let, se lahko pogoji gospodarjenja na trgu bistveno spremenijo: predvsem cene, tako produktov in storitev kot proizvodnih faktorjev, se spremenijo nepričakovano. Celotni ex ante optimum se pogosto in kaj lahko ex-post izkaže kot napačna naložba, slaba rešitev.

b) Vse koristi in stroški posamezne ključne odločitve o investiciji pa niso izmerljive v denarju. Poleg čisto ekonomskih gre za neekonomske posledice, na primer ekološke, socialne, etnične koristi (in prej stroške), ki številčno niso izmerljivi, so pa lahko enako ali še bolj pomembni od čistih ekonomsko izmerljivih stroškov in koristi, če gledamo z vidika celotne družbe v vseh njenih segmentih bivanja in delovanja.

³ O nujni skromnosti ekonomije pri znanstveni analizi, nevarnosti njene zlorabe strani elit, in napovedovanju prihodnosti med drugimi v zadnjem času tudi Dani Rodrik iz Harvarda (zapis v DELU, konec maja 2013).

Kot posledica obojega je, da **tudi če bi hoteli, najboljši, najbolj nepristranski tuji gospodarstveniki kot lastniki naših blue chipsov ne morejo ex-ante izračunati celotnih družbenih stroškov in družbenih koristi različnih investicijskih odločitev in na tej osnovi izbrati najboljše, nasploh, kaj šele za Slovenijo.** Ostaja mehko področje zaradi negotovosti prihodnosti in zaradi celotnih družbenih (ne samo parcialnih mikro učinkov za posamezno podjetje) učinkov investicije kot gospodarske strateške odločitve. Izbor končne rešitve je zaradi objektivne prisotnosti vrednostnih sodb nujno subjektiven in parcialen. Če ga naredi tujec, ki živi v tujem okolju, bo pač nujno odločil v korist blagostanja sredine, iz katere izhaja in kjer tudi sicer stalno živi.

30

3. Država kot lastnik (infrastrukture, gospodarskih družb blue chipsov)

Pri domači večinski lasti nekaterih ključnih gospodarskih družb je seveda privatna bolj zelena kot državna, če je le mogoča. Vendar je **država kot lastnik** prišla na slab glas šele v sistemu »ekonomistične morale« neoklasičnega ekonomskega sistema, ki pri odločanju zavrača kakršne koli vrednostne kriterije (kot so poštenost, pravičnost, družbena koristnost; pogosto pa tudi socialne, ekološke etične vidike) in kot edini kriterij vzame lastni dobiček, korist posameznega odločevalca. »Popolni trg pa naj bi omogočil, da bo takšna odločitev zgolj po lastnem profitu optimalna tudi za družbo kot celoto⁴«. V takem sistemu »vrednot brez vrednotenj« tudi državni administratorji upravljajo državno, javno premoženje brez moralnih zadržkov, v svojo osebno korist, torej ga zlorablajo. Nasprotno, v sistemu obstoječih »humanih moralnih vrednot« kontinentalne Evrope pa poštenost, pravičnost, itd. igrajo pomembno vlogo. Zato ob njihovem upoštevanju državni uradnik ne ravna zgolj v svoje dobro in za svoj dobiček, ampak odloča tudi v skupno dobro. Tedaj je lahko državna lastnina upravljana v dobro ne le upravljavca, ampak širše, v dobro družbe kot celote. Država ni več bojazen.

Kakor hitro v zadnjih desetletjih ekonomistična neoklasična morala imperialistično prevzema mesto humanistične morale po vsem svetu in tudi pri nas, postaja delo v državni upravi brez moralnih norm, vse bolj v lastno korist, ne več v korist skupnosti državljanov v državi.⁵ Tiste, ki se ravnaajo še po »starih« moralnih načelih, imajo za »neumne«. Zato je v državah ekonomistične morale država v načelu vir individualnih zlorab uradnikov, v sistemu humane morale pa ni nujno tako.

Da bi državni lastnini dali mesto, ki ji pripada (uporabo v korist družbe kot celote z upoštevanje eksternalij - zunanjih negativnih neekonomskih posledic ekonomskih odločitev), bi bilo

4 Gre za Milton Friedmanovo slabo interpretacijo Adama Smitha in njegove nevidne roke, Zanemarja namreč, da je moralni filozof Adam Smith, ki naj bi bil začetnik ekonomije kot znanosti, ob »Bogastvu narodov« napisal tudi »Teorijo moralnih sentimentov«, po kateri naj bi se ekonomski akterji pri stremljenju za maksimiranjem profita ravnali moralno neoporečno, torej s svojimi dejanji ne bi škodili drugim akterjem na trgu.... Taka škoda namreč znižuje družbeno blagostanje kot seštevke individualnih blagostanj.

5 Pri tem ne gre toliko za državne administratorje kot za politično elito, ki odloča na državni ravni. »Ločiti politiko od gospodarstva« pomeni omogočiti ohranitev ekonomske, s tem pa tudi politične suverenosti.

potrebno zaustaviti imperializem ekonomistične morale v korist humanistične morale. Ali bo to mogoče in če, kdaj? Pogled v sodobno okolje, vzgojo, medije, vzvode oblasti, postavlja zeleni odgovor pod velik vprašaj. Ključno je torej postaviti »sistem iniciativ« (v teoriji vse bolj uveljavljeni koncept), ki bo v družbah v državni (javni) lasti onemogočil parcialne politične pritiske in hkrati podpiral ob drugih kriterijih tudi ekonomsko učinkovitost.

Ko se opredeljujemo za večjo neposredno nadzorno funkcijo DZ v procesu odtujevanja državnega premoženja, se postavlja vprašanje vloge Računskega sodišča – ali tudi lahko opravlja podobno funkcijo nadzora? Lahko bi šlo za podvojitev dela, čeprav je DZ širši predstavnik javnosti in zato bolj upravičen do nadzora odtujitev.

31

4. Prodaja tujcem⁶

Če provenienca lastnika ni pomembna, zakaj potem vse razvite države (zahodne ali stare članice EU, tudi tiste, ki so v največji gospodarski luknji, kot Grčija, Portugalska, Španija, Italija, Irska) vztrajajo pri domači lasti blue-chipsov in infrastrukture, tranzicijske pa so že vse, kar je kaj vredno, prodale?

Tuje ustanovitve novih podjetij pri nas (green-field) so seveda dobrodošle, če ne ustvarjajo neželenih zunanjih (okoljskih naravnih, socialnih, kulturnih) problemov. Odločilno je vprašanje prodaje tujcem domačih podjetij, družb v državni lasti. Pri tem ni smiselno prodajati vseh strateško pomembnih podjetij, niti podjetij, ki dajejo primerljivo odlične ekonomske rezultate (Krka). V prvem primeru gre za strateški pomen, v drugem za ekonomsko učinkovitost:

Zavzemanje za domačo last je potrebno kvalificirati (razširiti) v treh smislih, da se zavrne očitek ekonomskega nacionalizma. Gre za širitev pojma subjekta lastnine, objekta lastnine in obsega lastniških upravičenj v naslednjih smislih:

1/**Subjekt**: gre za širitev od Slovencev na vse državljane Slovenije in še korak naprej, na vse, ki stalno živijo v Sloveniji, oziroma imajo v Sloveniji ustanovljene ekonomske enote (ker bodo skrbeli za okolje, v katerem živijo z družinami in delajo, poslušajo, ekološko, socialno, pravno). V tem smislu so domači subjekti vsi, ki stalno živijo in delajo v Sloveniji, niso pa domači subjekti Slovenci, ali državljani Slovenije, ki niso tu ali pa v tujini delajo proti koristim Slovenije (tajkuni z denarjem v davčnih oazah, ki nič ne prispevajo k blaginji v Sloveniji, ampak jo le zlorablajo za svojo korist).

2/**Objekt**: ohraniti v domači lasti ne vse, temveč samo nekatere ključne strateške družbe in še te ne nujno 100%. Ključnost družbe opredeli strategija ohranitve ekonomske suverenosti (dokler enako počnejo druge razvite države v centru ali pol-centru EU). Konkretno gre po eni strani za področja infrastrukture (trde, mehke, etnične), po drugi za družbe v javni lasti,

⁶ Več o tem v posebnem dvojnem članku v dodatku, ki je bil objavljen v začetku 2010 v Sobotni prilogi DELA.

ki dajejo državi kot so(lastniku) primerne donose (po svetovnih merilih), po tretji strani za družbe ki upravljajo z naravnimi viri (voda, rude, naravni parki,...)

3/ **Lastnina**: od vseh lastniških upravičenj - uporabe (ius utendi), koriščenja plodov (ius fruendi), zlorabe (ius abutendi), vendar tudi skrbi za objekt (obligatio procurandi) - je ključna v domači lasti predvsem pravica uporabe, ki se v gospodarskih družbah razširi tako, da gre za sprejemanje ključnih odločitev v družbi (o alokaciji čistega dobička, torej o investicijah in razvoju) s strani domačinov. Glede pobiranja plodov je sprejemljivo tudi tuje pasivno lastništvo, če je razpršeno. Glede možnosti zlorab je treba onemogočiti, da se družba ekološko, socialno zlorabi, ali da se v prid tuji konkurenci zapre. Tukaj gre za dolžnost skrbnosti tudi glede neekonomskih učinkov poslovanja (socialni dumping, ekološko onesnaženje).

32

Tako zavzemanje za domače lastništvo pomeni, da naj v nekaterih strateško pomembnih družbah (in področjih) ostane večinsko odločanje o ključnih zadevah (razporeditve dobička, investicij, okoljskih in socialnih vplivov na domače okolje) v rokah večinsko domačega prebivalstva (stalnih prebivalcev Slovenije).

Torej, ali je res prodaja naših blue chipsov (vodilnih podjetij) v državni lasti tujcem, ki bi pomenila izgubo ekonomske suverenosti, vodi pa v predajo politične in kulturne suverenosti, »stvarni ekonomski interes« Slovenije, ljudi, ki stalno živijo na teh prostorih? Seveda ni. **Prodaja tujcem državnih podjetij bi neposredno uničila domačo identiteto in bi bila zato proti rezidenčnemu interesu, ki je v njeni ne le ohranitvi, temveč tudi krepitvi.** Brez domače lastnine vsaj nekaterih ključnih podjetij (blue chips) v infrastrukturi (poleg klasične sem šteje tudi finančni sektor, trgovina), pri naravnih virih bomo ostali brez materialne osnove za ekonomsko suverenost (odločanje o ključnih zadevah doma), kar pa bo pomenilo pokop tudi kulturne suverenosti in na koncu de facto politične suverenosti, ki obe brez ekonomske podlage na dolgi rok ne moreta preživeti. To vedo zahodne razvite države, kar izkazujejo s konkretno domačo lastjo vodilnih gospodarskih enot, vzhodne države »nove Evrope« pa so z razprodajo svojih ekonomskih temeljev tujcem same uvrstile v provinco (na periferijo) razvite Evrope (po Wallersteinu).

5. Kritika nekaterih vladnih stališč v dokumentu o odtujitvi

Dokumentu manjka sistematičnost in enovitost predstavitve družb za odtujitev. Ve se, da naj bi kupnina napolnila finančne luknje (socialne, SOD,..) pri nekaterih javnih prodajalcih. Tujcev (EU) ta vidik ne zanima, temveč želijo primarno, da se bodo naše družbe prodajale, da se bomo odprli tujim investicijam, ki pa so le tuji prevzemi.

Argument kumulativne vrednosti naložb za potrebo po soglasju za vse odtujitve v enem dokumentu (stran 3) ne vzdrži kritične presoje: gre za milijone € in nobena bližnjica in prevelik mandat izvrševalcem odtujitve nista zelena. Širši makroekonomski interesi države

in trajna stabilna rast sta dva argumenta strateške pomembnosti posamezne družbe (stran 4). Če ne gre za pokrivanje luknje v proračunu (kar je sicer strateško vprašljivo), potem tudi hitenje ni potrebno, med drugim tudi zaradi nizkih cen v kriznih razmerah (izkazano tudi s tekočimi izgubami večine predlaganih družb). Če bo najprej dosežena pozitivna gospodarska rast Slovenije, se bodo fiskalni dohodki države povečali in morda nekaterih družb sploh ne bo potrebno prodajati, druge se bodo prodajale ugodneje.

Ključni cilji prodaje (stran 4, kupnina, makroekonomski cilji, obstoj in razvoj družbe) so inkorporirani kasneje v tem prispevku predlagano shemo kriterijev za odtujitev. Enako kriteriji metode prodaje, kjer bi v konkretnih primerih lahko bili bolj jasni.

II. PREDLOG POSTOPKA ODTUJITVE

6. Uvodni okvir

V razpravi o statusu SDH (in SOD, KAD,...) v odtujitvi govorita dva razloga v prid stališču, da naj bodo zgolj agenti DZ, ki odloča končno o odtujitvi. Zato naj ne bodo samostojne pravne osebe, ki v celoti odločijo o prodaji milijardnega slovenskega javnega premoženja. Prvič, s tem se ohrani največja možna politična transparentnost postopka (vse stranke v DZ so v celoti seznanjene s postopkom odtujitve, četudi bi morda moral biti do prodaje nejasen). Drugič, zaposleni v SDH (SOD, KAD) v veliki meri niso strokovno dorasli nalogi. Njihov mandat prihaja iz čisto politične oportunističnosti, znanja političnega manevriranja, ne pa iz slovenskega rezidenčnega interesa ravnati z javnim premoženjem optimalno. Seveda bo tudi DZ potreboval strokovne svetovalce za prodajo, domače in tuje, a tudi njihovo angažiranje naj bo javno transparentno.

Zaradi nevarnosti političnih zlorab ob netransparentnosti postopka v primeru polne predaje mandata Slovenskemu državnemu u holdingu (SDH) in drugim institucijam je primeren naslednji **trifazni postopek** v procesu odtujevanja, s pomočjo štirih skupin kriterijev.⁷

1.faza: vlada ali SDH (v dogovoru s KAD, SOD in drugimi naštetimi institucijami, v nadaljevanju skrajšano le SDH) predlaga DZ gospodarske družbe za prodajo. DZ na osnovi vnaprej zapisanih in ocenjenih **kriterijev za prodajo** potrdi in da pooblastilo za začetek

⁷ Po analogiji: prenos prodajanja državnih družb na ožjo skupino v SDH v smislu odvzema demokratičnosti odločanja, spominja na odpravo možnosti ljudskega referendumu, kadarkoli so posledice finančne (takšne pa so v resnici pri vseh referendumi). Napadalni »ekonomizem« vedno znova in v vseh porah življenja v svetu (in zato tudi pri nas) v imenu ekonomske učinkovitosti kot zveličavno edinega kriterija odpravlja demokratičnost odločanja. »Reductio ad absurdum«: končna rešitev je avtoritarni režim leve ali desne provenience, ki naj bi se, vsaj po mnenju nekaterih, izkazal kot najbolj ekonomsko učinkovit (poudarjanje vzorov najhitreje rastočih gospodarstev v svetu). Kritika: prvič, avtokrati si odrežejo največji kos materialne pogače zase. In drugič, blagostanje ne sestavljajo samo materialne dobrine, ampak še svoboda, kultura, umetnost, šport, inkluzivnost, socialno in ekološko vzdržljivo okolje...

postopka, DZ potrdi tudi predlagane tuje finančne posrednike, ki bodo sodelovali v procesu prodaje (vendar niso vedno nujni, ker je nevarnost, da se tudi takih posrednikov kaj denarja odteče; treba se je nasloniti na domače moči; če jih v DZ ni, ker je premalo strokovna, pa v drugih institucijah).

34

2.faza: SDH naredi raziskavo trga (kakšno ceno je mogoče doseči) in pride z informacijo in predlogi pred DZ. V DZ mora biti že prej sprejeta minimalna cena, za katero je smiselno v danem trenutku prodajati neko družbo. **Kriterija za pozitivno odločitev o prodaji** bi bila: najprej primerjalno trenutna cena podobnih družb v zadnjih prodajah na svetovnih trgih, potem pa kot zahtevani minimum 20x letni dobiček konkretne družbe v normalnih pred-kriznih časih. Če kriterija nista dosežena, se prodaja odloži do boljših časov. Oceniti je treba po vnaprejšnjih **kriterijih tudi kakovost kupca** in izpolnitev večine razlogov/ciljev za odtujitev.

3.faza: če DZ odobri dosežene pogoje prodaje družbe, SDH pride po potrditev konkretne kupoprodajne pogodbe v DZ. Ključno je, da so v njej poleg prodajne cene tudi drugi pogoji prodaje, kot so zaposlovanje, razvoj, ekološka zaščita. S potrditvijo v DZ lahko SDH sklene prodajno pogodbo s kupcem. DZ predhodno sprejme splošni dokument o **minimalnih splošnih kriterijev, ki jih mora vsebovati pogodba** in le-ti so vodilo pri njeni pripravi.

7. Izvedba kriterijev

Prva faza: Pri izboru javnih gospodarskih družb za prodajo je kriterij primernosti strateški pomen za gospodarstvo: infrastrukture se ne prodaja, če želi država ohraniti ekonomsko, z njo pa politično suverenost. Pri tem gre tako za »trdo infrastrukturo« (transportne poti, električna, IKT tehnologija) kot »mehko infrastrukturo«, (poti menjave, kot so trgovina, bančništvo, zavarovalništvo) in etnično infrastrukturo (ohranitev domačega kmetijstva, ekološke čistosti). V teh primerih se čisti ekonomski kriterij dobička razširi na družbeni optimum, česar ekonomisti navadno ne razumejo (varnost, odločanje o ključnih odločitvah, ki posegajo v blaginjo vsakdana naših prebivalcev). Tudi družb, ki izkoriščajo naravne vire, ki pripadajo vsem prebivalcem Slovenije, se ne prodaja. Če so razlog prodaje slabi rezultati poslovanja, je potrebno najprej odpoklicati vodstvo (raje najeti dobre tuje menedžerje in tuje kredite za okrevanje gospodarske družbe, kot prodati družbo, ki bi sicer ob dobrem vodstvu z dobrim programom prinašala nadpovprečne dobičke državi) ter postaviti in podpreti novo vodstvo s perspektivnim, dobrim programom.

Vrednotenje primernosti za privatizacijo

Ob zgolj besednih opisih družb, ki jih vlada predlaga za prodajo, se je zaradi heterogenosti informacij težko odločati. Pripomoček pri tem bi bilo številčno vrednotenje primernosti posamezne družbe za privatizacijo (prodajo tujcem), pri čemer bi bilo izbranih več kriterijev z različno težo (strateški pomen za infrastrukturo, naravne vire bi imel na primer 50%, drugi

kriteriji skupaj 50%: med njimi bi bili stopnja zadolžitve in uspeha poslovanja, izguba know-how, pomen družbe za neekonomske cilje). Posamezno družbo bi ocenili z ocenami primernosti za privatizacijo po posameznem kriteriju od 0 do 1 (0 = nikakor ne odtujiti, 1 = vsekakor odtujiti). Tako bi zbrali vsoto ocen in za odtujitev bi DZ odobril le tiste, ki presegajo določeno minimalno mejno vrednost (na primer 50% možnega maksimuma) primernosti za privatizacijo. Predlog je ilustriran v dodatku za v vladnem dokumentu predlagane družbe.

Ko in če je družba ocenjena kot primerna za privatizacijo, bi morala biti prioriteta prodaja domačim (privatnim) kupcem, šele v drugem koraku prodaja tujcem. Z integracijo doma bi namreč širili domače uspešno blue-chipse in jih naredili močnejše za boj na svetovnih trgih.

Druga faza: Predstavitev rezultatov tržne raziskave in izbora kupca: DZ odobri kupca in pogoje prodaje. Ključno za odobritev odtujitve bo ekonomski izkupiček (merjen v primerjavi stroškov obresti za najete kredite z razliko med načrtovano ceno v normalnih pogojih, imenovano pošteno ceno, in ponujeno ceno) in kupčeva izpolnitev drugih zahtev prodajalca (socialne – zaposlitev, ekološke, program razvoja). Predlog prodaje konkretnemu kupcu mora vsebovati dvoje: primerjalne podatke o prodajah v svetu enakih družb in oceno, kaj pomeni prodaja za trg in družbene razmere doma.

Tretja faza: Predstavitev predloga pogodbe, ki jo DZ odobri, preden je sklenjena. Pogodba mora postati najprej poznana vsem parlamentarnim strankam (kupec bo lahko imel zadržke do njene objave, predvsem pred podpisom), po podpisu pa vsem stalnim prebivalcem Slovenije (permanentnim rezidentom). Pogodba mora imeti varovalke vseh vrst (politične, socialne, ekološke, etnične).

Post festum: DZ sam in preko svojih teles (strokovnih moči) verificira izpolnjevanje pogodbe (pol)letno in v primeru velikih kršitev ter neodziva na predhodna opozorila, pogodbo razveljavi, kupca razlastini.

Osnovni razlog vpletanja DZ v vse faze prodaje je v tem, da bodo soodločale vse stranke, s čimer bo dosežena največja stopnja transparentnosti in najnižja možna stopnja uveljavitve parcialnih političnih in finančnih interesov samo ene skupine.

8. Podatke o družbah za prodajo je potrebno predstaviti pregledno in kvantificirano, da bo odločitev lažja

Predstavitev družb kandidatki za odtujitev v vladnem dokumentu ni narejena tako pregledno in sistematično, da bi bilo lahko odločiti po objektivnih kriterijih o prodaji. Zato je v treh tabelah v Dodatku dan primer, kako bi lahko empirično podprli odločanje in ga DZ olajšali (bodisi zaradi pomanjkanja časa ali poznavanja konkretnih primerov). Tudi kvantifikacija

zahteva uporabo nekaj subjektivnih kriterijev, vendar je sintetični rezultat jasen, pregleden poveden.

Metodologija

Tabela je sestavljena iz štirih delov, predstavljenih kot kriteriji:

- 1/ prikaz števila argumentov/ciljev prodaje družbe v vladnem predlogu (skupaj jih je 14),
- 2/ rezultati poslovanja in finančno stanje družbe v 2012 in vložek države,
- 3/ ocena o primernosti družbe za odtujitev (poudarjeno v tujo last),
- 4/ ocena kakovosti in primernosti kupca – (za konkretne predloge še ni dovolj podatkov).

36

ARGUMENTI – CILJI PRODAJE

Od 14 vsebinskih razlogov za privatizacijo (navedenih v vladnem predlogu) bi morale biti izpolnjeni vsaj polovica, torej 7 ali več. Podani vladni predlog le redko dosega takšno raven. Opravičilo je, da pač predlog ni bil pripravljen tako sistematično, zato bi predlagatelj moral še enkrat ugotoviti, kateri od navedenih 14 razlogov/ciljev so v posameznem primeru izpolnjeni. Mogoče je seveda v seznam dodati še nove razloge/cilje, pri čemer pa mora seznam potencialnih vzrokov/ciljev odtujitve biti enak za vse družbe. Sedanji razlogi vključujejo sedem notranjih - pomanjkanje katerega od proizvodnih faktorjev (kapital, lastniška konsolidacija, delo, upravljanje, naravni viri, tehnologija) in sedem zunanjih: pritisk EU, pridobitev trga in poslov, državi prinese dobiček, cena, patentna tožba, transparentnost....

POSLOVANJE IN FINANČNO STANJE DRUŽBE TER VLOŽEK DRŽAVE

Nekaj osnovnih finančnih kazalcev družbe iz vladnega predloga (nesistematično niso vedno vsi enaki podatki) je preračunano v poznane relativne kazalce, ki odgovorijo na ključna finančna vprašanja odtujitve:

- delež države in znesek kapitala (kot večinski lastnik ima več prostosti pri odločanju);
- vzvod (leverage): obremenitev družbe s posojili v primerjavi z lastnim kapitalom: v normalnem poslovanju preko 50% dolga v vseh virih sredstev ni zaželeno. Bolj so družbe zadolžene, težje se bodo rešile brez zunanje pomoči skozi odtujitev;
- profitnost tekočega poslovanja (profit na kapital ROE);
- izračun dinamične vrednosti družbe, poenostavljeno, kot 20-kratnik letnega profita, kar pomeni 5% diskontni faktor realne obresti. Seveda bi moral biti profit iz nekriznih časov. Če je dinamična vrednost večja od tekoče vrednosti kapitala, družba ne posluje dovolj ekonomsko učinkovito, kar je lahko eden od razlogov za odtujitev ali pa za spremembo vodstva in poslovnega programa.

OCENA PRIMERNOSTI DRUŽBE ZA ODTUJITEV

Gre za subjektivno kvantifikacijo elementov, ki v prvi fazi odločijo o privolitvi za začetek postopka za odtujitev. Navedene so štiri skupine faktorjev:

- strateški (ekonomski, naravni vir, politični za ekonomsko suverenost) pomen družbe za Slovenijo (s ponderjem kar 50%); zelo pomembne družbe iz infrastrukture naj so javni lasti;

- posedovanje lastnega tehnološkega know-how (10%): lažje je z vidika države kot prodajalca odtujiti družbe, ki ga nimajo, težje tiste, ki ga že imajo in ga lahko izgube;
- uspešnost tekočega poslovanja in zadolženost družbe (20%): bolje poslujejo in manj kot so zadolžene, manj je ekonomskih razlogov za odtujitev, saj prinašajo državi kot lastniku ustrezne dividende;
- širši družbeni (socialni-zaposlitev in ekološki-onesnaževanje) pomen družbe za Slovenijo (20%). Več delovnih mest kot je z odtujitvijo ogroženo in potencialno večja ekološka škoda lahko z odtujitvijo nastane, manj je družba primerna za odtujitev.

DZ postavi minimum, ki ga mora potencialna družba preseči, da bi bila primerna za privatizacijo. Če je presežen, na primer 50 od 100 odstotnega maksimuma, DZ odobri drugo fazo postopka odtujitve – iskanje potencialnih kupcev.

37

Kriteriji za primernost odtujitve bi se lahko uporabljali tudi v četrti fazi (post-festum) oceni poslovanja odtujene družbe v privatnih (tujih) rokah. Neizpolnjevanje standardov primernosti bi bilo osnova za reagiranje DZ do kupca, vse do skrajnega primera razveljavitve prodaje.

OCENA USTREZNOSTI KUPCA: Kriteriji so lahko:

- provenienca (država) kupca (od 0 = revna, prezadolžena, do 1 = razvita, nezadolžena),
- kapitalaska moč in profitnost kupca (od 0= reven, zadolžen do 1= obratno),
- mednarodni rating kupca (od 0 = pod C, do 1 =AAA),
- potencialna možnost (nevarnost) za zapiranje odtujene družbe (0 ista branža, 1 druga),
- nevarnost zmanjšanje zaposlitve v odtujeni družbi (0 = je nevarnost, 1 = ni nevarnosti),
- odprava raziskovalnega oddelka v odtujeni družbi (0 =je mogoča, 1 = ni mogoča),
- program razvoja odtujene družbe s strani kupca (0 =slab, ne obstaja, 1 = odličen).

Za vsak kriterij se dobi 0-1 točka; potencialni kupec mora doseči najmanj 50% točk primernosti kupca, da bi bil kot kupec sprejet.

Izvedba

Vlada mora v predlogu za začetek odtujitve prikazati vzroke/cilje. Ocena o družbenem pomenu prodaje je osnova za zeleno luč s strani DZ za prvo fazo odobritve začetka postopka, če je ocena primernosti nad 50%. DZ tudi odobri uporabo zunanjih svetovalcev. Agent države SDH,...) predstavi rezultate tržne raziskave v drugi fazi postopka, pri čemer se upošteva tako finančno-dolžniški položaj objekta morebitne odtujitve, ponujena cena in ocena primernosti kupca. Predlog pogodbe odobri DZ, če so izpolnjeni vsi kriteriji.

Rezultati ocenjevanja 15 družb

Podani so v tabeli A (družbe že v postopku) in tabeli B (družbe še niso v postopku odtujitve), vsaka ima tri dele. Rezultati v prvega dela tabele kažejo, da je od 14 potencialnih razlogov/ciljev prodaje za posamezne družbe navedeno kot utemeljitev od dveh do največ sedem razlogov. Premalo. Seveda je mogoča dopolnitev izpolnjevanja kriterijev s strani predlagatelja odtujitve, ker kriteriji doslej niso bili taksativno naštet.

Drugi del kaže, da je celotna knjigovodska vrednost kapitala države v 15 družbah le 1039 milijonov € (v petih že v postopku 162.5 milijonov €, v desetih pred postopkom 876.5 milijonov €).⁸ To ni niti tretjina zneska posojil, ki jih je država v tujini za likvidnostne namene dobila samo v aprilski 2013 kampanji. Pri tem je tekoča dinamična vrednost družbe (izračunana grobo kot 20 x letni profit) v 13 od 15 primerov nižja od knjigovodskega kapitala. Zaključek: z odtujitvijo družb si država ne bo mogla kaj veliko pomagati pri likvidnostnih problemih in razdolževanju. Pri tem so v resnici vsi slovenski strateški dokumenti vztrajali, da se kupnine od odtujitev ne smejo uporabljati za reševanje tekočih problemov fiskusa, temveč za investicije v razvoj.

38

Tretje del tabel kaže, da med družbami v postopku odtujitve tri od petih izpolnjujejo pogoje primernosti za odtujitev (Aero, Adria Airways in delno Elan), med 10 predlaganimi za začetek postopka pa šest ustreza (Adria Airways tehnika, Gospodarsko razstavišče, Paloma, Terme Olimia, Unior in Žito). Seveda bi v nekaterih primerih bilo potrebno prednostno iskati kupca doma, da bi se s prevzemom povečal slovenski blue chips in s tem postal bolj konkurenčen. Iz strateških razlogov pa nikakor ne bi smeli odtujevati Telekom, Cinkarne, Fotone in Heliosa, delni zadržek velja tudi za NKBM.

Seveda so tukaj predlagani kriteriji primernosti in uteži zanje lahko predmet razprave in prilagoditev med strankami v DZ. Ko so enkrat sprejeti, pa se ne morejo hitro spreminjati. V oči pade dejstvo, da je v treh od 15 družb (HELIOS, Cinkarna, Terme Olimia) odtujitev posledica problemov družbe ZVON. Ker je ta v stečaju, delnice družb pa prevzete od bank, katerim so bile zastavljene za posojila ZVON-u, je rešitev namesto prepoceni odtujitve lahko tudi kreditna podpora družbam s strani bank-njihovih novih delničarjev, če ocenijo primernost vodstva družb in njihovih programov.

Po posameznih družbah je ocena naslednja:

- 1/Adria Airways naj se proda (strateški partner), saj je finančno na dnu, razlogi prodaje so.
- 2/Aero se lahko proda, razlogov je kar nekaj, finančno stanje je slabo.
- 3/Elan naj se ne proda (strateška znamka), potrebno je novo vodstvo z novim programom.
- 4/Fotona naj se ne proda (strateško tehnologija), je dovolj ekonomsko učinkovita;
- 5/Helios naj se ne proda, nove lastnice banke (od ZVON-a) naj dokreditirajo,
- 6/Aerodrom Ljubljana naj se iz strateških razlogov ne proda, a novo vodstvo odpravi izgube.
- 7/Adria Airways tehnika naj se proda, ker dela z izgubo in ni strateška,
- 8/ NKBM je blizu meje za prodajo, strateško je ključna, a s slabimi rezultati
- 9/Telekom naj se nikakor ne proda, zaradi velikega strateškega pomena in visokih dobičkov.

⁸ Dinamična vrednost teh družb, izražena preko tekočih tržnih cen njihovih delnic na borzi, je v sedanjih kriznih časih še bistveno nižja od knjigovodske. Ključno je, da se družbe ne ocenjuje po sedanji tržni, ampak po »pošteni vrednosti« na osnovi dobičkov iz normalnih nekriznih časov njihovega poslovanja. Uporaba tržnih cen kot osnove »dinamičnih rezervacij bank« (izum španskih bankirjev), ne rešuje podjetij in bank pred krizo, temveč jo izrazito prociklično pogloblja. In širše, že zamenjava napačnega tržnega s »poštenim« vrednotenjem delnic v aktivi bank bi v veliki meri odpravila današnje probleme našega bančništva, saj bi s prevrednotenjem aktive pridobile dodatni kapital.

- 10/Cinkarna se bolj ne proda kot proda, saj ima dobre rezultate, morda domači kupec
- 11/Gospodarsko razstavišče se lahko proda, ker potrebuje trg in partnerja.
- 12/ Paloma se proda, ker dela izgubo, ni strateško pomembna, naj bo skrb kupca za zaposlene.
- 13/ Terme Olimia se lahko prodajo (izgube), vendar prej doma kot v tujino.
- 14/ Unior se lahko proda, bolje doma s prevzemom, ker ima velike izgube.
- 15/ Žito je na meji prodaje, ima pozitivne poslovne rezultate, potreben je domačim kmetom.

DODATEK: OCENE KONKRETNIH PREDLOGOV PRODAJE DRUŽB

Kapitalske naložbe države, že v postopku prodaje

Naložba	Adria A	AERO	ELAN	FOTONA	HELIOS	Vsota
I. VZROKI						
1. Lastniška konsolidacija		+			+ Zvon	2
2. Kapital,	+		+	+		3
3. Strateški partner	+	+				2
4. Delo		+			+	2
5. Pritisk EU	+		+			2
6. Upravljanje	+		+			2
7. Transparentnost						0
8. Tehnologija		+				1
9. Patentna tožba				+		1
10. Naravni viri						0
11. Razvoj družbe		+	+	+	+	4
12. Trgi	+		+	+	+	4
13. Cena						0
14. Državni profit					+	1
SKUPAJ	5	5	5	4	5	24
II. IZKAZI						
1. Državni kapital, mio €	16	80.7	30.2	11.3	24.3	162.5
2. % države v celotnem K	71.95	32.6	66.37	70.48	17.85	
3. Leverage: % lastnega K	15.6	24.4	37	84	54	
Dolg v mio €	12.5	20.2	67	3	168	
4. profit, mio €	-10.8	-1.8	-6.86	+0.711	+4.4	-14.3
5. ROE profit/kapital, v %	-86.5	-28.1	-17.1	+4.3	2.2	
6. Prodaja/kapital, krat	11.7 x	3.4 x	1.94 x	1.12 x	1.68 x	
7. Dinamična vrednost	-216	-36	-137	14.2	88	
Knjig. kapital, mio €	12.5	6.4	40	16.3	200	
Svetovalec	+		+		+	
III. OBLIKA						
Javna ponudba	+	+	+	+		
Javna dražba						
Javni zbir ponudb		+		+		
Ponudba delnic						
IV. POMEN DRUŽBE						
Strateški (50%)	.375	500	.250	.250	.300	
Ima know how (10%)	.075	0	0	0	0	
Dobiček,zadolžitev (20%)	.175	.150	.150	.050	.060	
Ekologija in sociala (20%)	.175	.150	.100	.150	.130	
VSOTA (proda se nad 0.5)	.798	.800	.500	.450	.490	

Kapitalske naložbe države, kjer se prodaja še ni začela [1]

Naložba	Aerodrom	AdriA tehnika	NKBM	Telekom	Cinkarna	Vsota
I. VZROKI						
1. Lastniška konsolidac.			+	+	+ Zvon	3
2. Kapital	+		+			2
3. Strateški partner	+		+	+		3
4. Delo						0
5. Pritisk EU		+	+			2
6. Upravljanje	+			+		2
7. Transparentnost			+			1
8. Tehnologija				+		1
9. Patentna tožba						0
10. Naravni viri						0
11. Razvoj družbe	+			+	+	3
12. Trgi	+	+				2
13. Cena					+	1
14. Državni razlog			+	+		2
SKUPAJ	5	2	6	6	3	22
II. IZKAZI						
Državni kapital(mio €)	80.7	2.7	68.7	602.0	41.9	794
% države v celoti	64.85	52.3	81.71	72.38	31.41	
Leverage % lastni K Dolg, mio €	-	24 12.8	4.4 4100	52.4 740	67.8 63	
Profit, mio €	5.2	-1.1	-203	43.7	18.3	
Profit/kapital, ROE,%	4.2	-27.0	-105.6	5.4	13.7	
Prodaja/kapital, krat	0.25 x	4.0 x	-	0.97 x	1.3 x	
Dinamična vrednost - knjigovod. kapital, mio €	104 125	-22.1 4.06	-1600 193	874 814	366 133.3	
Svetovalec	-	+	+	-	-	
III. OBLIKA						
Javna ponudba	-	+		-	-	
Javna dražba						
Javni zbir ponudb						
Ponudba delnic						
IV. POMEN DRUŽBE						
Strateški (50%)	.050	.400	.125	0	.375	
Ima know how (10%)	.100	.040	.060	.050	.010	
Dobiček,zadolžitev (20%)	.060	.120	.160	.020	0	
Ekologija,sociala (20%)	.180	.180	.120	.100	.060	
VSOTA (proda nad 0.5)	.300	.740	.465	.170	.435	

B. Kapitalne naložbe države, kjer se prodaja še ni začela (2)

42

Naložba	Gospodar: razstavišče	Paloma	Terme Olimia	Unior	Žito	Vsota
I. VZROKI						
1. Lastniška konsolidacija	+		+ Zvon			2
2. Kapital		+		+		2
3. Strateški partner	+		+			2
4. Delo						0
5. Pritisk EU						0
6. Upravljanje	+					1
7. Transparentnost						0
8. Tehnologija		+				1
9. Patentna tožba						0
10. Naravni viri						0
11. Razvoj družbe	+	+	+	+		4
12. Trgi	+	+				2
13. Cena	+		+	+		3
14. Državni profit	+	+	+		+	4
SKUPAJ	7	5	5	3	1	21
II. IZKAZI						
1. Državni kapital, mio €	6.6	5.4	2.7	48.2	19.5	83
2. % države v celotnem K	29.5	71.0	49.7	44.92	27.24	
3. Leverage: % lastnega K Dolg v mio €	--	--	--	35 210	57 50	
4. Profit, mio €	0.032	-1.2	0.144	-15.1	.389	
5. Profit/kapital, ROE, %	0.1	-15.8	2.7	-14.0	0.5	
6. Prodaja/kapital, x	0.25 x	11 x	0.24 x	1.5 x	1.6 x	
Dinamična vrednost - Knjigovod. Kapital, mio €	0.64 22.4	-24 76	2.9 5.4	-302 386	7.8 69	
Svetovalec	--	+	--	+	--	
III. OBLIKA						
Javna ponudba	--	--		--	--	
Javna dražba						
Javni zbir ponudb			+			
Ponudba delnic						
IV. POMEN DRUŽBE						
Strateški (50%)	.500	.450	.410	.400	.250	
Ima know-how (10%)	.90	.060	.050	.040	.070	
Dobiček,dolg (20%)	.180	.180	.140	.200	.160	
Ekologija,sociala (20%)	.160	.120	.120	.040	.100	
VSOTA (pod 0.5 ne odtuji)	.930	.810	.760	.680	.580	

ANALIZA TRGA ENERGIJE IN DEJAVNOSTI »ORGANIZATORJA TRGA ENERGIJE« V OSMIH DRŽAVAH

France Križanič, Žan Oplotnik

43

Povzetek

V gospodarsko razvitejših in razvojno orientiranih državah je »organizator trga energije« nadpovprečno dejaven (sodeč po poslovnih prihodkih) a je namenjen predvsem doseganju eksternih ekonomij.

Večja dejavnost (poslovni prihodki) »organizatorja trga energije« znižuje transakcijske stroške na tem trgu in povečuje možnost porabe energije. Dejaven »organizator trga energije« je povezan z večjo vključenostjo narodnega gospodarstva v mednarodno menjavo električne energije in z višjo stopnjo plinifikacije narodnega gospodarstva.

Bolj opremljen (sredstva) in dejaven (poslovni prihodki) »organizator trga energije« je bil 2010 povezan z višjo ravno cen električne energije in zemeljskega plina kot v narodnih gospodarstvih z manj dejavnim »organizatorjem trga energije«.

Ključne besede: energija, ponudba in povpraševanje, finančna analiza, makroekonomija, mednarodna primerjava

JEL: Q41, Q4, F0, G0

Abstract

The “market organizer” in developed countries is a rather active (judging by his revenues) institution. His mission is to affect and control externalities.

Considerable activity of “market organizer’s” (larger revenues of “market organizer”) decreases transaction costs in energy markets and improves the prospects for greater use of energy. The active “market organizer” is characteristically connected with international openness in energy market as well as with the development of the use of gas in a country.

44

Better equipped (greater assets used by “market organizer”) and more active (according to his revenues) “market organizer” was in 2010 connected with relatively higher level of electricity and natural gas prices.

Key words: energy, demand and supply, financial analysis, macroeconomics, international benchmark

JEL: Q41, Q4, F0, G0

1. Uvod

V tem članku ocenjujemo povezavo posameznih značilnosti gospodarskega razvoja, energetske porabe in cen električne energije ter plina, z delovanjem »organizatorjev trga energije« kot jih kažejo podatki iz njihovih letnih poročil (večinoma računovodski izkazi). V našo analizo smo vključili »organizatorje trga energije« v osmih državah: Slovenija – BORZEN, Avstrija – APCS, Italija – GME, Velika Britanija – ELEXON, Španija – OMEL, Češka – OTE, Hrvaška – HROTE in Romunija – OPCOM.

Analiza se nanaša na leto 2010 ob predpostavki, da ocenjujemo razmerja, ki se v glavnem ne spreminjajo hitro. V članku najprej ekonomsko teoretično opredelimo razvoj trga energije in vlogo »organizatorja trga energije« v sodobnem narodnem gospodarstvu. Nato orišemo relativno gospodarsko razvitost, porabo energije in njene cene v analizirani skupini držav ter v nadaljevanju ekonometrično analiziramo povezavo med delovanjem »organizatorja trga energije« in specifikami danega narodnega gospodarstva. Na koncu so sklepi, opis metodologije, literatura, viri podatkov in navedba uporabljene programske opreme.

45

2. O trgu energetskih surovin

Gospodarski razvoj je dinamičen proces, ki ga opredeljujeta dva ekonomska zakona: zakon padajočih donosov dela in kapitala ter zakon padajoče koristnosti dobrin. Prvi ustvarja tendence omejitve zmogljivosti navkljub akumulaciji kapitala in rasti prebivalstva, drugi pa zasičenost trga dobrin. Njun prepletajoč se vpliv vodi v občasno skokovito spreminjanje gospodarskih razmer, ki mu evolucijska šola ekonomske misli pravi menjava tehnoloških paradigem. V sedanjih razmerah je gospodarska rast odvisna od razvoja informacijskih tehnologij ter njihove neposredne (sestavni deli naprav in izdelkov) ali posredne (informacijska podlaga za proizvodnjo blaga ali izvajanje storitev) aplikacije v vse izdelke in storitve. Bruto domači produkt na prebivalca je v gospodarsko razvitih državah dosegel takšno raven, da se povpraševanje po kmetijskih pridelkih ne povečuje, povpraševanje po industrijskih izdelkih pa narašča počasneje od rasti bruto domačega produkta. Hitreje od te rasti se povečuje samo še povpraševanje po storitvah. Zaradi velike prilagodljivosti in stalnega povečevanja učinkovitosti produkcije z novimi tehnologijami ter zaradi zaostajanja rasti porabe industrijskih izdelkov za rastjo bruto domačega produkta je gospodarska rast vedno manj odvisna od povečevanja porabe surovin, med njimi tudi energetskih.

V zadnjih desetletjih (zlasti po dveh »naftnih šokih« v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja) se je gospodarjenje z energijo v temeljih spremenilo. Producenti nekaterih energetskih surovin, zlasti električne energije, ki so bili prej infrastrukturnega značaja, so se morali preobraziti v tržno naravnane dejavnosti. Bistvo tega prehoda je bila vzpostavitev suverenosti producentov oziroma sprememba regulacije države, ki ni več direktno odrejala

količin in cen proizvedene energije (zlasti elektrike). Suvereni producenti pa potrebujejo za stabilno delovanje učinkovit trg energetskih surovin.

46

Za nemoteno delovanje trga energetskih surovin, v katerem ne prihaja do pomanjkanja posameznih dobrin in ne do velikih nihanj njihovih cen, kjer so cene dovolj dober signal za vstop novih ponudnikov oziroma povečanje zmogljivosti obstoječih ponudnikov in kjer so cene ravno tako dober signal odjemalcem pri odločitvi za nakupe naprav, ki energetske surovine trošijo in za nadaljnjo ekonomsko učinkovito uporabo teh naprav, so v sodobnem načinu gospodarjenja neizogibne institucije, ki ta trg regulirajo – »agencije za energijo« ter institucije, ki ta trg pospešujejo a obenem povečujejo varnost tistih, ki na trgu sodelujejo – »organizatorji trga energije«. Obe instituciji sta sorazmerno novi, vsaj za področje električne energije novi tudi za razvita tržna gospodarstva. V tej analizi se omejujemo na analizo delovanja »organizatorja trga energije«.

3. Velikost, gospodarska razvitost in razvojna intenzivnost analizirane skupine držav

Delovanje »organizatorja trga energije« ocenjujemo za skupino osmih držav. Med njimi je sedem članic EU in Hrvaška, ki vstopa v EU. Čeprav vse delujejo v enakem institucionalnem okvirju EU so med njimi že zgodovinsko precejšnje razlike. V analizo so vključene države z dolgo in pomembno tradicijo v tržnem gospodarstvu. Sodobno denarno gospodarstvo se je na zahodni hemisferi začelo v Italiji, v Veliki Britaniji se je za ves svet začela industrijska revolucija. Avstrija ima še iz imperialnega obdobja tradicijo velikih modernizacij in razvojnih politik in uveljavljeno šolo ekonomske misli, Španija je prešla v razvito tržno gospodarstvo iz fevdalizma, Slovenija in Hrvaška iz socializma t.i. »ilirskega tipa«¹, Češka in Romunija pa iz centralno-planskega socializma.² Vsaj kar se električne energije tiče pa je trg za vsa analizirana gospodarstva relativno nov.

Osnovni statistični podatki za našo skupino držav (Tabela 1) kažejo, da so v njej tri velika narodna gospodarstva (načeloma okoli 50 milijonov prebivalcev ali več) z bruto domačim produktom, ki presega bilijon evrov. To so Velika Britanija, Italija in Španija. Med srednje velika gospodarstva spadajo Romunija, Češka in Avstrija, medtem ko sta Hrvaška in Slovenija mali gospodarstva. Med gospodarsko najbolj razvito Avstrijo in najmanj razvito Romunijo je razlika v BDP na prebivalca skoraj 7 : 1. Tudi v razvojni naravnosti analiziranih držav so velike razlike.

1 »Ilirski socializem« ni imel centralno-planskega gospodarstva, pač pa samostojna podjetja. Ta so delovala na domačem in mednarodnem trgu blaga in se temu primerno strukturirala. Problem je bil trg produkcijskih faktorjev in njihova neučinkovita uporaba. Posledica je bila inflacija.

2 Socialistično centralno planiranje je pustilo globoke in zanimive posledice v energetiki. Ekstenzivne investicije v energetske zmogljivosti in industrijo sploh so temeljile na zgrešenem prepričanju, da je razvoj posledica akumulacije kapitala in investicij tega kapitala. Pri tem so bile investicije v energetske objekte v glavnem vendarle bolj učinkovite (ne tako zgrešene) kot ostale investicije v industrijske zmogljivosti. V tranziciji je večina neučinkovitih industrijskih producentov (t.i. »mastodontov«) propadla, energetske zmogljivosti pa so ostale in z veliko ponudbo omogočajo nizke ravni cen energije, zlasti električne.

Med analiziranimi narodnimi gospodarstvi je razvojno najbolj intenzivna (sodeč po obsegu investicij v R&D na prebivalca ter po deležu investicij v R&D v BDP) Avstrija.³ Slovenija je na drugem mestu glede na delež investicij za R&D v BDP in na tretjem glede na obseg teh investicij na prebivalca. Tu nas je leta 2010 še prehitevala Velika Britanija. Rezultati v zadnjih dveh stolpcih Tabele 1 kažejo relativen napor Češke pri investicijah za R&D saj je ta država po deležu teh investicij v BDP na četrtem mestu analizirane skupine držav, po obsegu teh investicij na prebivalca pa je šele na šestem mestu. Po tem kriteriju jo prehitevata Španija in Italija. Razvojno najmanj intenzivni med opazovano skupino držav sta Hrvaška in Romunija. Pri tem ne kažeta niti ekonomsko-političnega napora (kot Češka) saj delež investicij v R&D tako pri Hrvaški kot pri Romuniji ne dosega niti enega odstotka BDP.

47

Tabela 1
Velikost, gospodarska razvitost in razvoj [podatki za 2010]

	Število prebivalstva	BDP	BDP per capita	Investicije za R&D per capita	Delež investicij za R&D v BDP
	Tisoč	Mio €	Tisoč €	Tisoč €	%
Slovenija	2.049	35.798	17	364	2.1
Avstrija	8.880	281.179	34	942	2.8
Italija	60.483	1.547.117	26	324	1.3
Velika Britanija	62.262	1.571.205	25	485	1.8
Španija	46.073	1.047.103	23	317	1.4
Češka	10.517	145.324	14	222	1.6
Hrvaška	4.290	45.122	10	76	0.7
Romunija	21.431	116.247	5	27	0.5

4. O porabi energije v analizirani skupini držav

V Tabeli 2 je za skupino analiziranih držav prikazana učinkovitost skupne porabe energije ter učinkovitost porabe električne energije in plina. Učinkovitost je merjena kot poraba energije na enoto BDP. Manjša kot je ta poraba, bolj je dano narodno gospodarstvo energetske učinkovito. Poleg tega je v Tabeli 2 prikazan delež uvoza oziroma izvoza električne energije v njeni skupni končni porabi. Ta kvocient kaže pomen čezmejnega trgovanja za delovanje trga te dobrine.

V analizirani skupini so energetske najbolj učinkovite Italija, Avstrija, Španija in Velika Britanija. Sledita obe državi nastali iz republik bivše Jugoslavije, Hrvaška in Slovenija. Zaradi ugodnejših klimatskih razmer in popolne deindustrializacije je Hrvaška energetske

³ Avstrija ima 2.8% delež R&D v bruto domačem produktu in je po tem kriteriju blizu strukturi Skandinavskih držav, ki so na tak način rešile dilemo med gospodarsko rastjo in konkurenčnostjo ter kritjem stroškov oblikovanja, obnavljanja in vzdrževanja človeškega kapitala - znanja. Tege posedujejo zaposleni srednjega in višjega srednjega sloja, omogoča pa jim ga javna infrastruktura (kultura, šolstvo, znanost, šport, zdravstvena in socialna varnost,...).

celo nekoliko učinkovitejša od Slovenije. Obe bivši centralno-planski gospodarstvi Češke in Romunije sta v našem vzorcu z naskokom najmanj energetske učinkoviti.

Poraba električne energije na enoto BDP je prikazana v tretjem stolpcu Tabele 2. Tudi tu so v našem vzorcu najbolj učinkovita razvita tržna gospodarstva Zahodne Evrope. Pri tem je zopet najbolj učinkovita Italija, tesno ji sledi Velika Britanija, nato pa Avstrija in Španija. Slovenija je na petem mestu a ne bistveno pred Hrvaško in Romunijo. Po porabi električne energije na enoto BDP je v našem vzorcu najmanj učinkovita Češka.

48

V šestem stolpcu Tabele 2 je prikazana poraba plina na enoto BDP. Tu so faktorji ponudbe (naravni viri in zgrajeno plinovodno omrežje) pomembnejši od faktorjev povpraševanja. V primeru porabe plina na enoto bruto domačega produkta ne moremo govoriti o energetski učinkovitosti pač pa prej o večji ali manjši plinifikaciji. S tega vidika ima med našo skupino osmih držav najmanjšo porabo plina na enoto BDP Španija, sledita pa Slovenija in Avstrija. Slovenija je po tem kriteriju zelo podobna Avstriji. Poraba plina na enoto BDP je nato nekoliko večja, pa še pod povprečjem v Italiji ter nadpovprečna na Hrvaškem in v Veliki Britaniji. Največja je na Češkem in v Romuniji.

Tabela 2
Učinkovitost porabe energije – Količine 2010

	Poraba energije na BDP	Poraba elektrike na BDP	Delež uvoza elektrike v njeni skupni porabi	Delež izvoza elektrike v njeni skupni porabi	Poraba plina na BDP
	TOE*/mio €	GWh/mio €	%	%	TJ/mio €
Slovenija	0.2029	0.3343	67	85	0.7255
Avstrija	0.1231	0.2181	32	29	0.7428
Italija	0.1134	0.1935	15	1	1.0419
Velika Britanija	0.1353	0.2090	2	1	1.2502
Španija	0.1244	0.2489	2	5	0.5826
Češka	0.3081	0.3937	12	38	1.9269
Hrvaška	0.1900	0.3515	42	12	1.1947
Romunija	0.3072	0.3554	2	7	2.2290

* TOE je tisoč ton naftnega ekvivalenta

Končno vidimo v četrtem in petem stolpcu Tabele 2 pomen čezmejnega trgovanja z električno energijo za delovanje trga te dobrine v opazovani skupini držav. Mednarodno je najbolj integrirana Slovenija. Nekoliko, a v precej manjši meri, ji je podobna Avstrija. Za Češko je pomemben izvoz, za Italijo in Hrvaško pa uvoz električne energije. Velika Britanija (razumljivo), Romunija in Španija imajo praktično povsem zaprt trg te dobrine.

5. Cene električne energije in zemeljskega plina v analizirani skupini držav

Za cene električne energije in zemeljskega plina je značilno, da se oblikujejo v več razredih razdeljenih glede na obseg in namen odjema (prodaja energije na drobno ali na debelo – za uporabo v gospodinjstvih in storitvenem sektorju ali v industriji). Cene z rastjo odjema upadajo. Na to verjetno vpliva drago (plin) ali skoraj nemogoče (električna energija) skladiščenje teh dveh dobrin. Ponekod je opaziti tudi vpliv države. Včasih je bil ta možen preko regulacije cen (obvezna odobritev, ipd.), po tranziciji sektorja pa je možen preko davčne politike.

V Tabeli 3 prikazujemo končne (z vsemi davki) cene električne energije in zemeljskega plina po analizirani skupini držav le za določen, povprečno velik, obseg odjema ter ločeno za gospodinjstva in industrijo. V našem vzorcu so cene elektrike in plina najvišje v Italiji. Nekoliko nižje, a še vedno nadpovprečno visoke so v Avstriji in Španiji. Slovenske cene električne energije so za gospodinjstva ter industrijo pod povprečno ravno analizirane skupine držav in na podobni ravni kot v Veliki Britaniji, za industrijski odjem pa celo nižje kot na Češkem. Pač pa je cena plina za industrijski odjem v Sloveniji najvišja v našem vzorcu. Končne cene elektrike in plina so v ocenjevani skupini držav najnižje na Hrvaškem in zlasti v Romuniji. Za ti dve deindustrializirani državi je tudi značilno, da cena električne energije v industrijskem odjemu ni bistveno nižja, pri plinu pa je celo višja kot v odjemu gospodinjstev. Med analiziranimi državami se cene elektrike in plina zelo razlikujejo. Med najvišjo in najnižjo ravno cen po državah je razlika največja pri cenah zemeljskega plina za gospodinjstva (153%) in najmanjša pri električni energiji za industrijski odjem (61%). Očitno je pri teh dveh dobrinah še precej ovir za čezmejno trgovanje, ki bi zmanjšalo razlike v cenah.

49

Tabela 3

Trg energije – cene elektrike in zemeljskega plina [povprečno letno 2010]

	Električna Energija		Zemeljski Plin	
	Gospodinjstva	Industrija	Gospodinjstva	Industrija
	2500 - 5000 kWh porabe letno	500 - 2000 MWh porabe letno	20 - 200 GJ porabe letno	10 ⁴ - 10 ⁵ GJ porabe letno
	€/KWh	€/KWh	€/KWh	€/KWh
Slovenija	0.1414	0.1199	0.0628	0.0510
Avstrija	0.1949	0.1276	0.0612	-
Italija	0.1943	0.1630	0.0702	0.0330
Velika Britanija	0.1418	0.1163	0.0414	0.0267
Španija	0.1790	0.1322	0.0537	0.0333
Češka	0.1369	0.1268	0.0493	0.0403
Hrvaška	0.1152	0.1134	0.0382	0.0452
Romunija	0.1042	0.1013	0.0277	0.0269

V prejšnjem poglavju smo videli, da je pomen porabe plina v BDP Španije majhen, Italije pa velik. Zanimivo, da eno in drugo podobno vpliva na raven cen zemeljskega plina. V Španiji je verjetno povpraševanje po zemeljskem plinu dovolj elastično, da preprečuje večje podražitve, v Italiji pa industrijski odjemalci dosegajo količinske popuste. Podobno velja verjetno za Veliko Britanijo, ki ima pri pridobivanju zemeljskega plina ugodne naravne danosti in temu primerno relativno večjo ponudbo te dobrine kot ostale analizirane države. Razen Romunije.

6. Značilnosti »organizatorja trga energije« glede na velikost, gospodarsko razvitost in razvojno intenzivnost analiziranih držav

Na zastavljenem vzorcu osmih evropskih držav z vsemi razlikami v gospodarskem razvoju, energetske porabi in učinkovitosti te porabe, pa tudi z različno ravno cen električne energije in zemeljskega plina analiziramo delovanje »organizatorja trga energije« torej inštitucije, ki prvenstveno služi kot infrastruktura sklepanju pogodb na atomiziranem trgu energije, včasih pa lahko deluje tudi kot agent države pri njeni razvojni in energetske politiki (v Sloveniji na primer pri subvencioniranju proizvodnje obnovljivih virov energije).

Najprej se bodo vprašali kakšne značilnosti ima »organizator trga energije« glede na velikost države (BDP), njeno gospodarsko razvitost (BDP per capita) in njeno razvojno naravnost (R&D investicije na prebivalca oziroma delež R&D investicij v BDP). Pri tem značilnosti »organizatorja trga energije« opazujemo glede na njegove poslovne prihodke, sredstva ter gospodarski rezultat (EBIT) vse normirano na prebivalca. Povezava je ocenjena z cross-section regresijsko analizo⁴ za leto 2010.

4 V Tabelah 4 do 8 regresijski koeficient (v stolpcu tabel označen pod »Povezava«) kaže kako je v relativni obliki dana značilnost »organizatorja trga energije« (na primer poslovni prihodki »organizatorja trga energije« na prebivalca) povezana z določenimi makroekonomskimi spremenljivkami (na primer BDP merjenim v milijonih evrov); T statistika kaže kako močna je ta povezava; R2 (determinacijski količnik) pa kaže kolikšen del variance med podatki o značilnostih »organizatorja trga energije« pojasnjuje varianca dane makroekonomske spremenljivke.

Tabela 4

Povezava med značilnostmi »organizatorja trga energije« in velikostjo, razvitostjo ter razvojno intenzivnostjo narodnega gospodarstva

Poslovni prihodki »organizatorja trga energije« *				
	Povezava	T - statistika	R2	
Velikost	BDP	0.0000004	11.1	32%
Gospodarska razvitost	BDP per capita	0.0285	7.5	38%
Razvojna intenzivnost	R&D sredstva na prebivalca	0.0012	9.8	24%
	% sredstev za R&D v BDP	0.4377	181.9	97%
Sredstva »organizatorja trga energije« *				
	Povezava	T - statistika	R2	
Velikost	BDP	0.000008	1.9	15%
Gospodarska razvitost	BDP per capita	0.6134	782.0	38%
Razvojna intenzivnost	R&D sredstva na prebivalca	0.0144	2.2	29%
	% sredstev za R&D v BDP	5.1697	3.7	35%
EBIT »organizatorja trga energije« *				
	Povezava	T - statistika	R2	
Gospodarska razvitost	BDP per capita	0.0055	3.0	31%
Razvojna intenzivnost	% sredstev za R&D v BDP	0.0867	2.8	25%

* Normirano na prebivalca.

Rezultati v Tabeli 4 kažejo, da imajo »organizatorji trga energije« v državah z večjim BDP vendarle večje poslovne prihodke na prebivalca (tu je povezava statistično najmočnejša) in več angažiranih sredstev na prebivalca.⁵ Z obsegom BDP se dejavnost »organizatorja trga energije« očitno krepi. V Tabeli 4 tudi vidimo, da so poslovni prihodki, sredstva in EBIT »organizatorjev trga energije« pozitivno in močno povezani z gospodarsko razvitostjo, kot jo kaže BDP per capita. Rezultati v Tabeli 4 (vrstice za: »razvojna intenzivnost«) končno kažejo, da so poslovni prihodki, sredstva in EBIT »organizatorjev trga energije« pozitivno povezani z razvojno intenzivnostjo analiziranih gospodarstev.

Strnemo lahko, da je »organizator trga energije« bolj dejaven in bolje opremljen v večjih, gospodarsko razvitejših in razvojno intenzivnejših državah. Ker gre pri »organizatorju trga energije« v bistvu za tržno infrastrukturo (tudi, če ima status delniške družbe) je donosnost manjšega pomena. Povezave med donosnostjo »organizatorja trga energije« in velikostjo narodnega gospodarstva ni, povezava med EBIT »organizatorja trga energije« in gospodarsko razvitostjo ter razvojno intenzivnostjo pa je manjša kot pri njegovi dejavnosti in opremljenosti.

⁵ Povezava EBIT na prebivalca »organizatorja trga energije« in velikosti narodnega gospodarstva ni statistično signifikantna.

7. Značilnosti »organizatorja trga energije« glede na porabo energije v analizirani skupini držav

52

Potem, ko smo si ogledali povezavo med delovanjem, opremljenostjo in neposredno gospodarsko uspešnostjo »organizatorja trga energije« s splošnimi značilnostmi sodobnega narodnega gospodarstva, si oglejmo njegovo povezavo z delovanjem trga energije. Pri tem nam aktivnost »organizatorja trga energije« zopet kažejo njegovi prihodki, njegovo opremljenost sredstva in njegovo neposredno gospodarsko uspešnost EBIT. Analiziramo pa povezavo teh značilnosti »organizatorja trga energije« (na prebivalca) s skupno porabo energije, porabo elektrike in zemeljskega plina (vse na BDP) danega narodnega gospodarstva. Rezultati cross section regresijske analize so prikazani v Tabelah 5, 6 in 7.

Rezultati v teh treh tabelah kažejo, da so poslovni prihodki, sredstva in EBIT »organizatorja trga energije« normirani na prebivalca tem večji čim večja je poraba energije na BDP. Povezava je torej pozitivna. Večja dejavnost »organizatorja trga energije« znižuje transakcijske stroške na tem trgu in povečuje možnost porabe energije.

V Tabelah 5, 6 in 7 tudi vidimo, da so poslovni prihodki, sredstva in EBIT »organizatorja trga energije« na prebivalca večji tem večja je končna poraba električne energije na BDP. Pri skupni porabi električne energije na BDP je ta vpliv največji na sredstva »organizatorja trga energije«, pri porabi električne energije v industriji pa na poslovne prihodke in EBIT »organizatorja trga energije«. To pomeni, da imajo »organizatorji trga energije« v narodnih gospodarstvih z večjo porabo te dobrine na BDP večje poslovne prihodke, sredstva in EBIT na prebivalca kot v narodnih gospodarstvih z manjšo porabo te energije na BDP.

Tabela 5

Povezava med poslovnimi prihodki »organizatorja trga energije«, porabo elektrike in plina ter čezmejnim trgovanjem z električno energijo

	Poslovni prihodki »organizatorja trga energije«			
		Povezava	T statistika	R2
Poraba energije	Skupna poraba	3.9489	10.9	32%
Poraba električne energije	Končna poraba skupaj	2.4770	4.3	18%
	Poraba v industrij	6.2962	4.5	23%
Čezmejno trgovanje z električno energijo	Delež uvoza v končni porabi elektrike	2.2668	13.9	88%
	Delež izvoza končni porabi elektrike	2.1263	8.3	71%
Poraba plina	Končna poraba plina	0.4892	20.7	84%

Tabela 6

Povezava med sredstvi »organizatorja trga energije«, porabo elektrike in plina ter čezmejnimi trgovanjem z električno energijo

	Sredstva »organizatorja trga energije«			
		Povezava	T statistika	R2
Poraba energije	Skupna poraba energije	43.6131	3.6	22%
Poraba električne energije	Končna poraba elektrike	38.2178	22.7	42%
	Poraba elektrike v industriji	72.2323	2.7	11%
Čezmejno trgovanje z električno energijo	Delež uvoza v končni porabi elektrike	42.6766	24.8	99%
	Delež izvoza končni porabi elektrike	32.3982	12.3	94%
Poraba plina	Končna poraba plina	5.6677	3.0	22%

53

Tabela 7

Povezava med EBIT »organizatorja trga energije«, porabo elektrike in plina ter čezmejnimi trgovanjem z električno energijo

	EBIT »organizatorja trga energije«			
		Povezava	T statistika	R2
Poraba energije	Skupna poraba energije	0.6682	3.2	26%
Poraba električne energije	Končna poraba elektrike	0.4297	2.4	13%
	Poraba elektrike v industriji	1.4807	12.6	27%
Čezmejno trgovanje z električno energijo	Delež uvoza v končni porabi elektrike	0.6455	9.2	90%
	Delež izvoza končni porabi elektrike	0.5069	8.5	91%
Poraba plina	Končna poraba plina	0.0952	5.1	34%

Večja vključenost v mednarodno menjavo električne energije je povezana z dejavnejšim »organizatorjem trga energije«. To velja za njegova sredstva, poslovne prihodke in EBIT na prebivalca.

Podobno kot pri skupni porabi energije, porabi električne energije ter vključenosti v mednarodno menjavo električne energije je tudi povezava med skupno končno porabo plina (na enoto BDP) in dejavnostjo »organizatorjev trga energije«, kot jo kažejo njihovi poslovni prihodki (normirano na prebivalca) pozitivna in celo zelo visoka (Tabela 5). V Tabelah 6 in 7 vidimo, da povezava med skupno končno porabo plina (na enoto BDP) ter angažiranimi sredstvi in EBIT (oboje normirano na prebivalca) »organizatorjev trga energije« ni več tako močna kot pri poslovnih prihodkih. Pri plinifikaciji so očitno glavni pokazatelj dejavnosti »organizatorja trga energije« njegovi poslovni prihodki. Vpliv sredstev je verjetno manjši

zaradi nasprotnega učinka njihove boljše izrabe v narodnih gospodarstvih z višjo stopnjo plinifikacije, vpliv EBIT pa je manjši zaradi infrastrukturnega poslanstva »organizatorjev trga energije«.

8. Značilnosti »organizatorja trga energije« glede na cene električne energije in zemeljskega plina v analizirani skupini držav

54

Povezavo med delovanjem »organizatorjev trga energije« ter cenami električne energije in zemeljskega plina kažejo rezultati v Tabeli 8.⁶ Ob omenjeni specifični naravi oblikovanja cen električne energije in zemeljskega plina glede na namen (industrija, izven industrije) ter obseg (po posameznih razredih glede na velikost odjema⁷) je v Tabeli 8 prikazana le povezava primeroma za enake obsege (razrede) odjema kot pri prikazu cen električne energije in zemeljskega plina v Tabeli 3.

V Tabeli 8 vidimo, da so višji poslovni prihodki, več sredstev in višji EBIT pri »organizatorju trga energije« značilni za narodna gospodarstva z višjo ravno cen električne energije in cen zemeljskega plina. Tega učinka oziroma povezave nismo zaznali med prihodki »organizatorja trga energije« in cenami električne energije za del industrijskega odjema ter med sredstvi »organizatorja trga energije« in celotnim industrijskim odjemom zemeljskega plina.

Tabela 8
Povezava med poslovnimi prihodki »organizatorja trga energije« in ceno energije

	Značilnosti »Organizatorja trga energije«	Povezava	T - statistika	R2
Cene elektrike v prodaji na drobno (2500 do 5000 kWh)	Poslovni prihodki	3.7782	12.9	22%
	Sredstva	91.0918	2.3	8%
	EBIT	1.0283	28.6	24%
Cene elektrike za industrijo (500 do 2000 MWh)	Poslovni prihodki	-	-	-
	Sredstva	116.5429	2.5	15%
	EBIT	1.2580	5.1	32%
Cene plina za gospodinjstva (20 do 200 GJ)	Poslovni prihodki	13.7131	60.5	29%
	Sredstva	298.0165	2.9	24%
	EBIT	3.3913	9.4	65%
Cene plina za industrijo (10 ⁴ do 10 ⁵ GJ)	Poslovni prihodki	0.0345	10.1	29%
	Sredstva	-	-	-
	EBIT	0.1140	207.7	98%

⁶ Eurostat objavlja cene na polletni ravni. Za potrebe naše analize smo jih preračunali na letno raven kot enostavno aritmetično sredino cen elektrike oziroma zemeljskega plina v prvi in drugi polovici leta.

⁷ Za Avstrijo so podatki o cenah električne energije za industrijski odjem do 2008, za 2009 in 2010 smo podatke ocenili glede na njihovo raven v 2008 in dinamiko cen električne energije v tej državi za najvišji razred odjema na drobno (nad 15000 kWh porabe letno).

Dejaven, dobro opremljen in neposredno (glede na njegov EBIT) gospodarsko učinkovit »organizator trga energije« ni povezan z nižjimi cenami elektrike in zemeljskega plina. Očitno zmanjšanje transakcijskih stroškov pri vstopu na energetske trg (ena od vlog »organizatorjev trga energije«) ne spodbuja le nove ponudbe, pač pa opogumlja dodatno povpraševanje. Slednjega celo bolj. To je prišlo očitno do izraza 2010, ko je poraba energije zaradi okrepljenih recesijskih tendenc v EU stagnirala (upadla je 2009 in nato zopet 2011). Možen je sicer še drug vidik, saj se v EU končuje tranzicija energetskega sektorja v kateri je prenehanje regulacije cen vodilo v njihovo povečevanje, dokler se na trgu ne bo vzpostavilo novo ravnotežje. V danem primeru to pomeni, da so bile 2010 cene elektrike in zemeljskega plina še vedno (čeprav začasno) na višji ravni tam kjer je trg bolje deloval, t.i. imel dejavnejšega »organizatorja trga energije«.

9. Sklepi

1. Z velikostjo države se povečuje dejavnost in opremljenost »organizatorja trga energije«. Po drugi strani v velikih državah »organizator trga energije« deluje kot infrastruktura saj večji obseg narodnega gospodarstva ni povezan z boljšim obvladovanjem stroškov (višjim EBIT) »organizatorja trga energije«.
2. Gospodarsko razvite države, ki vodijo aktivno razvojno politiko, imajo tudi nadpovprečno dejavnega »organizatorja trga energije«.
3. Večja dejavnost »organizatorja trga energije« znižuje transakcijske stroške na trgu in povečuje možnost porabe energije. To velja tako za skupno porabo energije kot za porabo elektrike (normirano na BDP).
4. Večja vključenost v mednarodno menjavo električne energije je povezana z dejavnejšim »organizatorjem trga energije«. To velja za njegova sredstva, poslovne prihodke in EBIT na prebivalca.
5. Povezava med skupno končno porabo plina (na enoto BDP) in dejavnostjo »organizatorjev trga energije«, kot jo kažejo njihovi poslovni prihodki (normirano na prebivalca) je pozitivna in visoka. Plinifikacija je povezana z dejavnim »organizatorjem trga energije«.
6. Višji poslovni prihodki, več sredstev in višji EBIT na prebivalca pri »organizatorju trga energije« so značilni za narodna gospodarstva z višjo ravno cen električne energije ter zemeljskega plina v prodaji na drobno in za industrijski odjem.

10. O metodologiji

Povezavo med spremenljivkami (podatki se spreminjajo po državah zajetih v našo analizo) delovanja, opremljenosti in poslovne uspešnosti »organizatorja trga energije« na eni strani ter spremenljivkami gospodarskega okolja, porabe in cen energije smo ocenili s cross-section regresijsko analizo po enačbi (prikazano za povezavo med poslovnimi prihodki »organizatorja trga energije« na prebivalca in porabo električne energije na BDP):

$$(PRIH_? / PREB_?) = (ENE_? / BDP_?) + u$$

56

kjer so:

PRIH_? – poslovni prihodki (v mio €) »upravljalcev trga energije« po državah;

PREB_? – število prebivalcev (v 1000) po državah;

ENE_? – skupna končna poraba energije (tisoč ton naftnega tonskega ekvivalenta) po državah;

BDP_? – bruto domači produkt (mio €) po državah;

u – je v regresijski analizi nepojasnjeni ostanek odvisen od napak v podatkih, pomanjkljive specifikacije enačbe, (zajete niso relevantne spremenljivke in upoštevana ustrezna funkcijska zveza) ter slučajnih vplivov na odvisno spremenljivko.

V analizo so vključena narodna gospodarstva zelo različne velikosti in strukture. Vpliv teh razlik (heteroskedastičnost) smo izločili z uporabo uteži (cross-section weights), to je s posebno metodo odstranjevanja heteroskedastičnosti v ekonometrični analizi panela (podatkov razvrščenih in ocenjevanih glede na varianco po državah, mestih, regijah, sektorjih, podjetjih ipd).

Koeficient (v naših Tabelah 4 do 8) v stolpcu pod »Povezava« kaže za koliko se spremeni odvisna spremenljivka (na primer, za koliko milijonov evrov se spremenijo poslovni prihodki »organizatorja trga energije« na prebivalca), če se spremeni neodvisna spremenljivka za eno enoto (na primer končna poraba energije na BDP izraženo v tisoč tonah naftnega ekvivalenta na milijon € BDP) v skupini analizirani držav. Rezultat v tem stolpcu je v veliki meri odvisen od enot.

Statistično signifikantnost povezave glede na dano neodvisno spremenljivko kaže T statistika, skupno pojasnitev variance (spreminjanja neodvisne spremenljivke s spreminjanjem odvisne spremenljivke) pa kaže determinacijski količnik R². Prikazan je v odstotkih. Zavzame lahko vrednosti od 0% do 100%. Pri 0% povezave ni, pri 100% je povezava deterministična (brez omenjenih napak zajetih v členu »u«).

Rezultati naše analize so omejeni časovno (na 2010) in prostorsko (na osem evropskih držav). V raziskavi jih lahko pojmujejo kot možne povezave, ne pa kot ocene vzrokov in posledic na različne ekonomske spremenljivke.

11. Literatura

Berndt E.R., 1991: The Demand for Electricity: Structural and Time Series Approaches, objavljeno v The Practice of Econometrics: Classic and Contemporary, Adison-Wesley Publishing Company.

Bohi D.R., 1981: Analyzing Demand Behaviour: A Study of Energy Elasticities, Md: Baltimore, Johns Hopkins University Press for Resources for the Future.

Hartman R.S., 1979: Frontiers in Energy Demand Modelling, Annual Review of Energy, no 4.

Houthakker H. S., 1951: Some Calculations of Electricity Consumption in Great Britain, Journal of the Royal Statistical Society (A), No. 114, Part III.

Križanič F., 2001: "O vplivu liberalizacije trgovanja z elektriko na ravnanje z energijo in na energetski sektor v Sloveniji", Gospodarska gibanja, št. 325, marec 2001, str. 25-40;

Machovec F., 1998: "Paradigm Lost: The Walrasian Destruction of the Classical Conception of the Market", objavljeno v zborniku Eliasson G. in ostali: "Microfoundations of Economic Growth, A Schumpetrian Perspective", The University of Michigan Press, Michigan.

McFadden D., Puig C. and Kirshner D., 1977: Determinants of the Long Run Demand for Electricity, American Statistical Association, Proceedings of the Business and Economic Statistics Section, Part 2.

Taylor L. D., 1975: The Demand for Electricity: A Survey, Bell Journal of Economics and Management Science, 6:1, Spring.

Welling M. F. A., 1996: From "Plain" Energy Distributor to Supplier of Energy Services, World Energy Council 16th Congress, Tokyo.

12. Viri podatkov

Bučar A., IREET: »Organizatorji trga 2010«, kvantitativni podatki o delovanju »organizatorjev trga energije« v osmih Evropskih državah zbrani iz letnih poročil za 2010, Ljubljana, 11. junij 2012.

Eurostat / Statistics / Data Navigation Tree / Database by Themes:

- 1. Economy and Finance / National Accounts (including GDP) (na)*
- 2. Science and Technology / Research and Development (research)*
- 3. Environment and Energy/ Energy*

Programska oprema: EViews 7.1

Leto	Domače končno trošenje za blago in tržne storitve														
	Prebivalstvo				Investicije v osn. sredstva				Širša država				Skupno		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2007	17205	7,8	0,73	9631	21,0	0,99	2212	6,7	1,16	29048	11,8	0,87	29048	11,8	0,87
2008	19243	8,8	0,00	10405	9,78	0,87	2526	14,18	1,35	32174	9,50	0,87	32174	9,50	0,87
2009	18852	-2,30	-2,78	8369	-22,11	-23,57	2512	-0,57	2,56	29732	-8,70	-9,29	29732	-8,70	-9,29
2010	19578	0,74	3,64	7651	-9,69	-5,79	2512	-0,10	-1,79	29741	-2,24	-1,78	29741	-2,24	-1,78
2011	20675	2,80	1,19	6694	-6,62	-0,96	2443	-2,77	-5,99	29812	0,07	-0,11	29812	0,07	-0,11
2012	20452	-1,08	-0,43	6157	-8,03	-6,99	2363	-3,27	-4,63	28972	-2,82	-2,26	28972	-2,82	-2,26
2012/1	1554	5,03	0,75	422	-8,74	0,57	206	1,67	3,73	2181	1,74	1,12	2181	1,74	1,12
2	1502	4,32	0,39	431	-13,61	-1,57	191	3,88	1,85	2124	0,07	0,08	2124	0,07	0,08
3	1738	1,49	-0,60	563	-5,63	-0,43	191	-4,34	-0,47	2491	-0,67	-0,55	2491	-0,67	-0,55
I	4793	3,50		1416	-9,11		587	0,32		6796	0,33		6796	0,33	
4	1681	0,08	-0,79	514	-4,49	-0,40	215	0,86	2,49	2409	-0,87	-0,39	2409	-0,87	-0,39
5	1729	-1,45	-0,50	538	-9,04	-1,61	191	-5,89	-0,43	2458	-3,57	-0,75	2458	-3,57	-0,75
6	1800	-0,51	-0,64	540	-4,41	-1,80	190	-4,68	-1,10	2530	-1,69	-0,94	2530	-1,69	-0,94
II	5209	-0,64		1592	-6,05		597	-3,16		7398	-2,06		7398	-2,06	
7	1809	1,31	-0,70	520	-10,37	-1,86	198	-4,57	0,03	2527	-1,80	-0,88	2527	-1,80	-0,88
8	1793	-0,54	0,49	492	-7,06	-1,58	194	-9,83	-0,42	2480	-2,68	-0,02	2480	-2,68	-0,02
9	1744	-7,21	-1,18	551	-4,07	-0,03	156	-13,56	-2,39	2452	-6,96	-1,03	2452	-6,96	-1,03
III	5345	-2,23		1564	-7,18		549	-9,14		7458	-3,84		7458	-3,84	
10	1805	-2,54	-0,38	527	-10,01	-1,49	215	9,65	2,19	2547	-3,29	-0,46	2547	-3,29	-0,46
11	1611	-4,74	-0,70	547	-9,93	1,35	209	2,43	0,53	2367	-5,41	-0,19	2367	-5,41	-0,19
12	1689	-5,74	-1,50	511	-9,38	0,65	206	-13,10	-7,53	2406	-7,21	-1,68	2406	-7,21	-1,68
IV	5104	-4,31		1585	-9,78		630	-1,11		7320	-5,29		7320	-5,29	
1-12	20452	-1,08	-0,44	6157	-8,03	-7,02	2363	-3,27	-4,72	28972	-2,82	-2,30	28972	-2,82	-2,30
2013/1	1532	-1,37	0,83	405	-4,05	0,91	197	-4,14	1,22	2135	-2,15	0,98	2135	-2,15	0,98
2	1418	-5,58	0,05	445	3,25	1,10	157	-17,82	-1,99	2020	-4,89	0,13	2020	-4,89	0,13
3	1633	-6,01	-0,71	546	-2,93	0,86	208	9,12	2,52	2387	-4,16	-0,11	2387	-4,16	-0,11
I	4584	-4,37		1396	-1,38		562	-4,28		6542	-3,74		6542	-3,74	

Leto	Izvoz Slovenije*			Izvoz Slovenije izven EU27**			Izvoz EU27**			Izvozne cene Slovenija**		Izvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2007	19387	15,7	0,85	67401	15,3	1237251	6,7	1237251	105,7	2,1	104,9	1,5	
2008	19724	1,74	-0,68	7407	9,90	1308960	5,4	1308960	109,3	3,4	108,0	2,9	
2009	16006	-18,85	-2,186	5773	-22,07	1090939	-16,6	1090939	107,3	-1,82	107,0	-0,84	
2010	18251	14,02	16,09	6359	10,16	1338504	22,63	1338504	110,3	2,75	112,7	5,27	
2011	20458	12,10	13,22	7255	13,87	1530880	13,47	1530880	117,6	6,57	117,7	4,45	
2012	20884	2,08	1,60	7827	7,89	1685277	10,09	1685277	124,2	2,90	124,7	4,80	
2012/1	1592	4,84	0,32	508	13,73	124024	14,24	124024	123,6	6,09	123,0	3,89	
2	1670	6,01	0,53	566	4,48	133273	10,40	133273	124,8	5,58	124,4	5,69	
3	1927	3,22	0,04	686	6,46	147600	7,83	147600	126,2	4,99	123,5	4,66	
I	5190	4,60		1760	7,79	404896	10,58	404896	124,9	5,55	123,6	4,74	
4	1737	3,66	-0,10	649	9,52	132117	8,43	132117	123,7	1,89	123,5	4,66	
5	1796	-1,10	-0,28	685	12,75	144984	10,94	144984	124,3	2,90	124,7	5,59	
6	1810	0,68	-0,98	713	8,76	146319	17,37	146319	125,2	5,39	124,5	5,42	
II	5343	1,01		2047	10,31	423420	12,26	423420	124,4	3,38	124,2	5,22	
7	1768	4,32	-0,77	710	12,79	149013	15,37	149013	126,4	4,29	124,9	5,67	
8	1549	3,77	1,49	643	11,84	139436	13,84	139436	125,8	3,88	126,7	6,20	
9	1792	-4,37	-1,38	656	-2,25	137821	4,73	137821	122,2	-0,24	125,5	4,76	
III	5108	0,94		2010	7,12	426270	11,23	426270	124,8	2,63	125,7	5,54	
10	1911	8,90	0,67	705	13,02	151402	15,03	151402	123,6	1,90	124,9	3,57	
11	1857	0,91	0,22	685	5,46	146593	6,98	146593	121,4	-1,70	125,4	4,67	
12	1475	-4,97	-1,04	620	0,58	132697	-2,17	132697	123,2	0,24	125,0	2,88	
IV	5243	1,86		2010	6,37	430692	6,53	430692	122,7	0,14	125,1	3,70	
2013/1	1656	3,96	1,31	564	11,03	132494	6,83	132494	121,6	-1,62	124,5	1,22	
2	1716	2,76	1,15	646	14,07	135027	1,32	135027	121,3	-2,80	124,2	-0,16	
3	1887	-2,07	-0,32	732	6,69	153952	4,30	153952	123,9	-1,82	124,4	0,73	
I	5259	1,34		1942	10,32	421472	4,09	421472	122,3	-2,08	124,4	0,59	
4	1907	9,81	2,32										

* podatki SURS, ** podatki Eurosta

Leto	Uvoz Slovenije*			Uvoz Slovenije izven EU27**			Uvoz EU27**			Uvozne cene Slovenija**		Uvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2007	21236	16,0	0,87	6050,0	41,4	1422211	5,2	120,2	3,9	111,7	0,6		
2008	22648	6,65	-0,05	7240,0	19,7	1550276	8,12	128,0	6,8	121,8	8,7		
2009	16773	-25,94	-28,77	5527	-23,65	1198313	-22,70	117,8	-7,96	108,9	-10,53		
2010	19504	16,29	17,44	7292	31,94	1482947	23,70	128,0	8,65	123,8	13,65		
2011	21954	12,56	14,40	8250	13,06	1681150	11,40	138,7	8,33	137,2	10,90		
2012/1	22051	0,44	-0,51	8166	-1,02	1782930	6,05	141,1	4,58	146,5	6,26		
	1787	12,43	0,95	719	10,15	148529	6,19	138,3	4,46	144,7	6,79		
2	1784	3,81	0,50	659	-0,05	145613	11,27	141,5	4,97	147,0	8,65		
3	2042	0,88	0,17	733	-2,57	154888	4,87	138,9	3,12	147,1	6,59		
I	5613	5,27		2110	2,26	449030	7,31	139,6	4,18	146,3	7,34		
4	1810	2,32	-0,69	656	-7,50	144632	4,76	137,8	2,76	146,5	6,55		
5	1882	-4,29	-1,05	689	0,69	149142	3,83	138,6	4,45	145,1	7,08		
6	1864	2,13	-0,72	724	10,05	146587	6,60	142,4	6,27	145,4	5,82		
II	5556	-0,08		2069	0,86	440360	5,04	139,6	4,49	145,7	6,48		
7	1830	5,98	-1,13	633	-1,19	146579	5,96	141,8	5,90	145,3	6,14		
8	1702	1,88	0,62	663	0,15	152843	8,97	145,4	7,15	150,0	8,23		
9	1790	-11,94	-2,36	651	-11,06	150321	5,76	145,4	6,05	149,6	8,72		
III	5322	-1,99		1947	-4,30	449742	6,90	144,2	6,37	148,3	7,70		
10	2003	6,89	0,07	717	1,01	161359	12,46	139,4	1,53	146,4	4,42		
11	1875	-5,08	-1,17	725	-4,72	148655	2,52	142,6	3,56	145,4	4,01		
12	1682	-5,61	-0,88	596	-5,12	133784	-0,38	141,6	4,73	146,0	2,38		
IV	5560	-1,26		2039	-2,90	443799	4,97	141,2	3,27	145,9	3,60		
2013/1	1853	3,67	3,52	712	-0,88	149560	0,69	138,2	-0,07	143,6	-0,76		
2	1793	0,48	1,45	649	-1,55	133307	-8,45	138,1	-2,40	143,8	-2,18		
3	1873	-8,26	-0,73	738	0,74	138136	-10,82	138,7	-0,14	144,2	-1,97		
I	5519	-1,68		2099	-0,53	421003	-6,24	138,3	-0,88	143,9	-1,64		
4	1886	4,15	1,53										

*podatki SURS, ** podatki Eurostata

Leto	Gospodarska aktivnost in brezposelnost v EU													
	Industrijska produkcija EU27			Predelovalna dejavnost EU27			Gračbena aktivnost EU27			Trgovina na drobno EU27			Anketna stopnja brezposelnosti	
	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	EU 27	EU 15	Slovenija	
2007	111,61	3,3	113,04	3,9	111,27	3,7	107,73	3,5	107,73	3,5	7,1	7,4	4,9	
2008	109,13	-2,2	108,05	-4,4	103,33	-7,1	111,06	3,1	111,06	3,1	7,0	7,2	4,4	
2009	91,18	-16,2	91,31	-15,2	93,35	-9,6	107,76	-3,0	107,76	-3,0	8,9	9,0	6,0	
2010	97,38	6,5	97,93	7,3	88,85	-4,4	110,34	2,1	110,34	2,1	9,6	9,5	7,2	
2011	101,15	3,40	103,14	4,80	89,89	0,07	111,85	1,30	111,85	1,30	9,64	9,66	8,09	
2012	98,73	-2,1	100,59	-2,2	87,09	-5,9	113,96	1,1	113,96	1,1	10,5	10,6	8,9	
2012/1	95,64	-1,6	94,94	-0,1	75,2	-1,3	105,55	1,9	105,55	1,9	10,6	10,7	8,8	
2	97,07	-1,6	96,6	-2,1	72,96	-11,0	100,02	1,1	100,02	1,1	10,7	10,8	8,7	
3	106,53	-1,3	108,76	-0,7	89,54	-4,3	112,24	3,2	112,24	3,2	10,6	10,7	8,3	
I	99,75	-1,5	100,10	-1,0	79,23	-5,6	105,94	2,1	105,94	2,1	10,6	10,7	8,6	
4	99,86	-2,1	101,31	-2,8	93,88	-5,8	99,77	-1,2	99,77	-1,2	10,4	10,5	8,1	
5	102,05	-2,0	104,88	-2,2	96,53	-6,7	101,18	1,8	101,18	1,8	10,3	10,4	8,1	
6	103,34	-1,7	106,84	-2,0	101,80	-4,5	101,39	1,6	101,39	1,6	10,2	10,4	8,3	
II	101,75	-2,0	104,34	-2,3	97,40	-5,7	100,78	0,7	100,78	0,7	10,3	10,4	8,2	
7	101,98	-1,6	104,79	-1,7	96,71	-6,0	103,77	0,8	103,77	0,8	10,2	10,4	8,9	
8	88,26	-0,8	89,24	-1,0	84,00	-3,5	99,39	1,5	99,39	1,5	10,2	10,4	9,2	
9	103,78	-2,6	107,49	-2,5	101,35	-6,4	100,29	0,9	100,29	0,9	10,4	10,6	9,2	
III	98,01	-1,7	100,51	-1,8	94,02	-5,4	101,15	1,1	101,15	1,1	10,3	10,5	9,1	
10	105,09	-2,8	107,53	-2,9	105,24	-3,8	104,39	-0,7	104,39	-0,7	10,6	10,9	9,6	
11	103,92	-3,6	105,06	-3,9	102,79	-5,3	103,41	0,3	103,41	0,3	10,7	11,0	9,4	
12	96,18	-2,0	94,53	-2,4	96,76	-6,7	126,63	-0,7	126,63	-0,7	10,7	10,8	9,7	
IV	101,73	-2,8	102,37	-3,1	101,60	-5,3	111,48	-0,4	111,48	-0,4	10,7	10,9	9,6	
2013/1	95,65	-2,5	93,55	-2,8	74,09	-9,0	96,08	0,4	96,08	0,4	11,4	11,6	10,1	
2	97,16	-2,7	96,21	-2,1	79,63	-0,6	89,60	0,3	89,60	0,3	11,5	11,7	10,2	
3	107,99	-1,1	108,25	-2,5	89,43	-7,3	100,77	-0,2	100,77	-0,2	11,3	11,5	10,1	
I	100,27	-2,0	99,34	-2,5	81,05	-5,8	95,48	0,1	95,48	0,1	11,4	11,6	10,1	
4	-	-	-	-	-	-	99,78	0,0	99,78	0,0	11,1	11,3	10,0	

Leto	Poslovna klima EU13			Naročila, predelovalna dejavnost EU27			Naročila, gradbeništvo EU27			Trgovina na drobno pričakovanja EU27			Poslovni optimizem EU27	
	ocena stanja	medletna sprememba	indeks stanja	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	EU 27	Slovenija	
2007	1,29	0,24	2,96	5,66	-8,07	-17,24	-1,43	14,11	2,1	3,7	11,6			
2008	-0,38	-1,67	-15,51	-18,47	-17,24	-17,24	-9,17	-3,58	-17,69	-10,09	-4,28			
2009	-2,55	-2,17	-53,00	-37,49	-45,33	-45,33	-28,09	-13,12	-9,54	-26,53	-16,44			
2010	0,45	2,92	-24,36	28,65	-43,25	-43,25	2,08	6,02	19,12	-5,13	21,40			
2011	0,60	0,16	-11,68	12,70	-40,31	-40,31	4,12	-0,64	-6,85	-2,33	2,62			
2012	-0,70	-1,30	-24,07	-12,39	-41,17	-41,17	-0,86	-5,45	-4,81	-10,70	-8,37			
2012/1	0,1	-1,3	-21,1	-9,0	-43,1	-43,1	5,6	-18,3	-16,3	-8,4	-9,6			
2	0,2	-1,2	-18,3	-7,8	-41,8	-41,8	3,1	-8,3	-12,6	-5,6	-8,7			
3	0,0	-1,4	-19,1	-12,4	-38,3	-38,3	7,1	-1,7	-12,0	-5,0	-9,9			
I	0,1	-1,3	-19,5	-9,7	-41,1	-41,1	5,3	-9,4	-13,6	-6,3	-9,4			
4	-0,2	-1,5	-18,6	-13,1	-37,4	-37,4	3,4	4,1	-5,0	-5,2	-9,5			
5	-0,4	-1,4	-22,9	-15,8	-40,8	-40,8	-3,4	-2,1	-10,7	-8,7	-11,6			
6	-0,6	-1,5	-22,7	-17,2	-40,2	-40,2	-2,0	1,2	-1,2	-10,1	-11,6			
II	-0,4	-1,5	-21,4	-15,4	-39,5	-39,5	-0,7	1,1	-5,6	-8,0	-10,9			
7	-0,8	-1,2	-22,2	-14,1	-37,0	-37,0	-3,3	-8,3	-4,3	-12,0	-9,8			
8	-0,8	-0,9	-24,7	-14,5	-39,1	-39,1	-1,7	-7,8	-0,6	-11,8	-9,4			
9	-0,9	-0,8	-25,5	-10,8	-40,4	-40,4	-2,7	-8,2	-2,1	-12,0	-6,4			
III	-0,8	-1,0	-24,1	-13,1	-38,8	-38,8	-2,6	-8,1	-2,3	-11,9	-8,5			
10	-1,2	-1,0	-32,7	-15,2	-45,1	-45,1	-6,4	-5,7	-2,0	-16,5	-6,8			
11	0,9	1,3	-31,0	-10,9	-44,9	-44,9	-7,0	-1,2	6,2	-17,1	-4,6			
12	0,8	1,1	-30,1	-7,9	-45,9	-45,9	-2,9	-9,2	2,8	-16,1	-2,6			
IV	0,2	0,5	-31,3	-11,3	-45,3	-45,3	-5,4	-5,4	2,3	-16,6	-4,7			
2013/1	-1,0	-1,1	-30,2	-9,1	-43,0	-43,0	0,1	-13,5	4,8	-12,3	-3,9			
2	-0,7	-0,9	-26,4	-8,1	-44,2	-44,2	-2,4	-3,4	4,9	-8,2	-2,6			
3	-0,8	-0,8	-27,8	-8,7	-41,0	-41,0	-2,7	-4,2	-2,5	-8,0	-3,0			
I	-0,8	-0,9	-28,1	-8,6	-42,7	-42,7	-1,7	-7,0	2,4	-9,5	-3,2			
4	-1,0	-0,8	-30,0	-11,4	-43,5	-43,5	-6,1	-5,4	-9,5	-9,2	-4,0			
5	-0,8	-0,4	-27,8	-4,9	-41,3	-41,3	-0,5	-1,1	1,0	-9,2	-0,5			

Leto	Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v Sloveniji													
	Gospodarska klima			Naročila, predelovalna dejavnost			Naročila, gradbeništvo			Trgovina na drobno preprodajalstva			Poslovni optimizem	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba
2007	13,4	31	8,3	3,8	13,0	19,4	40,9	4,8	11,6	1,8				
2008	2,2	-11,2	-19,3	-27,6	-6,5	-19,5	30,5	-10,4	-4,3	-15,9				
2009	-22,3	-25,5	-61,7	-42,4	-61,7	-55,2	0,0	-30,5	-22,9	-18,6				
2010	-8,8	12,9	-24,6	37,1	-68,8	-7,1	24,9	24,8	-0,9	22,0				
2011	-6,7	2,0	-15,5	7,0	-59,3	9,7	24,7	-1,8	-0,3	-0,1				
2012	-16,7	-10,0	-32,4	-16,9	-52,7	6,6	20,0	-4,7	-10,9	-10,6				
2012/1	-12	-5	-24,9	-3,3	-61,8	12,0	-5,6	-22,6	-2,5	-6,6				
2	-11	-5	-26,2	-8,2	-59,6	15,6	13,1	-11,4	-1,9	-9,2				
3	-12	-6	-33,8	-23,9	-61,4	14,2	17,0	0,4	-5,0	-10,8				
I	-11,7	-5,3	-28,3	-11,8	-60,9	13,9	8,2	-11,2	-3,1	-8,9				
4	-15	-12	-28,8	-31,2	-61,5	1,8	37,5	15,3	-5,2	-15,0				
5	-13	-11	-27,8	-20,0	-55,1	2,4	37,7	1,8	-8,0	-13,7				
6	-17	-12	-33,7	-23,4	-49,9	7,6	26,3	0,3	-14,6	-13,5				
II	-15,0	-11,7	-30,1	-24,9	-55,5	3,9	33,8	5,8	-9,3	-14,1				
7	-17	-11	-35,6	-24,3	-43,5	6,9	24,4	1,2	-15,3	-12,4				
8	-18	-12	-37,7	-18,5	-43,7	4,8	7,8	-3,1	-13,7	-12,6				
9	-19	-15	-35,6	-14,5	-47,3	3,9	29,6	0,1	-11,8	-13,5				
III	-18,0	-12,7	-36,3	-19,1	-44,8	5,2	20,6	-0,6	-13,6	-12,8				
10	-23	-13	-36,1	-20,1	-50,2	2,1	24,5	-9,5	-16,6	-8,9				
11	-24	-12	-35,1	-8,7	-50,2	2,4	15,0	-25,0	-20,0	-7,1				
12	-20	-6	-33,9	-6,0	-49,3	5,5	13,0	-4,6	-16,3	-3,9				
IV	-22,3	-10,3	-35,0	-11,6	-49,9	3,3	17,5	-13,0	-17,6	-6,6				
2013/1	-16	-4	-42,9	-18,0	-47,2	14,6	16,0	21,6	-11,0	-8,5				
2	-15	-4	-32,3	-6,1	-57,3	2,3	9,2	-3,9	-3,9	-2,0				
3	-13	-1	-33,4	0,4	-55,7	5,7	36,9	19,9	-3,9	1,1				
I	-14,7	-3,0	-36,2	-7,9	-53,4	7,5	20,7	12,5	-6,3	-3,1				
4	-13	2	-30,1	-1,3	-47,1	14,4	37,5	0,0	-5,1	0,1				
5	-13	0	-22,4	5,4	-35,0	20,1	32,2	-5,5	-2,2	5,8				

Leto	Skupno						Industrijska produkcija						Oskrba (el., plin, voda)		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	Rudarstvo	Predelovalna industrija	Oskrba (el., plin, voda)	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2007	131,3	6,2	0,56	119,2	3,6	0,69	132,4	7,5	0,65	115,2	-11,1	0,00	115,2	-11,1	-0,96
2008	129,1	-1,7	-0,06	117,3	-1,6	-0,32	130,2	-1,7	-0,03	116,2	0,9	0,00	116,2	0,9	0,00
2009	107,6	-16,7	-1,64	113,7	-3,1	-0,29	107,1	-17,7	-1,77	107,5	-7,5	-0,64	107,5	-7,5	-0,64
2010	115,3	7,1	0,78	127,5	12,1	1,00	115,3	7,6	0,84	107,8	0,3	-0,06	107,8	0,3	-0,06
2011	104,4	2,6	-0,4	118,7	-7,7	-0,73	105,1	2,7	-0,45	89,1	4,6	0,09	89,1	4,6	0,09
2012	104,1	0,0	-0,15	110,7	-6,6	-0,86	103,6	-1,0	-0,19	98,7	10,0	0,69	98,7	10,0	0,69
2012/1	96,1	0,4	0,49	75,2	5,9	-0,9	94	0,0	0,53	120	3,5	0,79	120	3,5	0,79
2	98	3,4	0,64	67,6	-11,4	-4,24	95,5	2,0	0,6	127	16,3	2,79	127	16,3	2,79
3	110,5	-3,2	0,41	70,9	-21,5	-6,4	110,9	-3,7	0,59	114	5,3	0,53	114	5,3	0,53
I	101,5	0,0		71,2	-10,1		100,1	-0,8		120,3	8,3		120,3	8,3	
4	99	2,3	0,71	83,5	-7,8	-1,97	98,8	2,1	0,81	103,6	5,6	0,53	103,6	5,6	0,53
5	103,9	-3,6	0,09	88,7	10,0	-0,93	103,7	-5,4	0,03	107,4	10,8	1,18	107,4	10,8	1,18
6	104,8	-2,5	-0,22	87,4	-6,7	0,1	104,3	-4,8	-0,62	112,5	24,0	2,77	112,5	24,0	2,77
II	102,6	-1,4		86,5	-2,0	-	102,3	-2,9	-	107,8	13,2	-	107,8	13,2	-
7	100,2	3,7	-0,25	91,9	-5,4	0,42	98,8	2,0	-0,37	114,9	22,6	2,27	114,9	22,6	2,27
8	89,6	3,3	0,26	94,7	1,6	1,84	86,8	1,9	-0,05	114,5	16,2	2,37	114,5	16,2	2,37
9	102,9	-6,5	-1,54	99,6	-5,8	2,8	102,3	-8,2	-1,84	108,8	9,8	-0,4	108,8	9,8	-0,4
III	97,6	-0,2		95,4	-3,3	-	96,0	-1,9	-	112,7	16,1	-	112,7	16,1	-
10	109,1	5,3	0,01	106,6	1,4	3,52	108	4,7	0,03	118,8	11,8	-0,1	118,8	11,8	-0,1
11	103,7	-4,7	-1,15	95,6	-17,7	-1,76	101,8	-5,3	-1,21	122,4	2,3	-1,04	122,4	2,3	-1,04
12	86,3	-7,3	-2,44	65	-23,9	-4,31	82,1	-8,8	-2,73	129,4	4,9	-2,34	129,4	4,9	-2,34
IV	99,7	-2,1		89,1	-12,9	-	97,3	-2,9	-	123,5	6,1	-	123,5	6,1	-
2013/1	96,5	0,5	1,02	68,2	-9,2	-0,11	93,5	-0,3	1,25	131,8	9,8	-0,51	131,8	9,8	-0,51
2	97,4	-0,4	1,07	76,2	12,9	1,66	94,9	-0,4	1,37	125,9	-0,9	-0,48	125,9	-0,9	-0,48
3	103,6	-5,7	-0,84	88,1	24,4	1,04	101,2	-8,3	-1,18	129,6	13,7	0,87	129,6	13,7	0,87
I	99,2	-2,0	-	77,5	9,0	-	96,5	-3,3	-	129,1	7,3	-	129,1	7,3	-

Gradbeništvo in turizem

Leto	Gradbeništvo			Nočitve domačih gostov			Nočitve tujih gostov			Skupaj nočitve		
	tisoč ur	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast
2007	39383	10,9	0,80	3394	4,9	0,46	4867	8,4	0,74	8261	6,9	0,62
2008	43591	10,7	0,86	3543	4,4	0,39	4809	-1,2	-0,08	8352	1,1	0,11
2009	41929	-3,0	-0,92	3777	4,8	0,12	4526	-7,0	-0,42	8303	-2,0	-0,20
2010	36901	-12,0	-1,01	3848	-4,2	-0,35	4923	0,7	0,03	8772	-1,5	-0,13
2011	31765	-13,9	-0,91	3867	0,5	0,21	5373	9,1	0,67	9240	5,3	0,47
2012	28965	-8,8	-1,07	3679	-4,9	-	5678	5,7	-	9355	1,2	-
2012/1	1835	-6,8	-0,45	240	-0,3	0,62	337	0,6	-0,72	577	0,2	-0,20
2	2076	-5,6	-0,85	325	-3,3	-0,80	216	4,5	-2,14	541	-0,3	-1,81
3	2430	-9,5	-2,16	277	2,8	1,41	277	1,9	-0,09	553	2,4	0,43
I	6341	-7,5	-	842	-0,5	-	830	2,0	-	1672	0,7	-
4	2414	-6,9	-1,44	239	-14,3	-1,14	394	9,4	2,97	633	-0,9	1,22
5	2673	-3,3	0,45	249	-1,6	-1,44	435	14,1	0,23	684	7,9	-0,34
6	2580	-10,8	-1,61	355	0,9	-0,73	539	-3,7	1,17	893	-1,9	0,42
II	7667	-7,1	-	843	-4,6	-	1367	5,1	-	2210	1,2	-
7	2710	-2,7	-0,99	483	-9,9	-3,45	923	8,4	2,23	1406	1,3	0,08
8	2684	-9,5	-0,13	554	-4,1	-1,30	1078	6,3	1,61	1632	2,5	0,72
9	2452	-17,4	-2,80	271	-9,8	-0,98	580	3,1	1,06	850	-1,4	0,58
III	7846	-10,0	-	1308	-7,5	-	2581	6,3	-	3888	1,2	-
10	2455	-6,4	-0,21	240	-6,6	-1,34	370	-1,3	-0,83	610	-3,5	-1,02
11	2553	-10,9	-0,92	214	-8,1	1,02	276	28,2	3,88	491	9,3	2,21
12	2103	-14,3	-2,16	232	-0,7	1,13	252	4,9	-0,96	484	2,2	-0,41
IV	7111	-10,5	-	686	-5,2	-	899	8,1	-	1585	1,9	-
2013/1	1705	-7,1	0,05	216	-10,0	-0,38	301	-10,8	-4,20	517	-10,5	-2,80
2	1841	-11,3	-0,81	321	-1,3	0,70	222	2,5	-1,77	542	0,2	-1,31
3	2190	-9,9	-1,54	254	-8,2	0,65	302,387	9,3	0,29	556	0,6	0,08
I	5736	-9,5	-	791	-6,1	-	825	-0,6	-	1616	-3,4	-

Leto	Zaposlenost										Skupaj	
	Zaposlene osebe			Samozaposlene osebe			Iskalci zaposlitve			aktivno prebivalstvo	letni porast	
	v podjetjih in organizacijah	letni porast	pri samoz. osebah	letni porast	podjetniki in poklici	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast		
2006	675060	1,3	66527	1,7	51519	2,7	85836	-6,6	910675	0,6		
2007	696116	3,1	69933	5,1	53303	3,5	71336	-16,9	925334	1,6		
2008	717564	3,1	72300	3,4	54442	4,0	63216	-11,4	942473	1,9		
2009	699435	-2,5	67937	-6,0	58507	5,5	86353	3,71	944524	0,2		
2010	685733	-2,0	61461	-9,5	59824	2,2	100504	16,4	935543	-1,0		
2011	671812	-2,0	57238	-7,0	61258	2,0	110692	10,0	934658	0,0		
2012	662552	-1,4	54491	-4,8	60823	-0,7	110183	-0,5	920184	-1,5		
2011/9	672235	-2,1	57440	-5,8	61083	1,1	107049	9,3	931540	-0,3		
10	672723	-2,0	57363	-5,3	61164	0,5	110905	8,0	935322	-0,3		
11	671945	-1,9	57006	-4,7	61235	0,6	111069	7,0	934488	-0,3		
12	667560	-0,8	55482	-3,6	61135	1,1	112754	2,5	930065	0,1		
2012/1	665195	-0,8	54454	-3,8	61473	1,3	115965	0,7	927533	-0,9		
2	666092	-0,8	54170	-4,2	61440	0,8	115036	-0,5	927054	-1,1		
3	667916	-0,6	54804	-3,7	61357	0,2	110859	-2,7	925358	-1,2		
4	667700	-0,8	55305	-4,0	61151	-0,6	109084	-2,2	926003	-1,3		
5	667702	-1,0	55422	-4,8	60953	-1,3	106796	-1,7	923735	-1,5		
6	666722	-1,1	55332	-4,9	60701	-1,7	105630	-1,4	921328	-1,6		
7	662760	-1,2	54971	-5,0	60406	-1,6	106896	-0,6	917442	-1,5		
8	660877	-1,4	54695	-4,9	60244	-1,6	106071	-0,9	914491	-1,7		
9	660484	-1,7	54702	-4,8	60395	-1,1	105441	-1,5	913758	-1,9		
10	659188	-2,0	54516	-5,0	60730	-0,7	110886	0,0	918027	-1,8		
11	657728	-2,1	53881	-5,5	60755	-0,8	111471	0,4	916473	-1,9		
12	648263	-2,9	51635	-6,9	60272	-1,4	118061	4,7	911009	-2,0		
2013/1	645270	-3,0	50260	-7,7	60302	-1,9	124258	7,2	912969	-1,6		
2	645833	-3,0	50001	-7,7	60381	-1,7	124066	7,8	912929	-1,5		
3	646399	-3,2	50455	-7,9	60552	-1,3	122630	10,6	912702	-1,4		
4	-	-	-	-	-	-	121332	11,2	-	-		
5	-	-	-	-	-	-	118576	11,0	-	-		

Leto	Cene življenjskih potrebščin																			
	Življenjske potrebščine				Osnovna inflacija				Blago				Storitve				Goriva			
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast		
2007	106,39	3,6	0,43	105,07	3,5	0,37	105,29	3,2	108,45	5,8	112,10	3,4	112,10	3,4	112,10	3,4	112,10	3,4		
2008	112,33	5,7	0,28	110,19	5,1	0,37	111,28	5,7	114,26	5,3	122,64	9,5	122,64	9,5	122,64	9,5	122,64	9,5		
2009	113,12	0,72	0,06	112,40	1,90	0,05	110,85	-0,37	117,96	3,24	117,13	-4,02	117,13	-4,02	117,13	-4,02	117,13	-4,02		
2010	115,20	1,80	0,17	112,58	0,15	0,02	113,73	2,60	119,34	1,18	133,46	14,01	133,46	14,01	133,46	14,01	133,46	14,01		
2011	117,29	1,81	0,19	113,47	0,79	0,12	117,29	3,12	119,37	0,03	145,09	8,84	145,09	8,84	145,09	8,84	145,09	8,84		
2012	120,34	2,60	0,22	115,36	1,67	0,17	121,36	3,46	121,21	1,55	158,19	8,96	158,19	8,96	158,19	8,96	158,19	8,96		
2012/1	117,54	2,3	0,31	113,21	1,8	0,14	117,63	2,5	120,03	1,7	151,83	6,8	151,83	6,8	151,83	6,8	151,83	6,8		
2	118,20	2,9	0,22	113,23	1,9	0,11	118,55	2,9	120,28	2,7	155,32	8,5	155,32	8,5	155,32	8,5	155,32	8,5		
3	119,37	2,3	0,16	114,44	1,3	0,07	120,45	3,1	120,12	1,2	157,80	9,5	157,80	9,5	157,80	9,5	157,80	9,5		
I	118,37	2,5	-	113,63	1,7	-	118,88	2,8	120,14	1,9	154,98	8,3	154,98	8,3	154,98	8,3	154,98	8,3		
4	120,72	2,6	0,26	115,59	1,8	0,28	122,44	3,7	120,48	1,4	160,26	10,1	160,26	10,1	160,26	10,1	160,26	10,1		
5	121,45	2,4	0,17	116,06	1,7	0,21	122,91	3,1	120,57	1,0	157,26	7,8	157,26	7,8	157,26	7,8	157,26	7,8		
6	120,69	2,3	0,17	115,81	1,5	0,09	121,56	3,1	120,97	1,0	154,78	8,2	154,78	8,2	154,78	8,2	154,78	8,2		
II	120,95	2,5	-	115,82	1,6	-	122,30	3,3	120,67	1,1	157,43	8,7	157,43	8,7	157,43	8,7	157,43	8,7		
7	119,47	2,4	-0,13	114,72	1,5	0,17	119,56	3,6	121,84	0,7	154,89	7,8	154,89	7,8	154,89	7,8	154,89	7,8		
8	120,31	2,9	0,03	114,97	1,6	0,02	120,59	4,3	122,59	1,0	161,34	10,6	161,34	10,6	161,34	10,6	161,34	10,6		
9	121,58	3,3	0,46	115,96	1,6	0,25	122,78	4,8	122,44	1,6	165,64	14,0	165,64	14,0	165,64	14,0	165,64	14,0		
III	120,45	2,9	-	115,22	1,6	-	120,98	4,2	122,29	1,1	160,62	10,8	160,62	10,8	160,62	10,8	160,62	10,8		
10	121,75	2,7	0,47	116,70	1,7	0,23	123,76	3,9	121,51	1,8	162,75	10,4	162,75	10,4	162,75	10,4	162,75	10,4		
11	121,64	2,3	0,36	117,05	1,7	0,22	123,25	3,2	121,83	2,1	158,42	7,1	158,42	7,1	158,42	7,1	158,42	7,1		
12	121,31	2,7	0,17	116,59	1,9	0,21	122,80	3,5	121,84	2,3	158,04	6,6	158,04	6,6	158,04	6,6	158,04	6,6		
IV	121,57	2,6	-	116,78	1,8	-	123,27	3,5	121,73	2,0	159,74	8,0	159,74	8,0	159,74	8,0	159,74	8,0		
2013/1	120,37	2,4	0,11	115,24	1,8	0,16	121,58	3,4	122,20	1,8	158,94	4,7	158,94	4,7	158,94	4,7	158,94	4,7		
2	121,35	2,7	0,23	115,62	2,1	0,31	122,79	3,6	122,35	1,7	164,42	5,9	164,42	5,9	164,42	5,9	164,42	5,9		
3	121,73	2,0	0,11	116,19	1,5	-0,09	123,33	2,4	122,38	1,9	163,76	3,8	163,76	3,8	163,76	3,8	163,76	3,8		
I	121,15	2,3	-	115,68	1,8	-	122,57	3,1	122,31	1,8	162,37	4,8	162,37	4,8	162,37	4,8	162,37	4,8		
4	122,53	1,5	0,03	116,97	1,2	-0,07	124,13	1,4	122,91	2,0	161,9	1,02	161,9	1,02	161,9	1,02	161,9	1,02		

Leto	Hamonizirani indeksi cen v Sloveniji (podatki Eurostata)																			
	Skupni indeksi				Blago				Storitve				Osnovna inflacija				Energijska			
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast		
2005	100,00	2,47	100,00	2,07	100,00	3,26	100,00	3,26	100,00	1,16	100,00	1,16	100,00	1,16	100,00	1,16	100,00	11,85		
2006	102,54	2,54	102,06	2,06	103,52	3,52	101,55	3,52	101,55	1,55	108,45	1,55	108,45	1,55	108,45	1,55	108,45	8,45		
2007	106,39	3,76	105,31	3,19	108,56	4,87	105,07	4,87	105,07	3,47	112,10	3,47	112,10	3,47	112,10	3,47	112,10	3,36		
2008	112,28	5,53	111,28	5,66	114,26	5,25	110,32	5,25	110,32	4,99	122,64	4,99	122,64	4,99	122,64	4,99	122,64	9,40		
2009	113,25	0,86	110,85	-0,40	117,96	3,23	112,40	3,23	112,40	1,88	117,13	1,88	117,13	1,88	117,13	1,88	117,13	-4,38		
2010	115,62	2,09	113,73	2,60	119,33	1,16	112,58	1,16	112,58	0,16	133,46	0,16	133,46	0,16	133,46	0,16	133,46	13,94		
2011	118,03	2,09	117,29	3,13	119,37	0,00	113,47	0,00	113,47	0,79	145,19	0,79	145,19	0,79	145,19	0,79	145,19	8,88		
2012	121,35	2,81	121,36	3,47	121,21	1,54	115,36	1,54	115,36	1,66	158,19	1,66	158,19	1,66	158,19	1,66	158,19	8,95		
2011/7	117,31	1,06	115,40	1,80	120,95	-0,44	113,00	-0,44	113,00	0,47	143,67	0,47	143,67	0,47	143,67	0,47	143,67	5,55		
8	117,62	1,20	115,67	2,08	121,36	-0,55	113,16	-0,55	113,16	0,27	145,84	0,27	145,84	0,27	145,84	0,27	145,84	7,52		
9	118,33	2,26	117,18	2,56	120,47	1,67	114,10	1,67	114,10	1,32	145,26	1,32	145,26	1,32	145,26	1,32	145,26	7,71		
10	119,25	2,91	119,10	3,77	119,41	1,23	114,72	1,23	114,72	1,69	147,46	1,69	147,46	1,69	147,46	1,69	147,46	8,47		
11	119,44	2,77	119,44	3,58	119,31	1,21	115,08	1,21	115,08	1,85	147,93	1,85	147,93	1,85	147,93	1,85	147,93	8,64		
12	118,84	2,10	118,62	2,78	119,15	0,78	114,43	0,78	114,43	1,36	148,27	1,36	148,27	1,36	148,27	1,36	148,27	6,85		
2012/1	118,49	2,25	117,63	2,52	120,03	1,71	113,21	1,71	113,21	1,83	151,83	1,83	151,83	1,83	151,83	1,83	151,83	6,83		
/2	119,18	2,81	118,55	2,86	120,28	2,70	113,23	2,70	113,23	1,88	155,32	1,88	155,32	1,88	155,32	1,88	155,32	8,54		
/3	120,38	2,44	120,45	3,10	120,12	1,18	114,44	1,18	114,44	1,31	157,80	1,31	157,80	1,31	157,80	1,31	157,80	9,52		
/4	121,82	2,91	122,44	3,70	120,48	1,40	115,59	1,40	115,59	1,79	160,26	1,79	160,26	1,79	160,26	1,79	160,26	10,07		
/5	122,16	2,35	122,91	3,05	120,57	1,00	116,06	1,00	116,06	1,66	157,26	1,66	157,26	1,66	157,26	1,66	157,26	7,82		
/6	121,40	2,38	121,56	3,07	120,97	1,04	115,81	1,04	115,81	1,45	154,78	1,45	154,78	1,45	154,78	1,45	154,78	8,21		
/7	120,38	2,62	119,56	3,60	121,84	0,74	114,72	0,74	114,72	1,52	154,89	1,52	154,89	1,52	154,89	1,52	154,89	7,81		
/8	121,31	3,14	120,59	4,25	122,59	1,01	114,97	1,01	114,97	1,60	161,34	1,60	161,34	1,60	161,34	1,60	161,34	10,63		
/9	122,71	3,70	122,78	4,78	122,44	1,64	115,96	1,64	115,96	1,63	165,64	1,63	165,64	1,63	165,64	1,63	165,64	14,03		
/10	123,04	3,18	123,76	3,91	121,51	1,76	116,70	1,76	116,70	1,73	162,75	1,73	162,75	1,73	162,75	1,73	162,75	10,37		
/11	122,81	2,82	123,25	3,19	121,83	2,11	117,05	2,11	117,05	1,71	158,42	1,71	158,42	1,71	158,42	1,71	158,42	7,09		
/12	122,52	3,10	122,80	3,52	121,84	2,26	116,59	2,26	116,59	1,89	158,04	1,89	158,04	1,89	158,04	1,89	158,04	6,59		
2013/1	121,84	2,83	121,58	3,36	122,20	1,81	115,24	1,81	115,24	1,79	158,94	1,79	158,94	1,79	158,94	1,79	158,94	4,68		
/2	122,69	2,95	122,79	3,58	122,35	1,72	115,62	1,72	115,62	2,11	164,42	2,11	164,42	2,11	164,42	2,11	164,42	5,86		
/3	123,05	2,22	123,33	2,39	122,38	1,88	116,19	1,88	116,19	1,53	163,76	1,53	163,76	1,53	163,76	1,53	163,76	3,78		
/4	123,76	1,59	124,13	1,38	122,91	2,02	116,97	2,02	116,97	1,19	161,90	1,19	161,90	1,19	161,90	1,19	161,90	1,02		

Leto	Harmonizirani indeksi cen v evro območju														
	Skupni indeksi			Blago			Storitve			Osnovna inflacija			Energija		
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	
2005	100,0	2,2	100,0	2,1	100,0	2,3	100,0	1,5	100,0	1,5	100,0	10,1			
2006	102,2	2,2	102,3	2,3	102,0	2,0	101,6	1,5	101,6	1,5	107,8	7,8			
2007	104,4	2,1	104,2	1,9	104,5	2,0	103,6	2,0	103,6	2,0	110,5	2,6			
2008	107,8	3,4	108,2	4,0	107,2	2,5	106,1	2,5	106,1	2,5	122,9	11,6			
2009	108,1	1,0	107,3	-0,9	109,4	2,0	107,6	1,4	107,6	1,4	112,2	-8,7			
2010	109,8	1,5	109,1	1,6	110,8	1,3	108,6	0,9	108,6	0,9	120,3	7,2			
2011	112,8	2,7	112,8	3,4	112,8	1,8	110,5	1,7	110,5	1,7	134,4	11,9			
2012	115,6	2,5	116,2	3,0	114,8	1,8	112,5	1,8	112,5	1,8	144,9	7,9			
2011/7	112,41	2,54	111,45	2,94	113,81	1,99	110,00	1,55	110,00	1,55	135,11	11,82			
8	112,62	2,52	111,62	2,96	114,08	1,95	110,37	1,57	110,37	1,57	134,86	11,77			
9	113,48	2,99	113,68	3,73	113,22	1,94	111,22	1,97	111,22	1,97	136,04	12,41			
10	113,87	3,03	114,41	3,89	113,13	1,83	111,55	2,00	111,55	2,00	136,86	12,44			
11	113,98	3,03	114,79	3,87	112,87	1,86	111,53	1,99	111,53	1,99	137,75	12,28			
12	114,35	2,75	114,73	3,33	113,84	1,93	111,94	1,99	111,94	1,99	137,64	9,68			
2012/1	113,48	2,65	113,5	3,19	113,45	1,89	110,5	1,97	110,5	1,97	141,39	9,23			
2	114,05	2,73	114,09	3,37	113,99	1,82	110,88	1,98	110,88	1,98	143,01	9,54			
3	115,53	2,68	116,52	3,32	114,13	1,77	112,29	2,00	112,29	2,00	145,26	8,54			
4	116,06	2,57	117,17	3,17	114,51	1,73	112,79	1,93	112,79	1,93	146,84	8,15			
5	115,90	2,43	116,94	2,89	114,45	1,79	112,79	1,90	112,79	1,90	144,78	7,32			
6	115,82	2,37	116,53	2,81	114,81	1,74	112,86	1,85	112,86	1,85	142,38	6,10			
7	115,21	2,41	114,67	2,83	115,97	1,81	112,15	1,90	112,15	1,90	143,59	6,10			
8	115,65	2,61	115,22	3,18	116,26	1,82	112,34	1,74	112,34	1,74	147,05	8,87			
9	116,49	2,61	117,43	3,24	115,18	1,70	113,12	1,69	113,12	1,69	148,66	9,09			
10	116,77	2,49	117,94	3,03	115,13	1,73	113,44	1,68	113,44	1,68	148,00	7,97			
11	116,54	2,20	117,83	2,59	114,73	1,64	113,37	1,64	113,37	1,64	145,86	5,72			
12	116,95	2,22	117,68	2,52	115,93	1,79	113,88	1,71	113,88	1,71	145,07	5,23			
2013//1	115,73	1,98	116,02	2,22	115,31	1,64	112,23	1,57	112,23	1,57	146,91	3,90			
/2	116,16	1,85	116,43	2,05	115,75	1,54	112,55	1,51	112,55	1,51	148,61	3,92			
/3	117,53	1,73	118,47	1,67	116,23	1,84	114,16	1,67	114,16	1,67	147,69	1,67			
/4	117,43	1,18	118,64	1,25	115,77	1,10	114,15	1,23	114,15	1,23	146,21	-0,43			

Leto	Industrijske cene											
	Skupaj			Oprema			Repromaterial			Živiljske potreščine		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2007	108,00	5,5	0,53	101,09	0,9	0,01	111,55	7,6	0,65	104,78	3,2	0,39
2008	114,03	5,6	0,38	104,72	3,6	0,50	117,98	5,8	0,32	110,67	5,6	0,39
2009	113,58	-0,4	-0,16	102,96	-1,6	-0,43	116,68	-1,1	-0,17	110,25	-0,4	-0,15
2010	115,90	2,0	0,17	102,58	-0,4	-0,03	120,07	2,9	0,25	111,36	1,0	0,08
2011	120,28	3,78	0,24	103,19	0,59	0,05	126,30	5,20	0,29	114,12	2,5	0,19
2012	121,50	1,01	0,10	104,14	0,93	0,04	127,30	0,79	0,08	115,71	1,40	0,16
2012/1	120,49	1,9	-0,15	103,38	0,7	0,08	126,03	2,0	-0,10	115,20	2,3	0,09
2	120,39	0,7	-0,18	103,64	0,6	0,30	125,95	0,2	-0,12	114,80	1,6	0,07
3	120,81	0,6	-0,07	104,64	1,7	0,42	126,60	0,3	-0,01	114,55	0,8	0,04
I	120,56	1,1	-	103,89	1,0	-	126,19	0,8	-	114,85	1,6	-
4	121,35	0,7	-0,04	104,46	1,2	0,23	127,42	0,5	-0,12	114,91	0,6	0,05
5	121,85	1,3	0,17	104,67	1,6	0,15	127,88	1,2	0,05	115,52	1,1	0,23
6	121,85	0,8	0,11	104,27	1,3	-0,02	127,83	0,7	0,10	115,85	0,9	0,06
II	121,68	0,9	-	104,47	1,4	-	127,71	0,8	-	115,43	0,9	-
7	141	-19,2	-1,41	1297	-5,8	-1,62	5123	-2,5	-0,19	1499	16,8	1,37
8	136	-15,5	-1,93	1051	-5,9	-1,39	4535	-16,1	-0,69	1168	-29,2	0,41
9	112	-17,7	-0,75	1300	-5,9	-1,05	4851	4,2	0,92	1510	28,7	3,57
III	389	-17,5	-	3647	-5,9	-	14509	-5,3	-	4177	1,7	-
10	82	-18,7	-1,46	1375	-7,9	-0,79	4612	-6,5	-0,13	1249	-22,4	-6,44
11	71	11,4	3,76	1355	-7,8	-0,40	4241	-17,3	-1,75	1405	23,2	-5,17
12	53	-1,2	-0,70	1144	-7,8	-0,02	4251	-18,7	2,71	1503	3,2	3,76
IV	206	-5,6	-	3873	-7,9	-	13104	-14,3	-	4158	-1,2	-
2013/1	121,77	1,1	0,13	104,17	0,8	-0,02	127,57	1,2	0,12	116,01	0,7	-0,07
2	121,75	1,1	-0,05	103,68	0,0	-0,01	127,29	1,1	-0,19	116,55	1,5	0,09
3	122,14	1,1	-0,12	103,90	-0,7	-0,02	128,16	1,2	-0,07	116,42	1,6	-0,20
I	121,88	1,1	-	103,92	0,0	-	127,67	1,2	-	116,33	1,3	-
4	122,12	0,6	-0,20	104,14	-0,3	0,03	127,85	0,3	-0,18	116,73	1,6	-0,02

Leto	Povprečne plače															
	Skupaj bruto				Skupaj neto				Število plačanih ur				BITO plača za plačano uro			
	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	število	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast		
2007	1284,20	5,9	0,53	834,17	7,9	0,64	170	0	170	-0,02	755	5,7	0,54			
2008	1391,14	8,3	0,67	899,65	7,8	0,63	170	0,0	170	0,0	819	8,5	0,56			
2009	1439,26	3,5	0,11	930,16	3,4	0,12	168	-1,2	168	-1,2	858	4,9	0,59			
2010	1494,89	3,9	0,31	966,69	3,9	0,33	168	0,3	168	0,0	887	3,5	0,16			
2011	1524,56	2,0	0,09	987,34	2,2	0,10	167	-0,7	167	-0,7	908	2,3	0,02			
2012	1526,26	0,1	-0,09	991,47	0,4	-0,05	168	0,6	168	0,6	908	0,1	0,04			
2012/1	1529,04	2,2	0,23	993,53	2,2	0,25	169	3,0	169	3,0	903	-1,2	-0,07			
2	1523,11	2,0	0,47	988,47	1,9	0,37	163	3,2	163	3,2	932	-1,6	-0,69			
3	1535,11	0,7	-0,06	995,20	0,8	-0,06	169	-4,0	169	-4,0	906	4,4	0,17			
I	1529,09	1,6	-	992,40	1,7	-	167	0,7	167	0,7	914	0,5	-			
4	1519,12	1,0	-0,08	987,67	1,2	-0,05	164	0,0	164	0,0	929	1,5	0,37			
5	1535,93	1,3	0,26	996,62	1,4	0,29	176	3,5	176	3,5	874	-1,9	-0,27			
6	1501,40	-1,3	-0,39	978,99	-0,7	-0,25	164	-3,5	164	-3,5	914	2,4	0,52			
II	1518,82	0,3	-	987,76	0,6	-	168	0,0	168	0,0	906	0,7	-			
7	1498,05	-0,1	-0,29	976,81	0,2	-0,18	170	3,7	170	3,7	883	-3,2	0,63			
8	1512,95	-0,7	-0,10	985,55	-0,3	-0,03	176	0,0	176	0,0	861	-0,6	-0,10			
9	1498,00	-0,6	-0,27	972,73	-0,6	-0,29	158	-7,1	158	-7,1	941	6,2	0,61			
III	1503,00	-0,5	-	978,36	-0,2	-	168	-1,1	168	-1,1	895	0,8	-			
10	1515,95	0,4	-0,05	986,81	0,7	-0,01	175	6,7	175	6,7	865	-5,9	-0,09			
11	1611,93	-2,4	-0,57	1035,01	-1,8	-0,49	169	-0,6	169	-0,6	952	-2,2	-0,31			
12	1534,54	-0,7	-0,26	1000,21	0,1	-0,12	164	1,9	164	1,9	939	3,0	-0,26			
IV	1554,14	-0,9	-	1007,34	-0,3	-	169	2,7	169	2,7	919	-1,7	-			
1	1523,80	-0,34	0,21	998,18	0,47	0,31	175	3,55	175	3,55	872	-3,43	-0,19			
2	1497,55	-1,68	0,11	982,68	-0,59	0,21	157	-3,68	157	-3,68	952	2,15	2,08			
3	1520,08	-0,98	-0,07	993,70	-0,15	0,02	163	-3,55	163	-3,55	931	2,76	-0,03			
I	1513,81	-1,0	-	991,52	-0,1	-	165	-1,2	165	-1,2	918	0,5	-			

Leto	Prihodki javnega sektorja														
	Skupaj				Neposredni davki in ostali prihodki				DDV in trošarine				Canine		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2007	13421,12	8,3	0,99	8992,07	6,3	0,88	4312,16	11,1	1,09	116,89	128,9	7,95	116,89	128,9	7,95
2008	14682,00	9,4	0,54	9958,52	10,7	0,73	4604,16	6,8	-1,39	120,09	2,77	-0,91	120,09	2,77	-0,91
2009	13734,30	-6,1	-0,45	9194,90	-6,9	-0,64	4448,90	-2,8	0,01	90,50	-24,0	-4,44	90,50	-24,0	-4,44
2010	13652,60	-0,4	0,2	8986,77	-2,2	0,0	4575,15	4,3	0,5	90,68	5,5	2,5	90,68	5,5	2,5
2011	14318,09	4,8	-0,85	9490,15	5,3	-0,1	4721,80	5,2	-0,3	106,14	17,9	0,0	106,14	17,9	0,0
2012	13924,47	0,6	-0,10	9200,75	4,9	0,26	4641,18	-1,0	-0,12	82,55	-19,0	-1,75	82,55	-19,0	-1,75
2012/1	1186,10	0,3	1,50	753,75	1,4	1,11	425,63	-1,4	2,75	6,72	-13,7	-0,31	6,72	-13,7	-0,31
2	1023,10	1,9	-0,56	751,40	3,8	1,60	264,37	-2,8	4,72	7,34	-4,6	-3,06	7,34	-4,6	-3,06
3	1181,22	1,2	2,67	755,11	0,8	1,47	417,85	2,0	6,21	8,26	0,3	1,04	8,26	0,3	1,04
I	3390,42	1,2	-	2260,25	2,0	-	1107,85	-0,7	-	22,32	-6,0	-	22,32	-6,0	-
4	1237,56	3,4	1,77	785,79	-4,9	2,48	443,02	22,4	1,34	8,75	-4,0	-2,73	8,75	-4,0	-2,73
5	1117,75	-26,2	-1,16	758,66	-25,1	-0,90	352,53	-27,5	-0,75	6,56	-57,1	-4,37	6,56	-57,1	-4,37
6	1161,09	-7,3	-0,97	837,95	-2,1	0,68	316,60	-18,3	-3,76	6,54	-27,7	-4,97	6,54	-27,7	-4,97
II	3516,41	-10,0	-	2382,40	-10,7	-	1112,15	-7,8	-	21,86	-29,6	-	21,86	-29,6	-
7	1121,01	7,4	-1,58	636,08	-2,8	-2,97	479,02	26,0	1,30	5,91	-36,1	-5,81	5,91	-36,1	-5,81
8	1170,12	-1,4	-0,58	770,63	-0,6	-0,52	393,89	-2,8	-0,12	5,60	-12,7	-1,45	5,60	-12,7	-1,45
9	1042,21	-6,2	-1,66	723,99	-8,1	-0,98	311,88	-1,0	-2,66	6,34	-22,5	-0,34	6,34	-22,5	-0,34
III	3333,34	-0,1	-	2130,70	-3,8	-	1184,79	7,4	-	17,85	-23,8	-	17,85	-23,8	-
10	1285,11	63,6	2,89	787,49	124,7	2,75	490,06	14,5	3,71	7,57	3,6	1,79	7,57	3,6	1,79
11	1217,74	-2,0	-0,49	788,03	3,9	-0,11	422,18	-11,2	-1,06	7,53	-12,4	4,39	7,53	-12,4	4,39
12	1181,45	-27,5	-2,09	851,88	-32,0	-1,52	324,15	-12,1	-3,66	5,42	-41,2	-5,22	5,42	-41,2	-5,22
IV	3684,30	11,3	-	2427,40	32,2	-	1236,39	-2,9	-	20,51	-16,6	-	20,51	-16,6	-
2013/1	1144,35	-3,5	0,00	726,28	-3,6	-0,48	412,81	-3,0	0,89	5,26	-21,7	-3,62	5,26	-21,7	-3,62
2	1015,82	-0,7	-0,37	714,07	-5,0	-0,36	295,46	11,8	-0,54	6,28	-14,4	-1,25	6,28	-14,4	-1,25
3	970,19	-17,9	-2,56	706,90	-6,4	-0,90	255,41	-38,9	-6,21	7,88	-4,6	7,02	7,88	-4,6	7,02
I	3130,36	-7,4	-	2147,25	-5,0	-	963,68	-10,0	-	19,43	-13,6	-	19,43	-13,6	-
4	1120,31	-9,5	-0,32	621,36	-20,9	-3,79	490,63	10,7	6,26	8,32	-5,0	3,25	8,32	-5,0	3,25
5	1084,61	-3,0	-3,62	728,52	-4,0	-4,09	348,52	-1,1	-2,66	7,58	15,4	-1,97	7,58	15,4	-1,97

Prispevki za socialno varnost

	Skupno			Zdravstveno zavarovanje			Pokojninsko zavarovanje			Zaposlovanje		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2007	4972,19	8,4	0,79	1968,62	8,0	0,76	2979,11	8,6	0,81	24,45	9,0	0,95
2008	5496,23	10,5	0,78	2169,86	10,2	0,82	3300,93	10,8	0,77	2711	10,9	1,18
2009	5597,70	2,01	-0,26	2221,80	2,58	-0,24	3347,60	1,58	-0,27	28,30	4,78	1,42
2010	5690,63	1,7	0,3	2263,68	1,9	0,3	3399,24	1,5	0,3	27,70	-2,0	-1,6
2011	5781,44	1,1	-0,1	2302,45	1,3	0,0	3451,02	0,9	-0,2	27,97	1,8	0,6
2012	5720,63	8,4	-0,13	2268,25	5,7	-0,25	3425,95	-0,1		26,34	-0,1	
2012/1	495,59	3,8	2,09	193,45	1,6	1,28	305,49	7,4	2,88	-3,35	-244,2	-
2	480,15	3,2	1,78	193,10	3,9	1,56	285,84	3,2	1,96	1,20	47,8	-
3	500,17	4,5	1,80	197,73	4,0	1,48	299,88	4,8	1,99	2,56	12,0	-
I	1475,91	3,9	-	584,28	3,2	-	891,21	5,1	-	0,41	-93,3	-
4	479,08	0,1	0,37	190,33	-0,1	0,13	286,55	0,3	0,46	2,20	-1,6	-
5	487,99	-5,2	0,25	195,30	-4,2	0,29	290,58	-5,8	0,18	2,12	-16,6	-
6	486,01	1,5	0,02	192,27	1,0	-0,18	292,16	2,2	0,09	1,58	-37,7	-
II	1453,08	-1,2	-	577,90	-1,1	-	869,29	-1,1	-	5,89	-18,6	-
7	471,93	-0,8	-0,73	184,49	-2,5	-1,13	286,97	0,9	-0,49	0,47	-80,4	-
8	483,95	2,7	0,00	198,09	5,4	0,54	293,57	4,4	0,33	-7,71	-430,6	-
9	438,91	-7,8	-1,85	156,25	-17,7	-4,01	281,69	-0,8	-0,44	0,97	-58,1	-
III	1394,79	-2,0	-	538,83	-4,9	-	862,22	1,5	-	-6,27	-189,7	-
10	500,73	150,5	3,03	217,76	127,3	5,02	280,74	172,3	1,62	2,23	124,5	-
11	379,75	-14,2	-5,47	148,85	-13,2	-5,40	211,95	-20,9	-7,01	18,94	514,3	-
12	516,37	-37,2	-2,86	200,62	-36,7	-2,60	310,53	-38,3	-3,34	5,22	98,8	-
IV	1396,85	33,0	-	567,24	25,8	-	803,22	37,7	-	26,39	245,9	-
2013/1	465,57	-6,1	-1,28	185,77	-4,0	-0,96	277,63	-9,1	-1,66	2,18	-164,9	-
2	458,82	-4,4	-0,59	185,10	-4,1	-0,23	271,82	-4,9	-0,85	1,90	58,5	-
3	461,09	-7,8	-0,66	183,52	-7,2	-0,45	275,26	-8,2	-0,68	2,32	-9,6	-
I	1385,49	-6,1	-	554,39	-5,1	-	824,70	-7,4	-	6,40	-38,7	-
4	474,62	-0,9	0,50	188,26	-1,1	0,45	284,18	-0,8	0,66	2,18	-8,6	-
5	466,01	-4,5	-0,50	186,05	-4,7	-0,29	277,74	-4,4	-0,37	2,22	-7,6	-

Leto	Kreditni podjetjem		Kreditni prebivalstvu		Kreditni in depoziti		Depoziti podjetij		Depoziti prebivalstva	
	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast
2006	11784	22,8	4871	25,8	3299	6,9	10940	6,0		
2007	15292	29,8	6117	25,6	3647	10,5	12003	9,7		
2008	19438	28,0	7443	22,4	3735	2,4	13237	10,3		
2009	20790	0,93	8413	7,49	3868	1,79	14362	4,55		
2010	20827	0,07	9282	10,33	4038	4,40	14897	3,73		
2011	20091	-3,53	9454	1,85	4016	-0,54	15151	1,71		
2012	18682	-7,02	9267	-1,98	3823	-4,83	15114	-0,24		
2011/7	20843	-2,16	9507	6,65	3948	2,33	15203	2,92		
8	20742	-1,70	9490	4,72	3960	3,34	15168	2,52		
9	20599	-2,55	9468	3,83	4032	5,30	15146	2,49		
10	20638	-2,15	9481	3,63	3935	1,37	15096	2,65		
11	20648	-1,58	9467	2,62	3974	-3,07	15072	2,26		
12	20092	-3,53	9454	1,85	4017	-0,52	15151	1,71		
2012/1	20191	-3,83	9421	2,11	3945	1,05	15240	1,61		
2	20144	-3,98	9391	1,71	3900	-0,23	15331	1,98		
3	20061	-4,15	9412	1,47	3949	0,69	15282	2,29		
4	20040	-4,41	9380	0,82	3932	0,56	15311	2,60		
5	19982	-4,42	9380	-0,03	3951	3,43	15286	1,10		
6	19838	-5,15	9361	-0,68	3941	2,42	15273	0,85		
7	19711	-5,43	9341	-1,75	3954	0,15	15283	0,53		
8	19670	-5,17	9346	-1,52	4022	1,57	15141	-0,18		
9	19551	-5,09	9338	-1,37	3958	-1,84	15041	-0,69		
10	19450	-5,76	9341	-1,48	4026	2,31	14944	-1,01		
11	19190	-7,06	9318	-1,57	4032	1,46	14965	-0,71		
12	18643	-7,21	9267	-1,98	3824	-4,80	15115	-0,24		
2013/1	18584	-7,96	9191	-2,44	3795	-3,80	15225	-0,10		
2	18439	-8,46	9160	-2,46	3763	-3,51	15289	-0,27		
3	18341	-8,57	9159	-2,69	4202	6,41	15148	-0,88		
4	18193	-9,22	9141	-2,55	4144	5,39	14864	-2,92		

